

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

168.
Ebba von Koch

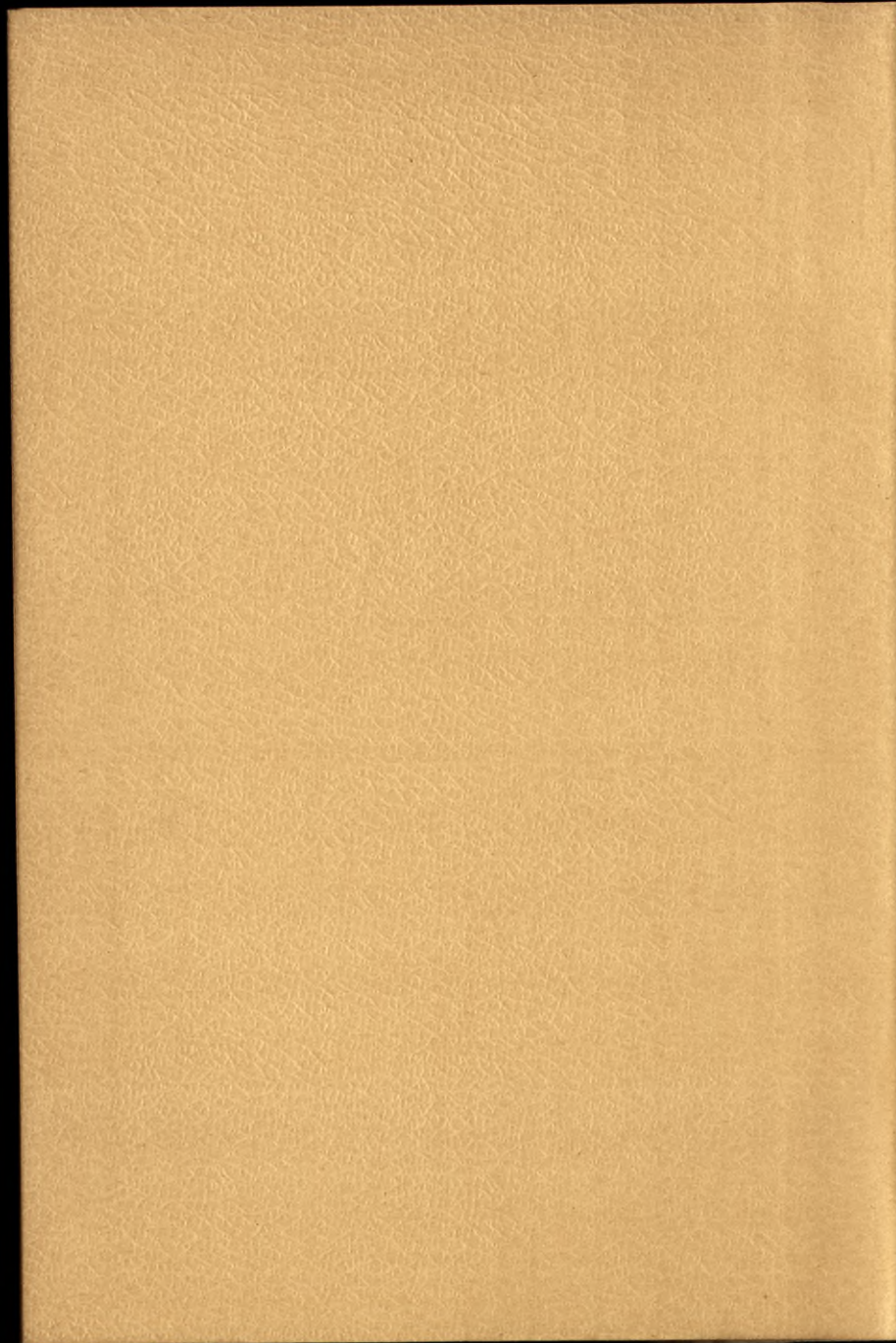
Lefnadslycka

*Frihet*_____

Två berättelser

GÖTEBORG.
Wettergren & Kerber.

LEFNADSLYCKA

BERÄTTELSE

AF

EBBA VON KOCH

BOKTRYCKERI-BOLAGET I SKÖFDE, 1896

LEFNADSLYCKA

1871

1871

I.

Från fönstret i prostgårdens ena gafvelrum hade man en vidsträckt utsikt öfver den kringliggande nejden.

Här och der stucko rödmålade bondstugor fram mellan mörk barrskog och lummiga björkdungar. Den odlade jorden var obetydlig i jämförelse med skogen och den tufviga ängsmarken; hvarje åkerlapp var omsorgsfullt inhägnad och ytterligare sönderstyckad af grå gärdesgårdar. Bygden var ej rik, men ej heller så fattig, att den icke gaf tillräcklig bergning åt de hemmansegare, som med omsorg skötte sin jord, och det var en jämförelsevis lycklig, välbergad och idog befolkning inom församlingen.

Breda stenmurar, ordentligt lagda och utan mossa vittnade om, att de mera företagsamma nyligen brutit en massa sten ur sina åkrar och på samma gång ämnade spara på gårdsle för framtiden. Ett och annat hus hade veranda med hvitmåladt räcke och utskurna konsoler under spåntaket. Till och med en sådan lyx som springvatten i en liten gräskantad bassin fanns på ett par eller tre ställen, antydande, att egaren vetat begagna sig af något källsprång eller en liten bäck ofvanom ladugården, för att leda vattnet dit in till sina kreatur.

Dessa gingo ännu i Oktober ute, ströfvande omkring, der de kunde komma fram genom halft

nedbrutna led eller s. k. gap, och râmade i den stilla höstluften, så att det gaf eko mot höjderna.

Det var omväxling i landskapet, ty höjderna voro ansenliga nog och sträckte sig långt bort i fjärran, än helt skogklädda, än med ljusa punkter, som betecknade nysådda rågåkrar eller gulhvita, redan inbärgade hafrefält. Högst uppe på åsen fanns en gård, hvars fönster stundom glimmade af återskenet från den nedgående solens sista strålar.

Från prostgårdens gafvelrum, som Hedvig Norén alltsedan konfirmationstiden fått kalla sitt eget, såg hon allt detta, och hon hade noga betraktat denna fläck af jorden och föga annat under sitt tjuguariga lif. Just denna dag, i slutet af Oktober, satt hon vid sitt lilla skrifbord framför fönstret och undrade, som hon hade gjort hundrade gånger förr, hvad där månde vara bortom bergen, dessa blånande höjder, som för henne utestängde hela vida världen — den värld, som hon förgäfvos sökte tänka sig i dess rätta gestalt.

Det låg en tung stämning öfver nejden, grått i grått af de dimmor, som uppstego ur oräkneliga träsk och små skogsbäckar, hvilka genom en dalgång sökte sig väg till ett större vattendrag. Det var så ofta dimmigt och grått, tyckte Hedvig, rundt om och, hvad värre var, det var grått i hennes egen själ.

Hvarför fick hon aldrig komma ut, ut för att se, hvad där månde vara bortom bergen? Långt bort från det tröttande enahanda i det allvarsamma hemmet, där hon aldrig såg någon jämnårig annat än blyga och tafatta bondflickor, aldrig hörde något ämne afhandlas annat än socknens tråkiga angelägenheter eller församlingsboarnes jordiska och andliga välfärd. Fanns ej äfven för henne något af den lifsglädje, hon tillfälligtvis sett skildrad i någon bok, som förirrat sig i hennes händer? Om hon

blot kunde finna på utväg att komma bort, riktigt långt bort, skulle hon nog få, hvad hennes hjerta i hemlighet trånade efter: glädje, lycka, frihet, ungdom. Den kristliga själförsakelsen och pliktuppfyllelsen hade hon hört så mycket om, den såg hon sina föräldrar utöfva, men hon höll på att bli gammal som de, och ännu hade hon ej fått smaka något af oblandad, frisk ungdomsglädje. Hon ville ej komma ihåg sin barndoms omedvetna fröjder, ty det var så längesedan hon var barn; ensam som hon var, hade hon tidigt vant sig att sysselsätta sig med reflektioner öfver allt, att kritisera sina egna och alla andras handlingar och slutligen tvifla på både sina och deras goda bevekelsegrunder. Ett medfödt hjertlidande hade äfven bidragit till denna stämning. Hon visste dock ej, att döden lurade på henne och hon skulle ej trott det; hon ville lefva, icke dö, och det lif, hon nu törde, tillfredsstälde henne ej alls.

Tunga och grå hängde molnen öfver höjderna. De gula löfven på de närmaste träden stucko hjärt af mot den grå himmelen; äfven de sågo fallfärdiga och hängsjuka ut. Nu föll ett, nu ett annat, de föllo för att multna och dö, de skulle aldrig mera uppstå. Och ju flera blad, som föllo, dess naknare blefvo de svarta grenarne, som redan började så skarpt afteckna sig mot himmelen, och som skulle förblifva nakna hela den långa vintern: en, två, tre, fyra — sju månader nära på.

De svarta kråkorna flaxade med sina tunga vingar och buro sig så otympligt åt, när de skulle bege sig af. Å, den som blott hade vingar, nog skulle man bruka dem bättre än så!

Hon lade armarne i kors på skrifbordet och med hufvudet lätt tillbakakastadt stirrade hon ut i rymden med stora, bruna, besløjade ögon. Den lilla, välformade munnen såg så genomallvarsam ut just

nu; men nog kunde den lätt kommit till att le, om blott anledning gifvits. Hon bar en enkel, hemväfd drägt, men den värdelösa broschen var omsorgsfullt fästad i en bländande hvit linnekrage och det mörka håret var kammadt så, att det väl framhäfde hufvudets vackra form. Händerna voro utlagda och vittnade om arbete, dock ej så strängt, att deras form eller färg tagit skada. Som hon där satt, kunde man knappast förundra sig öfver, att äfven de rikaste bonddöttrarna i församlingen buro respekt för fröken i prostgården, och att somliga sade, hon var ogement högfärdig. Hon hade få vänner bland dem, ingen förtrogen. Den enda hon umgåtts med såsom vän på tjuguariga flickors vis, var skolmästarens dotter, hvilken sedan ett år varit på folkskollärarynneseminarium i Göteborg. Hennes far, som var enkling, hade blott på dotterns enträgna böner gifvit sitt samtycke därtill. Prosten, som blifvit vederbörligen rådfrågad, hade tillstyrkt saken på den grund, att flickan hade godt hufvud och under konfirmationsundervisningen utmärkt sig framför alla de öfriga. Hon var, med ett ord, mycket afhållen af både prosten och prostinnan, som gärna sågo henne i huset såsom Hedvigs vän och lade sig ut för henne hos den stränge fadern.

Under det gängna året hade Hedvig och Emeli Alblad flitigt skrivit till hvarandra, och den längtan efter det nya och okända, som redan förut bemäktigat sig Hedvig, fick genom denna korrespondens ökad näring. Det var en stor misräkning för Hedvig, att hennes enda förtrogna ej kom hem på våren, just då de skulle haft så mycket att tala om. Hon hade antagit plats under sommaren, och nu hade lästerminen på seminariet åter börjat. Redan på våren märktes af Emelis bref, att hon ej var densamma som förr, att det försiggått någon stor förändring i hennes inre lif. Först försökte

vännerna att dölja detta för hvarandra; så öfver-
raskades Hedvig af ett bref, däri hon i de mest
öfverspända uttryck uppmanades att öfvergifva värld-
den, följa Emelis exempel och helt hängifva sig åt
Herrens Jesu tjänst, hvarigenom hon skulle finna
den obeskrifliga sällhet, som öfvergår allt, hvad hon
hittills drömt om. Härpå svarade Hedvig, att hon
icke förstod henne, att hon ännu icke smakat någon
glädje i den värld, som hon borde lämna. Hvad
menade Emeli?

Svaret dröjde länge, och när det slutligen kom,
handlade det om inre strider och frestelser, som
tycktes så helt upptaga brefskrifvarinnan, att Hedvig
med missräkning lade bort det. Så hade ett par
månader gått; i dag hade hon tagit fram brefvet,
läst om det flera gånger och satt nu besluten att
skrifva till sin barndomsvän. Det var tomt efter
henne, hon hade icke råd att mista henne; kanske
hade hon blott tillfälligtvis varit i en sjuklig stäm-
ning, som nu gått öfver. Men det fanns intet, som
manade henne att skynda sig; och så försjönk hon
som vanligt i drömmar — halft vemodiga, halft
ljufva om någon obestämd lycka, som en gång i
framtiden skulle blifva hennes, hon visste ej huru;
ett lif helt olikt det hvardagslif, hon nu förde. Det
fanns en inneboende kraft hos henne, som ej kom-
mit till utveckling och som ville liksom spränga
sönder hennes innersta; hon förstod sig icke själf,
utan skylde gärna på sin omgifning, hvad som fat-
tades henne, allt under det hon försökte på sitt sätt
fylla sina plikter mot dem. Dessa tre, fader, moder
och dotter, missförstodo ofta hvarandra och hade
föga glädje af samlifvet, Hedvig blef mest lidande
därpå, ty hon var ensam, utan egentligt mål i lifvet,
men med ett gränslöst behof af kärlek. Föräldrarne
hade hvarandra, voro fullt upptagna med allvarliga
intressen och delade allt sins emellan. Gjorde Hedvig

något litet försök att närma sig sin far, kände hon i luften, eller inbillade sig se spår af jalousi hos den allt uppoftande maken, som räckte till för allt och alla. Ville hon vara mera intim med sin mor, blef hon så ifrigt påverkad af henne att bestämma sig för ett mera utprägladt religiöst lif. att hon kände sig stött; och så blef klyftan dem emellan för hvarje gång vidare än förut.

Ett par yngre syskon hade dött för flere år sedan, och Hedvig kände med bitterhet, att hon aldrig skulle komma föräldrarne att glömma denna förlust. Hvem kände den dessutom djupare än hon sjelf, som väntat sig så mycket af syskonen och tyst men djupt sörjt öfver deras bortgång.

Det var någon, som gick i trappan och förstugan utanför. Innan Hedvig hunnit helt återvända från sin drömvärld, stod hennes mor inne i rummet och såg henne med en viss förlägenhet lägga in sitt bref i portföljen.

— Kanske jag stör dig?

— Nej visst inte, — sade Hedvig och reste sig.

— Men jag tyckte, du var sysselsatt?

— Nej, — upprepade Hedvig med en anstrykning af otålighet. — Var det något, jag skulle göra?

— Ånej, jag bara undrade, hur det skall bli med din klädning, som sömmerskan håller på med därnere.

— Hur då? Jag gick nyss från henne och hade sagt, hur jag ville ha den.

— Kan det verkligen vara din mening att uppträda här i ditt hem med en sådan modern fason, som måste slå alla i ögonen?

Hedvig rodnade, men den tilltagande skymningen dolde det; hon var glad däröfver och bet sig i läppen, för att ej svara häftigt.

— Tycker inte mamma, när man syr en ny klädning, att man kan så gärna göra den vacker som ful?

— Jo, men jag tycker det är ännu viktigare, att du föregår de unga flickorna i församlingen med godt exempel i så väl klädedräkt, som allt annat.

— Jag kan inte förstå annat, än att den *blir* enkel, såsom den nu sys; sömmerskan föreslog en mycket mera modern fason, när hon talade med mig åtminstone -- men kanske hon --

— Just nu har hon sagt mig, att tyget ej räcker till de stora puffärmar, du vill ha.

— Det var då märkvärdigt!

— Min lilla Hedvig, du tviflar väl inte på, hvad jag säger?

— Nej för all del, och det gör mig alldeles detsamma, hur klädningen blir sydd, bara jag slipper höra talas om hvarje gång, jag har den minsta önskan att vara lik andra unga flickor i vår ställning. Vill mamma vara god säga åt henne att göra klädningen på bondfason, så inleder jag ingen i frestelse.

Prostinnan stod och såg på sin dotter; hon var själf upprörd öfver de häftiga orden och kände sig ha rätten på sin sida; men just i denna stund föll det henne in, att kanske Hedvig också kunde ha rätt. För en gång ville hon ge efter och se, hvad mildhet kunde uträtta.

— Tyget är redan sönderklippt, — sade hon lugnt, — och vi skola se, hvad som kan göras däraf.

Nu hade Hedvig gärna slagit armarne om hennes hals och sagt henne, att hon själf varit häftig och stygg, men innan hon hunnit verkställa sin afsigt, hade prostinnan redan lämnat rummet.

Hedvig kastade sig ned på sin förra plats och fälde ett par bittra tårar. Hvarför skulle det alltid sluta så, att hon var den elaka och modren den förorättade? Hvarför kunde de inte unna henne en enda liten önskan, något vackert och smakfullt, utan

att blanda en bitter galla i hennes fröjd och ställa till det så, att hon heldre varit den förutan. Skulle det alltid förblifva så? Kunde inte föräldrarna vara nöjda med alla de försakelser, hon dagligen underkastade sig, för att tillfredsställa deras och församlingsboarnas begrepp om det kristligt rätta? Hvad fordrade de egentligen af henne? Ett piano hade hon länge önskat sig, i synnerhet sedan Emeli lärt sig spela, men några välvisa gubbar kommo händelsevis att tala med prosten om musik och läto förstå att all sådan, med undantag af den andliga, var förkastlig, och sedan blef det aldrig mer tal om något piano.

Hedvig hade en tid haft söndagsskola. En dag anlände en slags deputation högtidligen upp i prostens expeditionsrum, och efter många omvägar, suckar och omständliga preludier lät den förstå, att själfva prostens dotter ej varit renlärig i sin undervisning och därtill lånat barnen böcker, som hade ett världsligt innehåll. Prosten begärde visserligen att få se dessa böcker, men de voro återlämnade och ingen kunde upplysa hvarken om deras titel eller författare; men lika godt. Han fann sig tvungen att tala med Hedvig om saken, och från den dagen höll hon ingen söndagsskola mer, ehuru hon visste, att hennes bästa elever saknade den.

En annan gång hade hon besökt en sjuk, gammal man, som var så nära döden, att det redan »bads i kyrka» för honom, d. v. s. ingen väntade, att han skulle lefva, och Hedvig märkte också, att ingen önskade det. Hon greps af djupt medlidande med den gamle stackaren, bar dagligen till honom mat från prostgården och gaf honom ett varmt tacke; häri hade hon fria händer och föräldrarnes fulla samtycke. Men den gamle kvicknade till, och hans närmaste visade henne på allt sätt, att hon gått i ojordt väder och lagt sig uti deras angelägenheter,

som om de ej vårdat farsgubben och läst många böner och predikningar öfver honom alldeles tillräckligt henne förutan.

Hedvig gick med bitterhet igenom dessa och många dylika erfarenheter, som bränt sig fast i hennes minne. Denna hycklande och okunniga befolkning, som ömsom stälde sig väl med hennes far, ömsom motverkade hans ifrigaste sträfvanden för deras bästa — var den värd alla dessa uppoffringar? Var det framför allt rättvist, att den så utslutande upptog föräldrarnas tid, omtanke och kärlek, att hon, enda barnet, kände sig löttlös och utstött? Alltid, om det så var midt i natten eller vid middagsbordet, hade prosten ett vänligt ord för alla, som sökte honom; mat och kläder, råd och deltagande i hvarje angelägenhet sparades icke för dem — men hon själf kände sig utestängd från fadersfamnen, alltjämt ensam.

Det kom sig däraf, att hon icke kunde med sanning säga sig vara en troende kristen. Hon tviflade på bibeln, på alla dessa kristliga talesätt, på dessa människors oppriktighet, som gingo och gällde för att vara Guds barn. Hittills hade hon icke tviflat på föräldrarnes oppriktighet. Men de voro nog vilseledda af en ensidig uppfattning. Och hvarför kunde icke deras kärlek räcka till äfven för henne, som hade mera behof däraf än någon annan?

Ett otydligt ljud hördes utanför dörren.

— Att jag aldrig kan få vara i fred; nu är det väl något otrefligt igen, — tänkte Hedvig och lyssnade; men allt var åter tyst och hon satt som förut.

Det var nästan mörkt i rummet, men de gula bladen på lönnarne och almarne utanför fönstret syntes tydligt ännu; en och annan droppe af all fuktighet, de samlat, och den disiga, ångande luften, föll med ett smällande ljud tungt på de nedre grenarnes styfva blad. Prostgårdens kor kommo våta

hem och ställde sig med hängande hufvuden i smutsen framför den stängda ladugårdsdörren, som pigan med långa mellanstunder öppnade och åter slog igen, argt skriande och hotande med armen, då för många på en gång ville tränga sig in.

Hon hade släppt in den sista kon och äfven fåren hade funnit hus för natten, då samma sakta ljud utanför dörren, någonting liknande en snyftning, väckte Hedvigs uppmärksamhet. Hon öppnade hastigt dörren, men blef stående på tröskeln, mållös af förvåning.

Ett fönster i förstugan släppte in tillräckligt med dager, för att hon tydligt kunde se en ung kvinna stå därute med nedlutadt hufvud och näsduken för ansiktet.

— Emeli! — Är du här? -- Kära, hur kom du hit? Och här har du stått utanför min dörr — *hvarför* kommer du inte in? -- Och med mildt våld drog hon henne med sig in, lyfte upp hennes förgråtna ansikte och kysste henne.

— Jag är förkastad af Gud och människor — jag är inte heller värd att vara din vän. — Hon skakade af sinnesrörelse och köld, i det hon sjönk ned på Hedvigs lilla soffa och brast i gråt på nytt.

— Men hvad vill det här säga? — frågade Hedvig på nytt med förtrytelse; hon sprang till dörren, vred nyckeln i lås och hade inom några sekunder förmått den viljelösa flickan att sträcka ut sig på soffan, bredde en sjal öfver henne och satt nu på en stol bredvid och strök sakta hennes heta panna och oordnade hår.

— Hör du Emeli, har någon *här hemma* varit elak mot dig, så ska den få med mig att göra — — och Hedvig knöt sin vänstra hand, som hon hade ledig och såg så beslutsam ut, som om hon skulle kunnat trotsa hvem som helst.

— Nej, nej, det är väl för mina synders skull

— men jag vet inte -- jag *vet* inte hvad jag skall göra, hvad som är rätt eller orätt. Hur skall jag få veta det? Jag ropar till Gud natt och dag, men Han ger mig intet svar, ingen uppenbarelse. — Hon vred sig konvulsiviskt på soffan.

— Men Emeli, — sade Hedvig med tillkämpadt lugn, — hvad är det frågan om? Är det något förskräckligt du gjort? Kan det vara någon lindring för dig att tala om alltsammans för mig, så kan du vara viss om, att jag hvarken skall förråda dig eller svika dig som vän.

Emeli smög sin hand in i hennes och låg en stund aldeles tyst och stilla. Mörkret föll på; med sympatisk instinkt gjorde Hedvig ingen fråga vidare och visade ingen nyfikenhet, utan lät tills vidare den tysta skymningen breda sin slöja öfver vännens hemlighet. Örörlig satt hon och väntade tills den andras jämna andetag förrådde, att hon sof.

Hvad hade hon gjort, eller hvad hade andra gjort med henne, som förr alltid hade ett jämt, gladt lynne, så olikt Hedvigs eget som möjligt? Fritt fantiserade Hedvig öfver romantiska äfventyr, himmelskriande orättvisor, kommande strider, i hvilka hon själf ville taga en verksam del. Lika drömmande och dådlös, hon var för en half timme sedan, lika energisk och modig var hon nu, färdig till handling. Nu hade kanske den efterlängtade tid kommit, då hon skulle få visa, hvad hon kunde våga och vinna för den, hon höll af; nu skulle hon få beskydda, upprätta, försvara.

Emeli rörde sig.

— Hedvig! Jag har sofvit — ack hvad det var skönt — och hvad du är snäll — men det är ju aldeles mörkt — hvad är klockan?

— Jag skall se efter, — sade Hedvig och tände ljus. --- Sju.

— Å, det var förskräckligt, — hon rusade upp,
— jag måste hem.

— Hvad nu då? Kan du inte stanna här till
kvällen som förr?

— Nej.

— Har du hälsat på pappa och mamma?

— Nej, jag är rädd för prosten.

— Men han var ju alltid snäll mot dig?

— Ja, just därför.

— Jag förstår mig inte på dig, — sade Hedvig
sårad.

— Ack, var inte ond på mig, du också! Pappa
är så förfärligt ond på mig; han var nära att slå
mig och sade, att han ville förbanna mig. Om
det ej vore så sent, skulle jag tala om alltsammans.
Men jag måste gå nu.

— Kom igen i morgon, eller kom till kyrko-
gården, innan solen går ned. Där kunna vi sitta
under lönnarne på den gamla grafstenen, och ingen
ser oss — där skall du tala om för mig alltsammans,
stackars Emeli!

— Det skall bli så skönt att få tala om allt-
sammans. Godnatt nu, och tack, för att du inte
körde ut mig!

— Emeli!

— Nu måste jag gå.

— Kan du inte vara här hos mig i natt?

— Nej, då blir det bara värre i morgon; far
har nog rätt, då han bannar mig.

— Se här är din sjal. Skall jag lysa dig ner?

— Nej tack, jag hittar nog ändå, — och hon
tryckte hårdt Hedvigs hand och smög sig ljudlöst
nedför trappan och ut genom porten.

Det var nu så mörkt, att Hedvig ej kunde
följa henne med ögonen mer än några sekunder,
och hon stod rådvill i den nedre förstugan; helst
hade hon genast gått in till sin far och bedt honom

om hjälp och råd för vännens räkning, men blyghet och vanans makt höll henne tillbaka. Dock var det förfärligt att tänka sig henne utsatt för skolmästarens hårdhet och skoningslösa vrede.

— Nog måtte väl mamma ha hjärta för henne lika väl som jag, — tänkte Hedvig. — Kanske hon får flytta hit och bli i mitt rum tills vidare och sedan — —

Hon blef förvirrad af sina egna planer och stod ännu kvar en stund. Men så kom en piga för att tända förstugulampan, och Hedvig gick in i salen, där sömmerskan satt.

Med ens kom hon ihåg sin ordväxling med prostinnan angående klädningen. Gärna hade hon nu offrat alla moder i världen, obetydliga syntes henne nu alla dessa små misräkningar och förtretligheter, som för en kort stund sedan tyngt henne ned till jorden! Hon ville skynda in till föräldrarna i det inre rummet, men häjdades af sömmerskan.

— Fröken, — sade hon, — tyget kunde inte räcka, men prostinnan har lofvat att skriva till staden efter mera, så att det blir till stiliga puffärmar.

— Å — jäså, men inte för stora ändå, — sade Hedvig helt mjuk af tacksamhet och blygsel. Hon låtsade ifrigt studera en modjournal, som hon fått fatt uti. — Var snäll och gör allt så lite i ögonen fallande som möjligt — både kjolen och lifvet.

— Det är inte godt att göra fröken till lags, när inte fröken själf vet, hur hon vill ha det, — muttrade sömmerskan halfhögt, förargad öfver, att hon rönte så litet erkännande för sitt lyckade medlingsförsök.

Men Hedvig hörde henne ej. Hon ansträngde sig i stället, för att höra samtalet, som sakta fördes i det inre rummet. Det rörde henne själf och Emeli.

— Det är ej nyttigt, — sade prostinnan, — att hon umgås med Hedvig som förr.

-- Ja, så tycker jag; men det får hon väl svårt att finna sig uti, Hedvig menar jag, — sade prosten och suckade.

— En flicka, som fått sådana vilda idéer i hufvudet, hvem vet, hvad inflytande hon kan hafva på Hedvig.

— Det är obegripligt, att hon kunnat falla i en sådan snara. Hade jag anat, att hon var så lättsinnig, skulle jag väl varit den siste att råda fadern skicka ut henne ensam i världen.

-- Det måtte ej varit mycket med hennes allvar. Mins du, hur hon under konfirmationstiden — —

Nu kunde Hedvig ej längre styra sig. Harmen sjöd inom henne öfver dessa stränga domslut. Hon hade ju nyss bevittnat vännens själfanklagelse och sorg, hennes bekännelse skulle hon höra i morgon. Hvad rätt hade föräldrarna att döma henne ohördan blott på angifvelse af den förhatlige skolmästaren, som Hedvig aldrig kunnat tåla? De hade ju ej ens sett Emeli.

Hon kastade modjournalen ifrån sig, steg in i rummet, där de båda sutto vid lampan, stängde dörren bakom sig och fixerade dem med en utmanande blick. De tego och sågo förlägna på hvarandra.

— Kom hit och sätt dig här, — sade prosten, — din mor och jag hafva något af vikt att säga dig.

— Jag vet redan, hvad det är. — Hon stod trotsigt kvar på samma ställe.

— Hvad menar du? — frågade prostinnan.

— Jag menar, att jag icke dömer någon ohörd, och att jag ej ämnar svika mina vänner, om ock hela världen vänder sig ifrån dem.

— Jag vet ej, hur jag skall förstå dina ord, — sade prosten i en behärskad men kall ton. — Hvem talar du om?

— Om Emeli.

— Har du sett Emeli?

— Ja.

— När då?

— För en liten stund sedan.

— Har hon varit här?

— Ja, i mitt rum.

— Där ser du, — sade prostinnan i en halft triumferande ton, som ej undgick Hedvigs uppmärksamhet.

— Var det ett fel af henne, att hon gick till den enda vän, hon har kvar?

— Min kära Hedvig, — sade nu prosten allvarsamt och bestämdt, — sätt dig ner!

Hedvig satte sig vid dörren.

— Du är för ung och oerfaren att helt fatta, hvad det är frågan om, — började prosten högtidligt, — men jag vill dock säga dig, att Emelis far har varit hos mig, djupt bekymrad öfver sitt olyckliga barn, som brutit mot både Guds och människors ordning.

— Den uslingen! — sade Hedvig och knöt handen.

— Vill du höra mig till slut, utan att afbryta mig?

— Ja!

— Han har länge varit inne på mitt rum och begärt mitt råd, hur han skall förhålla sig emot dottern.

— Och hur skall han förhålla sig?

— Som en förlåtande och kärleksrik fader. Min tro är, att han på det sättet skall kunna vinna hennes förtroende och leda henne från den farliga väg hon beträddt.

— Tror pappa, han ämnar lyda rådet?

— Jag hoppas det. — Han såg icke Hedvigs tvifvelsjuka, hänfulla min.

Lefnadslycka.

— Han behöfde också tröst, stackars man.

— Han behöfde tröst! Grät han?

— Hedvig, — sade nu prostinnan strängt. — Du vet icke, hvad du säger. Kan du fatta, hur det känns i ett fadershjärta, då ett barn, oaktadt alla förmaningar, föraktar dem och själf kastar sig i fördärfvet?

— Jag kan heller icke fatta, att man ena stunden kan slå och förbanna sitt eget barn och dem andra stå inför presten och hyckla faderskärlek.

— Hvad vet du om detta, — utbrast prostem, hvars tålmod i det närmaste var slut. — Gå upp på ditt rum och kom ihåg, att hädanefter är det slut med allt umgänge mellan Emeli och dig. För mitt embetes skull kan jag icke tillåta en fortsatt förtrolighet er emellan, och jag märker, att hon redan lyckats ställa sig så in, att du trotsar både far och mor för din så kallade vänskaps skull.

— Pappa, — sade Hedvig och gick darrande ett par steg framåt, — det är icke ofta jag bedt om något för mig själf, — hon tystnade.

— Nå, hvad vill du?

— Å ingenting, — sade Hedvig, och det trotsiga sinnet rann åter på henne, fast hennes hjärta blödde under tiden; — jag bara tänkte på åt *hvem* Jesus sade: Ve Eder skriftlärde och —

— Det gör mig ondt att nödgas säga det åt mitt eget barn, — sade prostem, — men lär dig först själf budorden, innan du vill lära andra. Det står ock. skrifvet: 'Hedra fader och moder'. God natt! Din mor sörjer för, att du får mat upp på ditt rum.

Hedvig gick utan ett ord vidare. Hon gick långsamt, med högburet hufvud. Det susade för hennes öron och hennes hjärta klappade häftigt, så att hon kände, som om hon skulle kvävas. Med

möda släpade hon sig uppför de sista trappstegen och öfver förstugan. Hon hann låsa dörren, innan hon signade ner på golvet. Där låg hon orörlig tills framåt morgonen, och det var förgäfvets hennes mor med böner och befallningar sökte förmå henne att öppna dörren.

II.

Ej ett ögonblick drog Hedvig i betänkande att följande dag möta Emeli på kyrkogården, trots förbudet. Hon hade lofvat. Det vore väl också allt för mycket begärdt, att hon skulle afstå från att höra Emelis berättelse, som, hon tviflade ej derpå, skulle till allra största delen rentvå henne.

Hon gjorde sig därför i ordning att gå, och tog med sig två blomsterbuketter, som hon omsorgsfullt ordnat.

Dimman låg ej längre tung öfver nejden, utan allt strålade i dag i den grannaste färgprakt. Det var en sådan där vacker höstdag, som för en stund låter en glömma alla dystra förkänningar af kyla, mörker och vantrefnad. Det var också med temligen lätt hjärta, som Hedvig ilade vägen framåt till den bestämda mötesplatsen. Hon hade för närvarande ett gifvet mål och själfva det motstånd hon rönt eggade henne att göra ännu mer, än hon eljest skulle gjort för Emeli.

Denna var redan på kyrkogården och stod lutad emot ett järnstaket, som omslöt två gröna blomsterprydda kullar. Här lågo Hedvigs syskon begrafna, och hon gick direkt dit, för att byta ut de vissnade blommorna mot de friska, hon haft med sig.

— God dag Emeli! Har du varit här länge?

— Ja, en stund; jag har så svårt att finna på något att göra därhemma.

— Hur då?

— Jo, systrarna ha nu tagit hand om hushållet, och alltsammans, det går utan mig, och jag är bara i vägen.

— Kan du inte läsa?

— Nej, det tjänar ingenting till numera.

Hedvig sysslade ifrigt med att städa grafven, plocka bort alla vissna löf och slutligen utplåna sina egna spår i sanden med fingrarna som kratta.

— Ser du, det finnes allt lite vackra höstblommor kvar ännu, — sade hon dröjande.

— Du kan glädja dig åt blommor och allt annat, som är vackert, men för mig är det slut.

— Alldeles slut med all glädje?

— Ja, här på jorden.

Flickorna gingo till den bortersta ändan af kyrkogården, där några gamla lönnar öferskuggade en stor grafsten med ännu tydlig bild af en riddare i medeltidsdräkt. De satte sig ned på stenen bredvid den vördnadsvärde representanten af en förgången tid, som hade hustru med knäppta händer vid sidan om sig och en hel rad af små harnesklädda söner till höger, den ene öfver den andre, och till venster döttrarna i familjen: en bild af ett ordnad och lyckligt hemlif.

— Emeli, -- började Hedvig, — kan det inte finnas någon glädje för dig också?

— Menar du, att det gifves förlåtelse och frid på andra sidan grafven?

— Nej, inte det. Jag kan inte tänka på sådana saker nu för tiden. Men ändå.

Hon tänkte, att den välbekanta scenen omkring dem skulle framkalla Emelis förtroende, och hon misstog sig ej.

— Här är lika vackert som förr, och den gamle

riddaren ser alldeles likadan ut, som då jag var liten. Mins du, när vi togo oss för att leka kalas med de små riddarebarnen och mata dem med smultron och mjölk?

— Ja, det var allt roligare den tiden, än det är nu, — sade Hedvig med en suck.

— Hur har du haft det, medan jag varit borta då?

— Å jo, det gamla vanliga. Men det var inte det, vi skulle tala om nu. Säg mig, hvarför du är så ledsen, — bad hon smekande. — Kan jag ingenting göra för dig?

— Jag tror inte det, fast du har redan gjort mycket. Ända sedan jag sof i ditt rum, har jag varit lugnare och det är nu, som om jag skulle kunna uthärda allting bättre. Ser du, medan jag gick på seminarium i vintras, hade jag många kamrater; den ena var inte lik den andra, och jag fäste mig i början vid ett par. Vi tre voro jämt tillsammans, och det var så roligt. Men där var också en annan, som hade roliga påhitt, alltid munter och kvick; inte läste hon mycket, men hur hon bar sig åt, fick hon betyg; somliga sade, att hon hade knep och konster med sina läxor och skrifprof, men det hade jag inte reda på. Hur det var, kom jag allt mer i sällskap med henne, och de andra drogo sig då ifrån mig. Jag förstår inte nu, hur jag kunde bli så tjugad af Hilma Larsson, hon fick mig till hvad som helst. Hon var förlofvad, och hennes fästman måtte haft mycket godt om pengar, ty han bjöd ofta både henne och mig på teatern och andra nöjen; men det var fina platser och ingenting egentligen att skämmas för. Jag fick sitta uppe om nätterna, för att hinna med, hvad jag skulle, och dessutom hålla mig fin jämt, då jag var ute. På det sättet höllo vi på till Pingst. Ja, det var själfva

Pingstafton, vi hade varit ute med ett stort lustparti i skärgården. Vi hade ätit och druckit punsch och dansat och hört musik och varit mer uppslupna än vanligt. Flera af fästmannens herrbekanta voro också med. Så skulle vi ändtligen gå hem, men kommo att gå förbi frälsningsarméns tempel; fönstren stodo öppna och musik med handklappning och en liflig sång hördes ut. 'Kom', sade Hilma, 'ska vi gå in här och ha' lifvadt en stund till, jag har varit här förr på armébröllop'. 'Här må ni tro, det går hett till ibland', sade en af herrarne. 'Vi ha' inte lof för rektorn', vågade jag invända. 'Asch, hvad gör det? Under ferierna ha vi lof till allting; kom nu bara', sade Hilma. Och så skrattade de allesamman, och jag hade ej mod att stanna ensam utanför. Men aldrig glömmar jag den aftonen.

— Hurudant var det därinne, — frågade Hedvig, då Emeli tystnat. — Jag är så nyfiken på frälsningsarmén, sedan pappa flera gånger i sina predikningar varnat för den och sagt, att den är ett verk af antikrist.

— Jag vet, jag vet, — sade Emeli rysande. -- Det var ljusst och varmt därinne, trångt vid dörren förfärligt, men när vi arbetat oss längre in, fingo åtminstone Hilma och jag sittplatser. Jag lutade mig ned, som vi brukar göra i kyrkan, men Hilma nöp mig i armen och hviskade och skrattade. 'Inte är det här en kyrka inte! Se på Halleluja-flickorna där uppe på läktaren, så kostliga de se ut i sina stora hattar; jag känner igen en af dem, som var vid teatern förra månaden. Hon är kadett nu och säger, att det är lika bra'. -- Det var en frisk, kraftig sång i hastigt tempo efter en melodi, som jag hört till helt andra ord någonstädes, jag vet inte hvar. Jag satt som bedöfvad af det hastiga ombytet från vårt tanklösa prat till denna sång:

För sent, för sent --
Du Herrens nåd förkastat,
Med synder dig belastat,
Mot döden sorglöst hastat,
Och nu det är för sent.

För sent, för sent --
Den domen sist dig gifves,
Af rättvis Gud den skrifves
Och bort från Herran drifves
Du för all evighet.

För sent, för sent --
Dig kanske mörkret höljer,
Din synd sig mer ej döljer
Den tanken dig förföljer
Att frälst du kunnat bli.

Men sången slutade, medan mina grannar som bäst pratade och gjorde anmärkningar; och nu framträdde en ung man till plattformen och bad. *Så* har jag aldrig hört någon bedja, ej med orden blott, utan med hela sin själ, så som en moder skulle bedja för sitt enda barn, eller som den lifdömde skulle bedja för sitt lif. Han bad, att alla de församlade, i synnerhet den sist komna (det var ju jag) och särskildt den, som kommit af nyfikenhet eller för att häda och häna (det var ju åter jag) att alla, *alla* måtte samma afton blifva frälsta; att Gud ville låta himmelen rämma och Hans Heliga Ande sväfva ned och intränga i de förhärdades hjärtan. Had bad så, att det blef alldeles tyst omkring mig utom några snyftningar. Jag tänkte ej mer på, hvar jag befann mig, men jag greps af en brinnande åtrå att

kasta mig för Jesu Kristi fötter. Det var för mig det bads, och blefve ej den bönen hörd, kände jag att ingen räddning mera fanns för mig. Det var mig obegripligt, att de andra strax efter bönens slut kunde resa sig och gå, som om ingenting händt. 'Kommer du inte med', sade de, 'det här var ju ingenting att höra på'. 'Gå då', sade jag bara och från den stunden talade Hilma Larsson och jag knappt med hvarandra.

Se'n sjöngs åter denna sång:

Lyft på bönens vingar
Närmar jag mig Gud.
Salighet mig bringar
Lydnad för Hans bud.
Ett med Gud i dag
Är mitt lifs behag.

Frid skall täcka jorden
Såsom vatten haf,
Och de gifna orden
Äro käpp och staf.
Ett med Gud i dag
Herrens gåfva tag.

Tröst i plågans timmar,
Under sorgen fröjd.
Hoppets stjärna glimmar.
Och gör själen nöjd.
Ett med Gud i dag
Är Hans kärleks lag.

Herrens vingar skyla
Den som nåd begär;
Och i dödens kyla
Lika trygg jag är.
Ett med Gud i dag,
Ett min Gud och jag.

— Jag mins orden, för jag lärde mig dem efteråt, — tillade Emeli, som med djup rörelse läst upp sången.

— Det är ju vackra ord, lika bra som många af våra vanligaste psalmer. Skulle det kanske vara antikrist, som här förklädt sig till en ljusets ängel? — sade Hedvig ironiskt.

— Plåga mig inte med det där om antikrist. Vill du höra mer, hur det gick för mig?

— Ja, visst vill jag det.

— Jag stannade kvar och efter flera sånger och böner, som jag nu inte minnes så mycket af, uppmanades alla, som ville bli frälsta, att gå fram till plattformen, och jag gick med många andra; jag kunde inte annat. Den mannen, som bedt för mig, sökte mig med en så forskande, bevekande blick — jag kunde inte annat än lyda honom. Jag mins inte, hvad de sa', eller hvad de gjorde med mig — det räckte så länge, och det var så många omgångar; de frågade, och jag svarade så, som de ville jag skulle svara; och när jag sent på natten följdes hem af en kadett, d. v. s. en ung flicka, hade jag min nya sommarhatt i handen och en stor svart hatt med ett rödt band på hufvudet.

— Hvad hade de gjort med dig? — utbrast Hedvig med fasa.

— Jag hade frivilligt blifvit en af frälsningsarmén.

— Usch, — sade Hedvig.

— Tyst, du vet inte, hur det var.

— Jo, jag förstår mycket väl, att de begagnade sig af din upprörda sinnesstämning, för att narra dig till ett steg, som du sedan ångrade. Jag håller med pappa om, att det var ohyggligt.

— Jag ångrade mig inte alls först, — sade Emeli med nedslagen och förödmjukad min. — Jag var tvärtom alldeles obeskrifligt lycklig några dagar.

— Det var då, du skref till mig?

— Ja. Båda pingstdagarne var jag med frälsningsarmén från morgon till kväll och gick sent hem. Men tisdagen började läsningen på seminarium igen. Nog hade jag lof att gå dit såsom kadett, men om rektorn fått se mig i den svarta och röda hatten, hade han genast relegerat mig. Det stred förfärligt inom mig. Var jag feg och genast färdig att öfvergifva arméns d. v. s. Herrens tjänst? Eller hade jag varit olydig, som gått dit, tvärt emot rektorns förbud?

— Jag skulle ha' gått och talat om alltsammans för rektorn. Det hade åtminstone varit ärligt.

— Ja; men jag hade inte mod till det, utan sedan jag legat vaken hela natten och bedt Gud om vägledning och hjälp, gick jag i mina vanliga kläder till seminarium; det var bara några veckor kvar af terminen och rektorn fick ingenting veta, fast jag lefde i ständig fruktan, att Hilma Larsson skulle tala om det.

— Det trodde jag verkligen inte om dig — allt det där.

— Du hade nog handlat klokare och bättre.

— Å, det menar jag inte precis, men — — nå, hur gick det se'n?

— I stället för att resa hem, bad jag att få tjänst på frälsningsarméns räddningshem. Där var jag hela sommaren och lagade maten och gjorde alla grofsysslorna. Så länge jag hade fullt upp att

göra, var det bra, det var som en sträng botgöring; men hvar gång jag varit på mötena och hört uppmaningen att öfvergifva allt i världen och blott lyda arméns förmän, öfverfölls jag af plågsamma tvifvel, hvad jag borde göra. Skulle jag stanna och stilla mitt samvete med det ansträngande arbetet och det knappa brödet, som jag ofta delade med de eländiga stackare, som kommo dit; eller skulle jag gå tillbaka till läsningen och kamraterna och kyrkan — och dig? — Här brast Emeli i gråt och Hedvig slog armarna om henne och ångrade af hela sitt hjärta de välvisa ord, hon nyss sagt.

— Så led det mot slutet af sommaren, och jag måste besluta mig. Den första hänförelsen var väl förbi, kan jag tro, och jag fann ofta något motbjudande hos dem, som ansågos stå högst, och jag kunde ej förmå mig att klappa i händerna och sjunga eller »vittna», som det kallas. Men hon, som förestod räddningshemmet, var ej lik de andra; hos henne fanns nog den omskapande kraft, som fattades hos många, och det var en sann kärlek till Gud och människor. Om jag hade kunnat likna henne! Alltid var hon vänlig och glad, outtröttlig i tålmod mot alla. Hon begärde knappast att få sömn eller mat eller hvila; och sådana människor hon hade att göra med natt och dag — jag kan inte tala om det! Hon ville, att jag skulle stanna, men först skriva hem och bedja pappa om lof. Men det vågade jag ej, för jag visste ju så väl, hvad han skulle svara. Och dagen före uppropet på seminarium sade jag farväl till syster Clara, och när jag sade, att jag var lika rädd att stanna som att gå, tröstade hon mig och lofvade, att jag skulle få komma igen, bara jag fått lof hemifrån. 'Du hör oss till', sade hon. Ack, hvad jag saknade henne! Ingen hade jag nu, som förstod mig, och hån öfver frälsningsarmén måste jag ofta höra med tystnad.

-- Men du skref ju hem till sist?

— Ja, och jag bad pappa i ett långt och bevekande bref, att jag för alltid skulle få stanna vid armén.

— Hvad svarade han?

— Hans bref var så förfärligt. — Emeli satt en stund utan att kunna behärska sin rörelse. -- Jag har bränt upp det och försöker att glömma det. Han hade lånat en bok af prosten, skref han, af en framstående lärare, som tydligt med skriftens ord visat, att hela frälsningsarmén är en uppenbarelse af antikrist, ett de yttersta tidernas tecken, som förför många till deras själs eviga förtappelse. Och nu hade jag förverkat hans löfte att blifva lärarinna och stulit från honom de pengar, han kostat på mig. — Nej, jag skulle ju inte tala om, hvad han skref. Men ovillkorligen och genast skulle jag komma hem.

-- Stackars Emeli!

— Inte var det godt att gå till rektorn, som var mycket sträng, men ändå värre var det att säga farväl till syster Clara; hon hade väntat sig mera af mig. 'Den där älskar fader eller moder mer än mig, han är mig icke värd', sade hon.

— Tyckte du hon hade rätt i det?

— Det är ju Jesu egna ord.

— Ja, det vet jag väl; men folk citerar bibeln vid alla tillfällen, tycker jag, hvar och en hur han behagar.

— Nu är jag här i alla fall och vet åtminstone, att jag måste rätta mig efter pappa. Och sedan jag nu också varit hos prosten och fått förebråelser af honom, kanske Gud kan förlåta mig.

— Men kära Emeli, — sade Hedvig och antog åter en ganska öfverlägsen ton gent emot sin gamla vän och lekkamrat, -- aldrig kunde jag tro, att du var så vek, så — svag menar jag, att du inte visste, hvad du själf ville och skulle.

— Tror du inte, att du kunde vara oviss om det?

— Nej, inte hade jag låtit narra mig att gå in i frälsningsarmén emot min vilja, det är då säkert.

— Var inte så säker. *Om* det varit Guds Ande, som drifvit dig, hade du inte kunnat stå emot.

— *Om* ja, det är just det!

— Den frågan pinar mig ständigt: var det en helig ande eller en villfarelsens ande?

— Jag förstår inte det där om Guds Ande, jag har ingen erfarenhet af något sådant, och jag tror inte annat än det, jag förstår.

— Hedvig!

— Ja det är väl mycket bättre att säga det rent ut, än att hyckla en tro, som man inte har.

— Så du har förändrat dig på ett par år!

— Nej, det har jag inte. Jag har bara *tänkt* en smula, och det måtte jag ha rätt till lika väl som andra.

— Vårt eget förstånd räcker icke till.

— Ja, allt det där kan jag utantill, — afbröt Hedvig halft skämtande. — Vet du, att din far redan talat med pappa, sedan du kom hem?

— Jag ser på dig, att det icke var till det bästa.

— Jag tror, det är bäst, att du själf går till pappa.

— Jag skall göra det, fast det är svårt, jag har alltid varit rädd för honom.

— Men om han säger, att du icke får vara med mig som förr?

— Då skall jag inte heller vara det.

— Du vet inte du, att jag gått hit i dag, fast de förbjudit mig.

— Och du, som alltid sagt, att sanning för dig är mer än något annat!

— Jag skäms inte för att tala om, hvad jag gjort.

— Skall jag då blifva en anledning till split
er emellan?

— Det kan jag inte hjälpa; jag sviker inte mina
vänner.

— Kom, vi måste gå! Du vet inte, hvad du
har i ett hem, som du aldrig värderat och en mor —

— Som inte kan tåla mig!

— Säg inte så.

— Se så, förmana mig nu inte igen! Jag var
så glad, att du kom tillbaka, och just nu, när du
ingen annan har, som är snäll mot dig, skulle jag
då inte få det en gång? Allt skall vara tomt, in-
nehållslöst för mig!

— Älskade Hedvig! Tack för denna lilla stund.
Om du visste, hvad du gjort mig godt. Det känns
nu inte så omöjligt att vara därhemma heller.

— Och ändå säger du, att det var orätt att
gå hit?

— Jag vet inte. Kanske det är något, du
också har att lära af lifvet; fast det aldrig kan blifva
så bittert, som för mig.

Nu lämnade de sin plats på stenen och riddare-
familjen stirrade åter obehindradt ut i rymden, som
den gjort i århundraden.

— Mins du, att jag frågade dig redan i vintras,
om du kunde finna på något arbete åt mig, som
jag kunde gå i land med och försörja mig själf med?

— Ja.

— Men du svarade aldrig därpå.

— Nej, för jag ville inte uppmuntra dig att
lämna ditt hem.

— Men om jag *vill* lämna det!

— Är du så bestämd? Nog kunde du få en
plats på ett kontor eller i en bank, om du först
gick igenom en handelsskola. Det var en af mina
bekanta, som hade gjort så och fått det riktigt bra.

— Hvad det skulle vara utmärkt!

— Och tror du inte, alla här skulle sakna dig?
— Pytt, *ingen* — utom du kanske. Men om jag hade mina egna pengar, skulle jag kunna hjälpa dig, när det behöfves.

Emeli kysste tyst hennes hand, och så skildes de åt i skogen, där stigen delade sig åt två håll.

Oaktadt Emelis sorgliga historia, oaktadt det spända förhållandet till föräldrarna och den förestående bekännelsen om hennes egen olydnad, var Hedvig lättare till mods, än hon varit på länge, där hon gick genom den glesa skogen, öfver en bäck och en stätta in i prostgårdens trädgård. Hennes tankar hade kommit ur de vanliga, nötta hjulspåren, och redan däri låg en lättnad. Nya planer var hon icke sen att göra upp för framtiden; hon fattade sitt beslut att redan i dag säga ut, hvad hon ville: arbete, själfständighet och omväxling från detta evigt enahanda. Mötte hon motstånd, så skulle hon bryta sig väg ändå. Men hvad kunde det egentligen vara att invända mot hennes önskan? Sådana missöden som stackars Emelis, det var ju otänkbart för henne, prostens Noréns dotter, med det högburna hufvudet och den vakna, kritiska blicken. Hon skulle nog veta att reda sig.

Hedvig gick direkt in till föräldrarna i för-maket, där de sutto liksom kvällen förut, prosten i nattrock, med pipa i munnen, prostinnan flitig med sin sömnad; en tallrik frukt stod på bordet bredvid den tända lampan.

— Du har varit länge ute, — sade prostinnan, sedan Hedvig, rödblommig och fraiche, satt sig ned. Hon hade med sig en doft af frisk luft och godt lynne.

— Ja, jag har varit på kyrkogården.

— För att lägga friska blommor på grafven?
Jag såg, att du hade funnit många vackra ännu.

— Inte bara det. I går hade jag stämt möte med Emeli därute, och när jag lofvat komma, ville jag hålla det, fastän —

Prosten tog pipan ur munnen och såg på sin hustru.

— fastän din far förbjudit det.

— Ja.

En stunds tystnad.

— Ett absolut förbud, — återtog prosten, — skulle kanske icke behövas, om Emeli vände sig till sin gamle lärare först.

— Hon ville gärna komma, — sade Hedvig, — om hon vågade.

— Vågade? Är hon rädd för ett allvarligt, bestraffande ord af mig?

Hedvig teg. Hon visste ej, hvad det var, som skrämde äfven henne själf: det embetsmannamässiga, imponerande sättet, som förkväfde alla yttringar af vekare känslor och skrämde förtroligheten på flykten.

— Det är möjligt, att det kostar på dig att undandraga dig en af dina vänner, om hon också förtjänt det; när jag själf talat med henne och där-efter kunnat bedöma hennes sinnesstämning, skall jag afgöra, om du får återse henne här. Utomhus är det ju mindre lämpligt.

Detta var en så oväntadt god utgång af saken, att Hedvig var både glad och tacksam, men kunde ej visa det. Prostinnan, som såg resignerad ut, blef nu kallad till köket.

— Pappa, — började Hedvig, men blef så häpen öfver sin egen djärfhet, att hon tvärstannade.

— Ja, — sade han och räckte ut handen mot henne. Denna ovanliga, lilla vänlighet åstadkom en hel revolution i hennes sinne. Hon ställde sig bredvid honom.

— Förlåt, att jag gick; jag kunde inte annat. Om pappa visste, hur ångerfull hon är, och hur hon
Lefnadslycka.

var nära förtviflan — — så skulle pappa inte vara sträng mot henne.

— Jag förbehåller mig visserligen att själf bedöma hennes uppförande, men från din ståndpunkt sedt, är det ju i sin ordning att visa henne kristlig barmhärtighet och allt det deltagande, som hennes ställning förtjänar. Du kan få gå till henne i morgon och säga henne att komma hit till mig.

— O, tack pappa! — Nu måste hon ut med det, nu om någonsin. — Det är också något annat, något som jag länge tänkt på -- flere år.

— Hvad då?

— Jo, — sade Hedvig och höll nästan på att mista andan af ängslan och ovana att tala på detta sätt. — Jag skulle så gärna vilja — önska — att få komma bort en tid — att arbeta och försörja mig själf. — Hon stod stilla med nedslagna ögon.

Han såg på henne en lång stund, utan att yttra ett ord.

— Trifs du inte hemma?

— Jo — nej -- d. v. s. jag har så lite att göra, och så —

— Saknar du arbete, finnes fullt upp med fatiga och sjuka att besöka, barn att undervisa. Det är sådant arbete, som bäst anstår dig, ehuru jag visserligen förbehåller mig, att du underordnar dig under din fars större erfarenhet. Dessutom är din mor mången gång ansträngd af sitt arbete; men det faller dig ej in att erbjuda henne din hjälp.

— Ack jo, men —

— Säg ut, hvad du menar!

Hedvig hängde hufvudet och teg.

— Jag fruktar, — sade hennes far med mera stränghet i tonen, — att det icke är så mycket arbete, du saknar, som icke mera omväxling och förströelse.

— Och om så vore, — utbrast Hedvig, som

var ytterst ömtålig för hvarje misstanke att hon förställde sig, — om så vore, är det så fördömligt? Har jag inte rättighet att vara ung — att vara glad med andra unga människor — att lefva som andra?

Hennes far satt en stund och svepte in sig i det ena stora rökmolnet efter det andra. Han tänkte på, hvad han skulle svara henne på denna direkta vädjan till hans hjärta. Han var långt ifrån hård; han hade blott glömt, att han själf en gång varit ung, med samma behof som hon. Han hade besynnerligt nog tänkt, att om hans dotter lefde ett lugnt lif, utestängd från all beröring med den yttre världen, skulle inga sådana behof vakna. Hon skulle hafva godt af sin fars erfarenhet att ett lyckligt familjelif, uppfyllt af trägna plikter, är det bästa af allt; att det andra, de där ungdomsnöjena i själfva verket ej äro något att stå efter. Och när nu Hedvig med några få, häftiga ord öppnat hans ögon för hennes verkliga behof, tänkte han på sin hustru. Hon hade varit strängt uppfostrad och hade aldrig begärt eller saknat några nöjen. Plikttrogen hade hon varit från ungdomen och därigenom gjort sin man lycklig och aktad. Skulle icke Hedvig kunna gå samma raka, trygga väg? Han hade ej förrän nu tänkt, att något annat kunde komma ifråga.

— Det gör mig ondt, att du icke trifs hemma, — sade han i en ovanligt mild ton. — Hvad är det, som fattas dig här?

— Jag vet inte, — sade Hedvig darrande; — men om jag finge försöka något annat — i nya förhållanden, bara en tid, kanske jag så kunde komma igen — och vara till någon glädje.

— Tror du inte, du är till någon glädje nu, — frågade prosten, mycket allvarsam.

— Nej. Jag vet att jag inte är det.

— Jag visste inte, att du tänkte på sådant.

— Jag tänker på det jämt — jag kan inte lefva, om ingen håller af mig — jag *vill* att någon håller af mig.

— Men jag förstår inte rätt — gör du något för att blifva afhållen?

Hedvig teg. Det var då sannt. Han, hennes egen far hade *icke* sagt, att någon höll af henne.

— Hvad den ekonomiska sidan af saken angår, hur har du tänkt att kunna försörja dig själf? Du vet icke, hvad det vill säga, och jag inser icke att det behöfs. Så länge jag lefver, kommer du icke att sakna något, som du kan ha anspråk på att få.

— Å, pappa! Just det att arbeta för något bestämdt mål, att veta sig vara tvungen att arbeta och vakna hvarje morgon med den tanken: 'nu måste jag skynda mig för att hinna med, hvad jag skall' — hvad det måtte kännas skönt mot att som nu —

— Besynnerliga barnsligheter! Du har ju, som sagdt, blott att gripa dig an, så finnes här hundrade saker, som du kunde göra.

— Ja, men som mamma och pigorna göra bättre.

— Hm — du kan väl inte ha anspråk på att öfverträffa alla, som ha mera erfarenhet och skicklighet?

— Ack nej!

— Jag har äfven en annan betänklighet. Din hälsa är ej stark.

— Å, det gör ingenting. Jag skulle nog orka mycket.

Prosten satt obeslutsam och väntade på, att hans hustru skulle komma tillbaka. Han var så beroende af henne och fattade aldrig något beslut eller började något företag utan hennes råd, ja, det hände ofta, att han läste sina predikningar för henne och lät henne kriticera och ändra dem. Ej underligt, att platsen i hemmet var liten för Hedvig; den var

så obetydlig, att blott ett ödmjukt sinne kunde varit nöjd med den och Hedvig var icke ödmjuk i den meningen, att hon ville vara n:o 2; finge hon vara n:o 1 för någon, då kunde hon funnit sig i hvad som helst.

Då prostinnan kom tillbaka, hade hon en gäst med sig: en fattig, gammal fröken, som ofta kom till prostgården på långbesök, emedan hon frös och svalt i sitt eget lilla rum, som hon hyrde i en bondgård. Nu skulle hon höra den käre prosten predika, äta af prostinnans goda mat och underhålla alla husets medlemmar med snack om hennes egna lidanden och mänsklighetens elakhet och orättvisa.

Hon blef vänligt mottagen af alla utom af Hedvig, som ansåg hennes besök mer än vanligt olägligt.

Emellertid fann prosten så småningom tillfälle att tala med sin hustru om Hedvigs önskingar och hon blef efter ett par dagar öfverraskad att se sin mor komma in i sitt rum och börja ett samtal angående detta ämne.

— Jag hör, att du önskar lämna oss på en tid,
— sade hon vänligt och slog sig ned i den lilla soffan.

— Ja, om mamma tycker, att det går an.

-- Jag tror, det är bäst, att du får som du vill, -- sade hon och såg rakt framför sig på ett frånvarande sätt. Hedvig stod och undrade på henne. Det föll henne in, att hennes mor egentligen såg mycket mera god ut och var vackrare, än hon förr tänkt på. Öfver den höga pannan och de fint penslade ögonbrynen låg för tillfället ingen afskräckande stränghet, ej heller något om martyrskap påminnande drag; det var snarare med ett ödmjukt vemod hon i tankarne genomgick något för längesedan passeradt, hvars detaljer hon påminte sig, innan hon åter började tala.

— Då jag var så gammal som du, hade jag mindre att lefva för, som det heter nu för tiden, ty jag hade många äldre systrar; och mindre att roa mig med, ty jag var ojämförligt mycket strängare uppfostrad än du. Min dag förgick från klockan fem på morgonen till klockan åtta på aftonen till det mesta vid spinnrocken eller väfstolen. Jag hade ej hört talas om att det skulle vara annorlunda och jag kan ej påminna mig, att jag fann mig ha rätt till något missnöje. Då var det, som min ende bror ville göra mig en riktig glädje. Han hade flera år varit i Upsala för att läsa på graden; nu var han färdig och skulle promoveras, och han bad enträget om lof för mig att komma till honom, binda hans krans och deltaga i alla de festligheter, som brukas förekomma vid ett sådant tillfälle. Det stod hårdt, att jag fick resa. Själf vågade jag icke bedja, men han skref bref på bref — han var allas älskling i hemmet och med vissa vilkor, såsom att jag naturligtvis icke skulle dansa, fick jag slutligen resa.

— Mamma, detta har jag aldrig hört förr!

— Nej, jag talar icke gärna om mig själf. Det var alltsamman nytt för mig: själfva resan, Upsala, som förekom mig så ståtligt, glädjen och feststämningen, hvita studentmössor och kavaljerer, som sade mig artigheter, jag var så ovan vid alltsamman, jag blef alldeles bländad, jag kunde ej sofva någon natt, jag ville begagna hvarje ögonblick af de dyrbara stunderna, som aldrig skulle återkomma. Min bror var nöjd med mig i allt, utom att jag ej hade en baldräkt — jag skulle ju inte dansa; men han skämtade blott däröfver, tog mig med till sin bästa väns systrar och af deras stora förråd af ljusa klädningar fick jag i hast en, som passade mig. — Jag dansade trots förbudet — och jag — —

Hon böjde ned hufvudet och för första gången

i sitt lif såg Hedvig sin mor ur stånd att behålla sin vanliga, lugna själfbehärskning. Hon grät.

— O, mamma, var det då så orätt?

Det dröjde en stund, innan hon svarade.

— Mina föräldrar ansågo det orätt och omöjligt för en sann kristen att deltaga i världsliga nöjen. Deras vilja hade alltid dittills varit min lag, Jag fick lida straffet för min olydnad på ett sätt, som du nu icke kan förstå. Alltnog, jag kom åter hem med ett såradt samvete, olust vid mitt arbete och min helsa bruten under flera år. Men värst af allt, jag hade gjort en annan människa olycklig åtminstone för en tid.

— Ack, *kunde* det vara så orätt?

— Jag vet bäst sjelf, hvad jag hade att kämpa med. Slutligen kom din far, som hela tiden hållit af mig, på sitt stilla sätt till min hjälp; och jag trodde på förlåtelse äfven för mig.

— Hade mamma sett pappa där borta? — frågade Hedvig hastigt.

— Hvar?

— I Upsala?

— Nej, — svarade prostinnan med en skärpa i tonen, som skrämde Hedvig tillbaka till sin vanliga förbehållsamhet.

— Och nu kan du kanske bättre förstå, hvarför jag velat skona dig från frestelser, som jag sjelf dukat under för. Din far och jag hoppades, att du skulle kunna lefva lycklig här i ditt goda hem; det ser icke så ut, och hellre än att du skall störta dig i världens hvimmel tvärtemot dina föräldrars vilja, må du gå med deras samtycke och komma som en fridens budbärerska till deras gamla vänner. Det återstår oss endast att hvarje dag och hvarje stund anbefalla dig i Hans händer, som kan leda allt till en god utgång.

Hedvig lade sig ned på knä och kysste sin mors händer. Hennes lifligaste åtrå hade så oväntadt blifvit tillfredsställd, att hon knappt förstod, hur det hade gått till. Hon hade för sin del ej någon fruktan för denna onda värld, som talades så mycket om. Säkert var det öfverdrifna föreställningar om spöken midt på ljusa dagen. Men det vågade hon icke säga, ty då kunde hon blifva ansedd för ännu oförståndigare, än hon var.

Efter mycket allvarligt öfverläggande och korresponderande blef det bestämdt, att Hedvig skulle bo hos en häradshöfding Hammar i Göteborg, som förr varit prostens Noréns discipel. Hon skulle till en del ersätta sitt vivre genom renskrifning och gå i en handelsskola, för att längre fram kunna söka sig en plats på kontor eller i en bank. Hon skulle resa strax efter jul.

III.

I häradshöfding Hammars hem blef Hedvig vänligt mottagen. Hennes rum, som var nätt möbleradt, låg visserligen åt gårdssidan, med utsigt åt en hvit brandmur och en mängd skorstenar, men hon upptäckte genast ett titthål mellan ett par hus, som satte henne i stånd att se långt bort öfver staden åt bergen på Hisingen, som förtonade sig vackert i fjärran, då solen låg på. Det hade nu en gång blifvit hennes vana att se öfver de närmaste föremålen och sträcka hågen till något bortom lig-gande, som drog henne till sig med det okändas tjsningskraft.

Så var det äfven med hennes arbeten och nöjen under nuvarande förhållanden. Hon gick visserligen gärna på handelsskolan, men dock med förhoppning att så snart som möjligt få en plats, som skulle blifva ännu mera tillfredsställande. Hon hade treffigt med häradshöfdingens nyss uppvuxna döttrar; men nog hägrade för henne framtida nöjen och bekantskaper af en annan art. Hennes mors själfbekännelse och berättelse om det enda afbrottet i hennes eljest så enformiga lif hade gjort ett djupt intryck på Hedvig, och hon undrade, när hon själf skulle få taga del i dylika bländande fester och bedårande umgänge.

Det var långt ifrån, att hon lät någon ana dy-

lika tankar. Hon förekom som en arbetsam och stadgad ung flicka, utan flärd eller något slags koketteri vare sig i kläder eller umgängeston. Hon hade ett distingueradt utseende, klädde sig enkelt men smakfullt medelst små tillgångar, ingen vågade komma henne för när och de unga döttrarna i huset kände sig hedrade af hennes vänskap såsom varande några år äldre och betalande inackordering. De läto henne förstå, att om bara mamma blefve bra från sin envisa influenza med thy åtföljande nervösa attacker och täta ombyten af jungfrur, skulle de nog ha främmande som förr om åren, och då skulle Hedvig få roligt och följa dem på bjudningar. Så länge mamma var på detta sättet, tålde hon ej, att någon i huset hade roligt, och det var ingen annan utväg än att finna sig, så godt man kunde.

Frågan om dans och teater hade vid Hedvigs resa från hemmet blifvit lämnad alldeles öppen. Hon frågade ej, för att icke framkalla ett förbud, som skulle förefallit henne mycket tungt att efterleva, och föräldrarnas öfverenskommelse att lämna henne största möjliga frihet framkallade verklig tacksamhet hos henne. Det var också med varmare känslor för sitt hem och de sina, än hon på länge hyst, som hon skildes därifrån. Hon skref regelbundet och fick från sin far, visserligen till formen vänliga, men något stela och affärsmässiga bref. Hon hoppades i början på några ord om, att hon var saknad i hemmet; hon ertappade sig själf med att räkna dagarne till nästa bref och en viss liten darrning på handen, då hon slet upp kuvertet, alltid i enrum, på det ingen obehörig måtte se in i hennes känslovärld — men där stod föga af vigt.

Brefven från hennes mor voro något längre; men ej heller där var någon högre värmegrad, som antydde, att en länk fattades i hemlifvets oafbrutna kedja. Hon var ond på sig sjelf, att hon hade

väntat eller hoppats något dylikt. Det var ju mycket bättre, att hon icke var saknad; så kunde hon med godt samvete njuta af sin frihet och sina nuvarande förmåner.

En beröringspunkt hade hon dock med sin mor, och den var för henne ganska viktig. Det var angående Emeli. Hon hade återvunnit sin gamla plats i prostfolkets hjärtan och i deras hem, så mycket mer, som Hedvig var borta, och de kände behof af att vara vänliga mot den ångerfulla flickan både för Hedvigs och hennes egen skull. Emeli tycktes af allt att döma kommit i en lugnare sinnesstämning, bemödade sig på allt sätt att fylla sina plikter mot syskonen och den hårde fadern, som veknade i samma mån hans dotter återvann sin förra ställning i prostgården.

Hedvig undrade nu själf öfver, att hon kunnat betvifla föräldrarnas väl kända godhet; afståndet gjorde mycket att mildra hennes kritiska stämning, och det var med tacksamhet hon läste Emelis beskrifning på prostinnans stora vänlighet.

På Hedvigs egen begäran hade det ordnats så, att hon skulle skrifva rent åt häradshöfdingen. Till att börja med fick hon kopiera handlingar, som skulle finnas i dubbla exemplar, och hon verkstälde detta på sitt rum, sedan hon läst sina läxor för skolan. Det var med en ej obetydlig bätvan hon skref dessa långa, hardt när obegripliga juridiska meningar, och månget ark blef i hemlighet raderadt, kasseradt och omskrifvet. Hon vann dock snart i säkerhet och snabbhet, sedan hon på sin blyga fråga om det var nog tydligt, fått ett vänligt svar, att det var alldeles bra, som det var.

Hon var en smula rädd för sin värd. Han hade ett sätt att se ned på henne, då han tilltalade henne, och om hon då tittade upp, fann hon att det var

något genomträngande i hans ögon, som visst ej var fränstötande, men som alltid väckte hennes undran.

Det var blott små stunder, de råkades, utom vid bordet och strax efter middagen, då Hedvig passade på att lämna fram sina papper, medan man drack kaffet i salongen. Fru Hammar, som verkligen varit sjuk en längre tid, låg då på soffan och hade anspråk på en stunds sällskap och underhållning af något slag. Hvar och en gjorde sitt bästa, Hedvig i känsla af att det var synd om den sjuka, döttrarna af en god vana att söka göra sin mor till lags och hennes man med en resignerad världsmannamin, som Hedvig ännu förgäfvdes sökte tyda.

Dessa små stunder voro egentligen egnade åt ett konventionellt salongslif, men snart var Hedvig, utan att själf märka det, medelpunkten för ett lifligt utbyte af tankar, som hon framkallade genom frågor och anmärkningar, stundom naiva nog, men alltid vittnande om vakenhet och iakttagelseförmåga. Hon var så olik dessa fullvuxna skolffickor, hvilka med en mängd kunskaper, som de icke hunnit smälta, tidigt fått reda på all världenes ting, utan att ega verklig bildning. Hvad Hedvig hade af skepticism, hade hon fått på reflektionens väg, ej genom egen erfarenhet. Hennes kritiska anlag äggade henne att tillägna sig vetande genom böcker och samtal för att sedan efter behag behålla eller förkasta. Men detta gjorde hon icke med nybörjares vanliga säkerhet om, hvad som är det rätta.

Hon fann hos sin värdinna ett skarpt hufvud, men ett misstänksamt, tyranniskt lynne, som gjorde henne fruktad och föga älskad i den husliga kretsen. Hedvig vann hennes välvilja från början genom sitt vänliga deltagande och tålmodiga afhörande af beskrifningarna öfver hennes långvariga lidande, tjänstfolkets vårdslöshet och otacksamhet

samt hennes läkares likgiltighet och ständiga misstag angående hennes sjukdom, som var af en mycket invecklad natur. Någon gång uppfångade Hedvig små ironiska antydningar af döttrarna, att hon ej alltid skulle lyckas ställa sig så väl med mamma, men hon brydde sig ej vidare därom. Att hon aldrig skulle komma i något vänskapsförhållande till fru Hammar, kände hon från början.

Man satt en dag vid middagsbordet som vanligt. Flickorna småsnackade muntert med anledning af, att pappa lofvat dem att få gå på teatern, fastän mamma ej kunde vara med. Han skulle själf följa dem. Han vände sig artigt till Hedvig och bad henne göra sällskap. Hon blef mycket glad; ingen satte ifråga annat än, att hon skulle följa med, och det blef därvid.

— Det skall mycket roa mig att höra frökens omdöme om den bäste skådespelare, vi ha' att bjuda på.

— Det kan jag väl inte ha' något omdöme om, jag som aldrig varit på teatern förr.

— Jo, de sannaste intrycken äro ofta de ursprungliga, de som äro fria från alla förutfattade meningar.

— Men för att bedöma en sak, får man väl lof att något veta om saken i fråga.

— Å ja, det är nog sant. Lofvar fröken dock att utan förbehåll säga mig sina intryck från teatern?

— Det kan jag väl göra; men häradshöfdingen bara skrattar åt mig.

— Skrattar jag? Har jag någonsin gjort det, så att det väckt ert missnöje?

— Nej, visst inte, — skyndade Hedvig att svara och kände sig en smula generad, hon visste ej rätt hvarför.

Hedvig satt på teatern och kände sig icke så

bedårad eller bländad, som hon kanske väntat. Var det ej märkvärdigare än så?

— Nå, hvad tyckte fröken? — frågade härads-höfdingen, då de kommit ut på gatan.

— Å, det var utmärkt roligt, men — de spelade väl inte alla lika bra? — sade Hedvig och såg frågande upp.

— Nej, det är visst och sannt. Men det skulle roa mig att höra, hvori skillnaden egentligen bestod.

— Han, som hade hufvudrollen, talade och bar sig åt, som om han riktigt varit den person, han föreställde.

— Men de andra?

— De sågo ut, åtminstone somliga, som påklädda dockor, som bara låtsades att de voro någon annan.

— Förträffligt.

— Förresten kunde jag inte låta bli att tänka på, hur de där människorna, som för en stund se så glada eller förtviflade ut — hur ha' de det nu efteråt?

— Förmodligen sitta de liksom vi om en stund och dricka té tillsammans eller hvar för sig och tänka på de framgångar, de haft under aftonens lopp. Hörde de frökens kritik, skulle de nog bli mycket modfälda.

— Ja, det är just det, jag undrar, hur mycket de bry sig om, inte mig, men alla de hundratals människor, som klappade händer åt dem. Jag skulle känna mig förskräckligt förödmjukad, lika mycket af deras bifall som klander, om jag hade lagt in hela min själ i mitt spel; jag förstår inte, att man kan stå ut med att så där offentligen vända ut och in på sig.

— Å, var inte rädd, där finnes allt något kvar, som de gärna behålla för sig själfva.

— Är det då inte på fullt allvar, som de spela sin roll, jag menar att det är sanning deri?

— Jag vet inte rätt, hvad jag skall svara. Jag förmodar, att han, som fröken med sitt vanliga skarpsinne fann riktigt vara den, han förestälde, han åtminstone spelade på allvar och med sanning, d. v. s. att han är en sann konstnär, som uppgår i sin konst och lefver *för* den, inte bara *af* den, och därför kan han mindre bry sig om handklappningarna. Men med mängden af aktörer är det nog annorlunda, och sanningen att säga, tror jag inte, det är något vidare lyckligt lif, de föra.

— Det var just det, jag kände på mig, och det störde också mitt nöje.

— Man skall inte så där reflektera öfver allting, bästa fröken; då kan man inte ha roligt af något här i världen.

Hedvig såg förvånad upp och mötte den genomträngande blicken.

— Hur kan man låta bli?

— Blunda, blunda och stoppa bomull i öronen. Gå på och haf roligt, så länge det räcker.

Åter såg hon frågande upp, men nu voro de framme och hon deltog sedan i flickornas samtal om de utomordentliga toaletterna på scenen och några detaljer i pjesen, som särdeles slagit an.

Då Hedvig tog godnatt och ännu en gång tackat för aftonens nöje, tyckte hon, att härads höfdingen såg litet stel ut, och hon undrade, om hon sagt något dumt, som han möjligen kunde tyda derhän, att hon ej varit så road, som han önskat eller väntat. Det pinade henne, och det dröjde rätt länge, innan hon somnade.

Hon sof ej heller godt utan spratt till emellanåt och såg bilder från scenen i hastig växling, än sammanblandade, än starkt begränsade: passionerade utbrott, rörande känslöstämningar, humoristiskt

skämt, skärande ironi. Och hvarje gång hon skulle somna på nytt, ljöd en röst alldeles intill henne: 'Blunda, blunda, stoppa bomull i öronen'.

Hvad menade han?

Några dagar senare, då Hedvig lämnat fram en del renskrifna papper och härads höfdingen ögnade igenom dem, sade han:

— Skulle fröken kunna ha' tid att skriva åt mig efter diktamen?

— Det har jag nog, — sade Hedvig mycket öfverraskad, — men kan jag göra det?

— Naturligtvis, annars skulle jag inte anmoda er. Var god och infinn er då på mitt rum kl. 5.

Han sade detta så bestämdt, snarare som en befallning än något annat, att ingen tvekan längre kunde finnas hos Hedvig, sedan han i det samma lemnat rummet. Hon satt kvar bredvid fru Hammar och tog små klunkar ur sin kaffekopp, men sökte förgäfvos finna ett samtalsämne. Fru Hammar, som låg på soffan, teg envist och stirrade blott på Hedvig, som började tröttna på denna mörka, föga vänliga blick.

— Kanske jag kan läsa något högt för tante, — frågade hon, blott för att komma ifrån en obehaglig situation.

— Nej, du behöfver inte alls göra något för mig; — svarade hon retad.

Det klack till inom Hedvig. Den tonen hade fru Hammar ej förr begagnat; men hon låtsade om ingenting.

— Tante har ej druckit sitt kaffe ännu, — sade hon artigt, — får jag servera en ny kopp, som är varmare?

— Det är det samma; tack — jag vill inte ha' så mycket grädde.

— Det är bra ruskigt ute i dag; det snöar och blåser, så att min paraply höll på att vändas ut och in.

Intet svar.

— Men det blåser nog oftare här än hemma i skogstrakten.

Fru Hammar slöt ögonen och Hedvig ämnade just gå, — flickorna hade försvunnit långt förut — då hon helt tvärt frågade:

— Hur lång kurs är det i handelsskolan?

— Jag tänkte avsluta min kurs redan i vår.

— Vill du ringa på Frida, så att hon tar bort kaffebrickan. — Hon räckte ut handen efter en roman och Hedvig gick.

En halftimme senare infann hon sig i härads-höfdingens stora och luftiga arbetsrum; ingen tobaksrök generade henne vid inträdet, en bekväm skrifstol var ställd vid skrifbordet midt emot hans egen; papper och alla nödvändiga skrifmaterialier voro redan nätt ordnade och han bad henne genast taga plats.

Hedvig satte sig ned utan ett ord och skref oafbrutet, medan han gick fram och tillbaka på golfvet och dikterade.

Häradshöfding Hammar var en fyrtiofem års man, något öfver medellängden, med en smula glesnadt, mörkt hår; pannan var hög, ögonen genomträngande men växlade ofta uttryck, som hastigt öfvergick från ironi till godhet, från sorgbundenhet till skämt. Ingen kunde tro honom vara en obetydlighet, men få af hans vänner lärde känna honom så, att de kunde rätt karakterisera honom. Han hade kunnat blifva något annat, än han var, om icke vidriga omständigheter hindrat hans inre utveckling; nu låg där ett hårdt skal utanpå hans egentligen sympatiska väsen.

Hedvig hade efter bästa förmåga studerat hans karaktär, samtidigt äfven hans hustrus, och under de få veckor, som förflutit efter hennes inträde i familjen, hade hon fått ögonen öppna för ett miss-

Lefnadsljeka.

förhållande makarne emellan, som de förgäfves sökte dölja i hennes närvaro. Döttrarna voro mindre förbehållsamma, och småningom lade hon tillsammans de upplysningar, dessa frivilligt gifvit. Fru Hammar hade fört en ganska vacker förmögenhet i boet, och på grund häraf hade hon alltid varit fordrande och nyckfull mot sin man, som var tålmodet själf gent emot henne. De fleste skulle som ersättning sökt nöjen utomhus vida mer, än han gjorde. Hans smak var ett stilla hemlif; då han ej fann det i sin hustrus eleganta salon vistades han i sitt rum, selsatt med embetsgöromål eller läsning. Så mycket visste Hedvig.

Han hade gift sig tidigt, hvartill ensamt hans hustrus förmögenhet satt honom i stånd. Hon hade försmått åtskilliga friare och haft ännu flera kurtisörer, då hon alldeles oväntadt gaf sin hand och sitt hjärta — så mycket som hon hade däraf — åt den unge vice häradshöfdingen. Hvad som förmodade honom att gifta sig med henne, som aldrig vunnit hans tycke, det visste ingen af hans vänner, men de gissade, att någon utstånden förödmjukelse eller motgång förmått honom att med ens svinga sig upp till en ställning, som för de fleste är lockande. Oberoende, förmögen och elegant, kunde häradshöfding Hammar njuta af lifvet, så mycket hellre, som han aldrig under tiden försummade sin tjänst eller undandrog sig någon, som kunde ha anspråk på hans hjälpsamhet.

Men han njöt föga af dessa förmåner.

Inom kort hade hans hustrus rätta karaktär blifvit honom klar. Hon ville härska, roa sig och, värst af allt, var nog klarsynt att å sin sida finna sig föga uppskattad, ännu mindre älskad. Hon kände sig sviken af den ende man, hon hyst varmare känslor för, och det kunde hon aldrig förlåta. Med svartsjuk ängslan spanade hon efter hvarje

anledning till misstro. Det hjälpte icke att hon och hela världen visste honom vara en exemplarisk äkta man, att han fann sig i hennes nycker och sökte i det yttersta tillfredsställa dem. Pengarne voro ju hennes, så någon tacksamhet kunde han aldrig ha anspråk på. Däremot var det hans fel, att hennes hälsa blifvit bruten, att hennes ungdomsförhoppningar blifvit gäckade. Döttrarna hade hon föga glädje af, ty de höllo mest af sin far och på samma gång hon ej kunde undra däröfver, harmade det henne, att han stal äfven deras hjärtan från henne, som varit orättvist behandlad från början till slut.

Denna bittra stämning hade tilltagit med åren, allt som hennes förmåga att deltaga i sällskapslivet hade minskats, och hennes tid måste förnötas med sysslolöst självplågeri. Hennes man spelade länge rollen af intresserad sjukskötare. Nu var han trött på alltsammans och iakttog en reserverad hållning men felade aldrig i yttre höflighet mot sin hustru.

Då Hedvig skrifvit oafbrutet en timme, stannade härads höfdingen och sade:

— Tack, nu kan fröken vara trött.

— Nej, jag är inte trött, jag tycker detta är mycket roligt.

— Jaså, roligt att skrifva protokoller?

— Ja, allt arbete, som är mening uti och som jag kan göra, utan att någon förargar sig deröfver, — tillade hon tvekande, medan hon torkade sin penna.

Han såg på henne, men svarade ej och hon gick med en lätt böjning på hufvudet mot dörren.

— I morgon kl. half sex, fröken, — sade han, just som hon höll på att stänga den.

— Ja, jag skall komma.

Efter denna tid blef kopieringen förmodligen öfverlemnad åt någon annan, ty Hedvig hörde ej mera talas om den, men hon fortsatte flera dagar i

veckan att skriva efter diktamen. Hon blef tillsagd om tiden därför, antingen då hon lämnade hans rum eller vid middagsmåltiden.

Fru Hammar hade börjat deltaga däri, och nu märkte Hedvig, hur mycket trefligare de haft henne förutan. Häradshöfdingen var tystare och försigtigare i allt hvad han sade, flickorna likaså, och Hedvig var den enda, som försökte, ehuru hon ofta misslyckades, att hålla samtalet uppe.

Det lif, hon nu förde, var ej gladt och erbjöd föga omväxling; den osäkerhet som alltid råder, då någon är misstänksam eller vid dåligt lynne, dref henne att söka sympati, der hon kunde finna den, och afgjordt tog hon häradshöfdingens parti i alla förekommande obehagliga situationer. Det var en alldeles ny erfarenhet för henne att se ett par makar, som ej drogo jämt, och hon lade alltmåra bestämdt skulden på den hustru, som ej kunde uppskatta en sådan man. Därtill kom, att i samma mån fru Hammar blef ordkarg och ovänlig mot Hedvig, blef hennes man förekommande på sitt stilla, gentlemannalika sätt, hvilket ej undgick hans hustrus uppmärksamhet.

Det hände en och annan gång under diktamen af de långa protokollen, att uppehåll skedde, då häradshöfdingen slog sig ned vid skrifbordet och resonerade om hvarjehanda. Han hade fått en smak för dispyter, som väckte motsvarande håg hos Hedvig och hon var vanligen lika slagfärdig som han.

— Jaså, fröken tror, att den här personen i fråga handlade af någon slags öfverläggning att göra ondt eller med beräkning på följderna af sitt handlingssätt?

— Jag tror åtminstone, att hvarje människa har frihet att göra, hvad hon vill, om det nu är rätt eller orätt.

— Det är just det jag bestrider. Det finnes tusende saker, som oss själfva ovetande, inverka på vårt handlingssätt.

— Ja, men ytterst måste vi dock bära ansvaret därför.

— Det är ett djärft påstående. Om jag ärfv vissa anlag till ondt eller godt af mina föräldrar, rår jag för det? Eller om jag i min ordning genom uppfostran fått dessa anlag ännu mera utpräglade, det kan jag väl ej heller ansvara för?

— Om jag lyder mitt samvetes röst, skall jag dock kunna behärska mina medfödda böjelser och motverka en förvänd uppfostran?

— Sancta simplicitas!

— Jag tror det, och vill tro det, — sade Hedvig med eftertryck.

— Jaså; men är det ert lifs erfarenhet, att ni lyckas?

Hon såg upp med tillförsigt — men måste genast sänka sin blick för hans utmanande.

— Ser ni det! Det är så vackra ord alltsammans: pliktkänsla, samvete, öfvertygelse och allt, hvad det heter; men förr eller senare kommer man i det läget att man genom händelsernas makt tvingas att göra just det, som man icke vill göra och aldrig ämnade göra. Man kan komma derhän, att man under hela sitt lif drifver gäck med sina egna älsklingsidéer. Kan ni påstå, att man bär ansvaret för det också?

— Jag kan ej förklara det, — sade Hedvig, orolig och nedstämd; — ni må säga hvad ni vill, jag håller bestämdt fast vid min åsikt om vår moraliska ansvarighet.

— Nå ja, det vore ju illa af er fars dotter att låta sina begrepp förvillas ända derhän, — sade härads höfdingen skämtsamt. — Hvar var det vi slutade? Får jag bedja er fortsätta?

— Har fröken läst tidningen för i dag? —
frågade han en annan gång och lämnade henne den,
medan hon lade i ordning på skrifbordet efter sluttadt arbete.

— Nej.

— Där står om en förskräcklig olycka i Kina, många tusende människor omkomna genom en oerhörd öfversvämning.

— De stackars människorna! Jag har ändå så svårt att känna riktigt deltagande för dem; de äro ju så många, så de kräla om hvarandra. Det är väl också, emedan de äro så långt borta — —

— Att vi inte behöfva frukta följderna af deras olyckor komma öfver oss, menar fröken?

— Ja, det är nog självviskhet.

— Jag har emellertid en släkting derute, och det gör mig för tillfället mera människovänligt stämd mot de krälände kräken. Hvad skall man tänka om sådant där ändamålslost dränkande af tusentals oskyldiga människor?

— Jag vet inte. Men om man tänker efter, så har dock hvar individ blott ett lif att mista, och om det sker genom drunkning eller på annat sätt — landet är ju också öfverbefolkadt —

— Mycket filosofiskt. Det går utmärkt att trösta sig öfver kinesernas hädanfärd; men föreställ er ett ögonblick, att det vore vårt eget fädernesland, som på ett sådant sätt miste en stor del af sin befolkning, och att däri inbegripes allt hvad vi själfva hafva kärt.

— Ja, jag medger, att det vore något helt annat.

— Det är en slump alltsammans. Eller också, om det roar en, kan man lägga skulden på dem själfva, därför att deras usla ämbetsmän ej bättre sett om fördämningarna vid de stora floderna.

— Jag tror dock att Guds omtanke och försyn sträcker sig äfven till dessa stackars människor.

— Ser fröken ett bevis på Guds försyn i sådana där stora nationalolyckor?

Det slog Hedvig med förfäran, att hon en gång kastat alldeles samma ord i ansiktet på sin vän Emeli, då hon uttalat sin barnsliga tro på Guds faderliga omvårdnad. O, om hon kunnat gendrifva denne man med förnuftsskäl! Men hon var honom icke vuxen, och besynnerligt, att hon kände med en hemlig tillfredsställelse, att han var henne öfverlägsen, på samma gång det smickrade henne, att han ville resonnera med henne. Hon hade nu ingen annan utväg än att på kvinnors vanliga vis tala om, hvad hon *trodde*, då hon uppfordrades att gifva bevis.

— Nå fröken?

— Det kan jag inte påstå. Men det är mig omöjligt att tro, annat än att den ena människan skulle vara lika mycket värd, som den andra.

— Nu säger ni ju raka motsatsen till, hvad ni började med! Då förstod jag, att ni tyckte det var nästan en fördel, att en gallring skedde i det stora himmelska riket.

— Kan det inte förenas? Om det är en vinst för de öfverlevande, att somliga dö, då ville jag gärna tro, att de som offras få någon ersättning i — ett annat lif.

— Poo — ett annat lif! Men de äro ju icke döpta, bästa fröken? Är det i helveteselden de skola få ersättning för, att de här blifvit dränkta som råttor?

— Jag skämtar icke om dylika saker. — Deras ögon möttes och hon reste sig för att gå.

— Icke heller jag. Men fröken blir mig svaret skyldig.

— Tro icke, att jag är så trångbröstad, som —

— Som er far och er mor?

— Hvad menar härads höfdingen? — frågade Hedvig förbryllad.

— Ursäkta mig — ingenting, — sade han och vände sig bort, medan hon gick.

* * *

— Kanske jag hindrar fröken att gå i kyrkan? — sade han en söndags förmiddag, då han bestämt att hon skulle skriva åt honom.

— Nej, jag tror inte, jag hade gått i kyrkan i alla fall.

— Hur då? — sade han skämtsamt. — Det är en god vana, som ni icke bör alldeles lägga bort.

— Anser *ni* det för en god vana? Åtminstone sedan jag kommit hit, har ni icke varit i kyrkan en enda gång.

— Får jag fråga, hur fröken vet det, — sade han skrattande.

Hedvig svarade ej men såg allvarsam ut.

— Sanningen att säga, är det längesedan jag var i kyrkan, ty jag misströstar alldeles om att få höra något nytt af våra präster.

— Är det så alldeles säkert, att det nya är det sannaste och bästa?

— Tvärtom, det påstås, att allt gammalt är sannt — i religion nämligen — och att allt nytt är otrons, om icke djäfvulens funder.

— Jag har tänkt, åtminstone förr, att det gafs en absolut sanning, och att Gud en gång för alla gifvit oss den i sitt uppenbarade ord. Den kan väl inte blifva föråldrad, liksom allt annat här i världen?

— Förlåt, jag glömde ett ögonblick, att frökens far är präst — eller prost. Men ni har tänkt — åtminstone förr — är det så, att numera tror ni icke på den absoluta sanningen, blott på den relativa?

— Häradshöfding Hammar, — sade nu Hedvig, djupt upprörd, — jag kan icke mäta mig med er i dessa dispyter — jag vill inte heller disputeras med er, ty jag vet inte, hvad jag själf tror. Men om jag icke längre kan fasthålla min barndoms eller mina föräldrars tro, skulle ni se det med ett slags skadefröjd?

— Hvem tager ni mig för att vara, fröken Hedvig? — sade häradshöfdingen och bleknade.

— Jag vet inte, hvad ni vill. Har ni något annat, något bättre att ge mig i stället för den grund, hvarpå jag hittills stått, men som alltmer sviktar under mina fötter?

— Nej, om jag skall vara uppriktig.

— Låt mig då åtminstone behålla, hvad jag har kvar.

— Gärna. — Han såg på sin klocka. — Ännu är det tid att gå i kyrkan och få er klassificerad såsom obotfärdig, omvänd eller affallen. Det är ert eget fel, om ni inte finner reda på, hvart ni hör och lägger på minnet, allt hvad ni kan lära af en predikan på tre afdelningar och nio underafdelningar.

— Hvarför allt detta gäckeri? Jag tänkte, att ni åtminstone hade aktning för andras öfvertygelse.

— Ja, där det finnes en verklig sådan, men det är nog sällan. Får jag låna er en bok? — Han reste sig.

— Nej, det är bäst, att jag icke lånar fler af edra böcker.

— A, ni vågar icke, — sade han och slog åter igen bokskåpet. Han liksom skälfde af en dold lidelse, och hon började blifva rädd för honom.

— Hör ni också, fröken Hedvig, till de där tama kvinnorna, som låta skrämman sig? För många är se'n, då jag var ute i sällskapslifvet, ville jag resonnera med en liten flicka om sådana här saker; men hon slog för sig med båda händerna och sade:

'bästa häradshöfding, tala inte så, jag vågar inte höra på er! Jag kunde tappa bort min tro, och den vågar jag verkligen icke mista!'

— Jag har redan sagt er, att jag har så föga att förlora.

— Skulle icke ni och jag, — utropade han och gick ett steg mot henne, — kunna helt frigöra oss från föräldrade lärosatser, skapa oss en själfständig öfvertygelse, utan mänskliga auktoriteter och lyda vårt eget förnuft i stället för andras meningar?

— Jag förstår er inte.

— Jo, ni förstår mig och skulle förstå mig ännu bättre, om ni bara ville. En gång var jag i allvarsam strid med en ung flicka som ni. Hon var icke rädd, då jag talade som nu, utan hon höll i med sin nedärfda och fastgrodda tro. Allt, hvad jag sade, studsade tillbaka; jag kunde ej rubba henne en hårsman. Jag ville att hon skulle låta sitt eget förnuft tala och älska mig mer än den där grymme Guden, ni har, med sina eviga straff och sin blodtörstiga hämd — men jag öfvervann henne aldrig. Och till sist hade hon att välja mellan mig och — Honom.

Han tystnade. Hedvig satt alldeles blek, medan hon följde hvarje skiftning i hans ansigte och hvarje åtbörd, hvilken, lika mycket som hans ord och röst, förrådde hans sinnesrörelse.

— Förlåt mig, — sade han och kom med ens tillbaka till det närvarande. — Allt det där kan måhända icke intressera er. Ni rår icke för, att ni påminner mig om henne.

— Jag önskar, — sade Hedvig darrande, — att jag hade hennes fasthet och öfvertygelse.

— Att ni vore läderska som er mor?

— Min mor? Ni känner ju inte henne?

Han teg och kämpade med sin sinnesrörelse.

— Hvad är det att vara läderska? Ni har flera

gångar hänsyftat på mina föräldrar. Om ni kände dem närmare, skulle ni måhända kalla dem läsare, men ej lägga den föraktliga tonen på ordet. De äro lyckliga och säkert bättre människor än några andra, jag känner.

— Lyckliga? Ja, det kan man ju vara, fast man trampar på andra. Skulle ni också, — brusade han åter upp, — offrat en människa — ja, naturligtvis, ni skulle offrat en mans obegränsade tillit och kärlek, hela hans framtid och lycka för — er öfvertygelse?

— Fråga mig icke, — bad Hedvig, öfvervåldigad af skräck.

— Jo, det är just det, jag vill, — sade han och ställde sig alldeles framför henne. — Har ni glömt, att ni sade för kort tid sedan: 'jag tror, att hvarje människa har sin fria vilja att göra, hvad hon anser vara rätt'. Menade ni, hvad ni då sade, eller var det bara vanliga fraser?

— Jag tror, — sade Hedvig långsamt och tonlöst, — att jag har min fria vilja att göra det, som är rätt, och därför beder jag Eder om lof att gå härifrån — till mitt rum --

Han tog några steg baklänges och följde henne orörlig med ögonen, medan hon gick mot dörren. Hon sökte stöd med ena handen mot en stol, men blef åter stående, utan att kunna gå vidare.

I ett nu var han hos henne.

— Jag har skrämt er, förlåt mig! — Det var icke min mening, — sade han i vekaste tonfall och stödde henne i rätta stunden för att hon icke skulle sjunka till golfvet.

— Låt mig gå, — sade hon strängt och gjorde våld på sig, så att hon ensam kunde gå in i sitt rum. Där fick hon ett häftigt anfall af hjärtklappning, som alltid sinnesrörelser framkallade hos henne.

Det var flera timmar till middagen, hvarunder Hedvig fick vara ostörd, och så godt hon kunde söka hämta sig.

Hon hade en tid sofvit illa. Ovana vid stadslifvet, för litet vistelse i fria luften och ansträngningen med läxläsningen om kvällarna hade bidragit att på ett betänkligt sätt nedsätta hennes krafter. Därtill brukade hon om nätterna läsa de böcker, hon lånat af häradschefingen.

Mer än något annat, tärde på henne den växande oron öfver hennes förhållande till så väl fru Hammar som hennes man. Med kvinnlig instinkt kände hon, att den förra var svartsjuk på henne, men i dag först gjorde hon sig med bäfvan den frågan, om hon hade någon anledning därtill. Och för första gången förstod hon den stackars Emelis ord: »den som hade en mor!» Dock — hon var ej van att gifva sin mor förtroenden.

Hon sprang upp från soffan och slog sig för pannan.

— Skulle *jag* förnedra mig till att ett enda ögonblick låta honom tro, att jag frågar efter honom! Nej. Hellre lemna jag hans hus i morgon. Hur kunde han våga — — men det var icke mig han menade, det var någon annan, han sett för länge sedan, och som han höll af. Ack, att hon inte förstod honom! Kanske om hon gjort honom lycklig, han aldrig kommit på dessa hädiska tankar, som jag aldrig trodde att någon vågade uttala. Som det nu är, finns ju ingen i huset, som frågar efter religion af något slag; och säkert har han behof däraf, eljest skulle han icke ständigt komma tillbaka till detta ämne. Om jag kunde säga något, som vore honom till hjälp! Men hvar skulle jag taga det ifrån? Jag vet ju inte själf, hvad jag tror. Och jag, som tänkte, att det gick an att lefva ändå! —

'Gå på och haf roligt, så länge det räcker', hvad menade han med det? Nej, jag vill inte tänka på honom mer.

Hon försökte läsa. Det var söndag och af gammal vana fann hon i psalmboken dagens text, men den kunde ej fångsla hennes uppmärksamhet. Hon tog mekaniskt bibeln, men de orden ljödo i hennes öron: 'Er Gud med sina eviga straff och sin grymma blodtörst'. Kanske det verkligen var oriktigt, allt hvad hon hittills föreställt sig om Gud såsom kräfvande ett försoningsoffer, om Honom, som den stränge domaren. Hvem gaf henne säkerhet för, att den gamla boken i hennes knä var förmer än andra böcker, hvar och en behäftad med sina svagheter. Det var ju möjligt, att hvad hennes far hvarje söndag predikade i den gamla kyrkan därhemma, blott var grundadt på en urgammal föreställning, som numera blifvit förkastad af klarsyn-tare män.

Hon lade bort bibeln och började läsa en bok, som hon redan för en tid sedan lånat af härads-höfdingen. Här skulle hon finna upplysning och vägledning, hade han sagt. Och hon läste och glömde för en stund sina bekymmer.

Men reaktionen efter den våldsamma själsskakningen kom nu. Hon kunde ej längre hålla tankarna samlade, utan lade boken ifrån sig, knäppte händerna öfver bröstet och slöt ögonen, sedan hon sträckt ut sig på soffan. Allt flöt tillsammans, och hon somnade.

Hon stod på kyrkogolfvet därhemma; de gamla bilderna i altarskåpet stirrade på henne och solljuset föll på genom de små kulörta rutorna öfverst i fönstren. Bredvid henne låg Emeli på knä och grät; men hennes far stod för altaret med nattvardskalken i handen och talade stränga ord, som hon icke förstod. Så skulle hon läsa innantill i bibeln,

men kunde ej läsa en rad, nej, icke lägga tillsammans två bokstäfver. Hon försökte på nytt — hela församlingen väntade; det var omöjligt. Då susade det genom luften, orgeln brusade och församlingen sjöng: »O Guds Lam, som borttager världens synder, fräls oss milde Herre Gud!»

Nu hade allt folket lämnat kyrkan, men hon låg bunden på golvet, och det var därför, att hon ej kunnat läsa innantill.

Åter somnade hon och drömde. Hon var i ett rum, som hon kände igen, ty hon hade drömt om det förr. Hon var ensam därinne. Då kom någon och lutade sig öfver henne och sade mildt: »Jag skrämde er, förlåt!» Om det var en vanlig människa eller Sankt Christoforus, som bär Kristus i kyrkan därhemma, eller någon annan, det visste hon icke; men han tog henne på starka armar och flög med henne genom luften. Och hon följde så gärna med. Sakta, sakta sväfvade de genom rymden, högt öfver jorden, långt bortom bergen och han hviskade: »Blunda, blunda och haf roligt så länge det räcker». Och de flögo hän öfver all jordens dimma, och hon kände en salig tillfredsställelse och ro. Men när de kommit till alltings yttersta gräns, då kunde de ej komma längre. Hon kände att de ej kunde hålla sig uppe -- hon klängde sig fast vid honom med förtviflan -- hon förmådde ej mer -- han släppte henne, och hon sjönk, sjönk i mörkret och dimman -- sjönk allt djupare ned -- ned -- --

Med ett ångestskri störtade Hedvig upp. Boken föll i golvet. Det dröjde en stund, innan hon kunde besinna, hvar hon var. Hade det redan kommit därhän? Skulle hon både drömmande och vakande hafva hans bild och hans ord för sig? Nej. Hon skulle göra slut på detta med ens. Han skulle icke få rätt, då han sade, att omständigheterna tvinga

oss att göra det, som vi icke vilja. Hon skulle redan i dag säga honom, att hon icke ville skriva åt honom och ginge han icke in härpå, skulle hon när som helst kunna resa hem:

Hem. Skulle då detta blifva slutet på hennes drömmar om frihet, om glädje och arbete? Ja, det kunde ej hjälpas, nu hade hon beslutat det. Hellre än att komma hem med ett såradt samvete, långt mera klandervärd än hennes mor — mer än Emeli, som dömdes så strängt af sig sjelf och andra.

Hon kastade en blick på sitt ur och fann, att hon hade god tid att gå ut innan middagen. Hon hade egen utgång till förstugan, så ingen hade med det att göra, om hon kom eller gick.

Hon ströfvade, utan att tänka på, hvart hon gick, genom hela allén och flera gator framåt, tills hon var nära en kyrka, egendomligt belägen på en höjd; dit upp ville hon gå för att se ut öfver älven och kanske uppfånga en skymt af hafvet, som hon hittills förgäfves sökt komma till.

Hon stod här en stund och njöt af hafsluften, som fördes till henne af en sakta vestanvind. Det låg en stilla söndagsstämning öfver den stora staden, med klockeklang från nära och fjärran. Ett lätt snötäcke låg utbreddt öfver allt såsom en hvit högtidsdrägt och t. o. m. röken från tusentals skorstenar var vacker i den klara middagsbelysningen, där den steg som skimrande små moln mot den klarblå himmelen.

Hon genomgick åter i tankarna, som så ofta förr, sin barndom och första ungdom med dess drömmar och längtan efter lycka och kärlek, denna trånande längtan, som så upptagit henne, att hon försummat deltaga i lifvet omkring henne, där hon kunde hafva funnit mycken verklig glädje. Nu hade hon fått komma ut ur det trånga hemmet;

men med bitter missräkning måste hon erkänna för sig själf, att hon icke heller här fann sig lycklig.

Hvad hade hon egentligen att göra med denne man, som frivilligt offrat sig åt en själfvisk kvinna tvärtemot sin böjelse? Hon ville icke underkasta sig hans inflytande eller öfverhufvud tänka på honom. Men med hemlig bäfvan kände hon, att trots alla stränga föresatser, var hvarje hans ord redan djupt inprägladt i hennes själ och hennes hjärta; han stod henne alltid nära som en lefvande personlighet, till hvilken hon kunde tala och som gaf henne svar på många spörsmål, hon hittills aldrig vågat uttala.

Det var nu visserligen hennes fantasi, som målade honom sådan, ty i verkligheten hade hon aldrig hört honom framhålla en enda positiv sanning, som tillfredsställt henne. Men hon hade tröttnat på sin egen negativa ståndpunkt och ville gärna tro, att den förste man, som hos henne väckt några varmare känslor, slutligen skulle kunna gifva henne det, som hon själf saknade: en bestämd öfvertygelse och en tillfredsställande lifsåskådning. Ömsom med stolt glädje, att hon ansågs värdig en öfverlägsen mans uppmärksamhet, ömsom med djup blygsel, att hon för ett ögonblick kunde vilja fångsla honom, som redan var bunden vid en annan, slets hon mellan stridiga känslor.

— Hvart skall jag då fly, -- frågade hon sig själf, -- om jag icke har lof att stanna här? Kanske finns ej glädje eller oblandad lycka inom ett enda hem i denna stora stad. Kanske är den dofva, tunga luften därhemma bättre för mig än här -- ånej, jag vill inte hem ännu -- något litet vill jag ännu pröfva -- kunde jag blott komma loss från mina tankar! Om jag hade lof att helt gifva mig åt någon, då skulle jag ingenting annat fråga efter. Men, o Gud, hvarför är det så svårt att lefva? Är

det äfven så för andra? Hvarför skapades vi med sådant behof af sällhet och frihet, om det aldrig skall tillfredsställas? Och ändå vill jag inte dö — hu, den svarta grafven! Jag vill inte tänka på den. Ack, om jag finge mer af hafsvinden, om jag finge komma dit ut, långt bort från människorna — och ändå inte ensam, inte *så* ensam som jag alltid varit — — ah, nu är jag där igen! Hur skall detta sluta?

Hon ville gå, för att tvinga sig in i en annan tankegång, då hon hörde orgeln brusa i kyrkan alldeles bakom sig. Hon vände sig om och förstod, att en sen nattvardsgång kommit gudstjänsten att fördröjas ända tills nu. Hon steg in och satte sig alldeles vid dörren. Det var henne en lättnad, att ingen kände henne, och hon kände ingen i det stora templet. Det var en annan stämning här än i den lilla landtkyrkan, vid hvilken hon var van, där nästan hvarje ansikte var henne bekant sedan barn- domen, och hon visste, att alla gåfvo akt på hennes minsta rörelser, likaväl som hon själf stordes af att den ene sof och den andre tuggade på karameller, gubbarne bjödo hvarandra snus och läsgossarne hade hyss för sig, medan de lutade ned sina hufvuden och låtsades vara andäktiga. Allt detta brukade störa hennes estetiska känsla kanske ännu mer än hennes andakt. Att den gamle organisten spelade falskt och kyrkan var fylld af skämd luft, led hon äfven af, men tordes aldrig tala om det.

Här var hon fri från alla dessa små anledningar till förtret, och hon böjdes till ödmjuk andakt äfven däraf, att hon så att säga tillfälligtvis kommit in i kyrkan, där hon deltog i församlingens slutpsalm:

»Nu all sorg jag kastar,
Som min själ belastar,
Jesu upp på dig.

Lefnadslycka.

Du för mig väl sörjer,
När som dagen börjar,
När den slutar sig.
Med ditt blod,
Du, mild och god,
Mig från syndens smitta tvager
Och mig till dig tager.»

Hon böjde sig ned och suckade ännu en gång
liksom i drömmen: »O Guds Lam, som borttager
världens synder, fräls oss milde Herre Gud!»

Hon bad, ej med ord, men af hela sitt ångest-
fulla hjärta.

IV.

Middagen var i dag ovanligt glädlig hos häradshöfding Hammar, ty en oväntad, men alltid välkommen gäst hade infunnit sig, just som man skulle sätta sig till bords.

Det var en yngre halfbror till fru Hammar, medicine doktor Torsten Malm. Han hade varit utomlands ett år, lika mycket för studier, som för nöjes skull, och nyss återkommen till sin fädernestad, skyndade han att uppsöka sina släktingar.

Han var som alltid vid godt lynne, vänlig, ljus och pratsam, raka motsatsen till sin syster. Under hans bortovaro hade hon ansett sig vanskött och illa behandlad af stadens förnämste läkare; han skulle nu godtgöra alltsammans. Och som hon trodde honom vara i stånd till underverk, tviflade han ej själf, att han skulle lyckas.

De unga flickorna voro förtjusta att återse »morbror Torsten», som på ett kamratligt, hurtigt sätt alltid visste att göra det trefligt omkring sig. Hans svåger slutligen blef tio år yngre i denne mans sällskap och hälsade honom på det hjärtligaste välkommen hem.

Doktor Malm var af det slags människor, som bringar ljus och värme med sig, och det var för honom den naturligaste sak i världen, att han vid inträdet i hvilket sällskap som helst mottogs af

leende ansikten och högljudda välkomsthälsningar. Hans patienter afgudade honom och påstodo, att de blefvo bättre blott af att höra hans raska steg och se hans af välvilja strålande ansikte.

Han trängde ej särdeles djupt hvarken som läkare eller människokännare; han gjorde sig t. o. m. mindre besvär därmed än mången annan, som kanske klandrades för likgiltighet. Men hans tro på lycka och framgång, hans goda lynne framför allt, ersatte så mycket. Alla voro öfverens, att han var ovanlig älskvärd och begåfvad samt hade de bästa framtidsutsikter såsom populär läkare. Hans ekonomiska ställning var redan betryggad, och det enda man hade att anmärka på honom — så vida det icke snarare kunde anses som ytterligare en förtjänst — var hans ogifta stånd.

Han slog bort sin systems forskande och nyfikna frågor med skämt. Innan han reste ut, hade han, om man skulle sätta tro till familjen Hammars högt uttalade öfvertygelse, så många att välja på, att det var en fullständig »embarras de richesse». Han lämnade staden midt i säsongen, och ingen visste, hvar man hade honom. Kurtisör var han icke, snarare lät han sig kurtiseras; men då han tröttnat därpå, drog han sig så skickligt undan, att man t. o. m. i dylika fall ej fann något att förarga sig öfver. Doktor Malm hade med ett ord tillåtelse att göra, hvad han behagade, ty han var så hjärtligt vänlig mot alla och så anspråkslöst hjälpsam mot sjuka och fattiga.

Då Hedvig inträdde i matsalen, var man redan sysselsatt vid smörgåsbordet. Fru Hammar var själf värdinna, visserligen blek och affallen, men i prydligare toilett än vanligt. Hon och de öfriga skämtade gladt med gästen och en högröstad munterhet, så ovanlig i detta hem, rådde, till Hedvigs stora förvåning.

Ingen märkte, att hon kommit in, och hon kände sig frestad att åter smyga sig bort och sedan förebära illamående som ursäkt; men hon besinnade att detta skulle väcka en uppmärksamhet, som hon framför allt ville undvika och därför gick hon, till det yttre alldeles lugn, med ljudlösa steg öfver det bonade golfvet. Hon bar en mörkröd ylleklädning, som passade förträffligt till hennes genomskinliga hy, mörka hår och smidiga figur.

Häradshöfding Hammar vände ryggen åt henne och var midt upp i beskrifningen af någon komisk situation, som framkallade ett allmänt skratt. Det skar som hvasst stål in i Hedvigs själ. *Hon* hade under många timmar varit upptagen af den bittraste själfpröfning, och här fann hon blott munterhet och löje. Den som orsakat henne så mycken förödmjukelse, tycktes ej det minsta berörd af något medvetande därom. Tvärtom hade hon aldrig hört honom prata på detta sätt.

Hon stannade, ännu blekare än förut, vid ett af fönstren och sökte gömma sig bakom den tunga gardinen; men doktor Malm, som stod midt emot sin svåger, hade sett henne, och på hans frågande min måste häradshöfdingen vända sig om.

— Ah — får jag föreställa min svåger, doktor Malm, för fröken Norén. Han kommer just utifrån, alldeles fullproppad med lärdom och sprittnya idéer. — Han ville fortsätta i samma skämtsamma ton, men häjdades af Hedvigs strama hållning, som starkt konstrasterade däremot.

Den muntra stämningen var borta med ens, skrattet tystnade, och Hedvig kände pinsamt tydligt, att hon var orsaken därtill. Hon var en främling, och hon borde i sin bittra sinnesstämning hållit sig borta från denna krets.

— Ursäkta lilla Hedvig, att vi började utan

dig, — sade fru Hammar; — jungfrurna sade, att du var utgången. Vill du ta en smörgås?

— Nej tack.

— Då sätta vi oss till bords.

De andra tego, medan dessa ord växlades, och så satte man sig, Hedvig midt emellan de båda herrarne.

Aldrig hade hon känt sig så tafatt och omöjlig. Hade ej stoltheten hållit henne uppe, skulle hon ha' brustit i gråt. Skämta var henne omöjligt, och hon svarade blott knapphändigt och entonigt på de andras försök att draga henne med i samtalet. Slutligen, när middagen var halftiden, och några glas vin på nytt höjt stämningen, tycktes de vara öfverens om att låta Hedvig vara i fred med sitt dåliga lynne, och detta var den enda lindring hon fick.

Så snart hon kunde, smög hon sig in i sitt rum och satt där tillbakalutad i gungstolen och stirrade i elden. Hon rörde sig ej, långt sedan de sista glöden förkolnat, och ett fullkomligt mörker inträdt. Att få vara i fred, vara ensam, vara säker på, att ingen genomskådade henne och de förödmjukelsens kval, hon led — det var en lisa!

Hon satt så i timmar, orörlig, medan hennes tinningar brände, och hennes pulsar slogo som i feber. Hon frågade sig själf, hur hon skulle kunna komma fram med sina stolta ord om att lämna detta hem. Där gafs ingen yttre anledning. Det hade blifvit klart för henne, att hennes person betydde mindre än intet för den man, som hon nu nästan hatade. Och om hon förrådde sina egna känslor genom någon slags brytning, skulle hon framkalla medömkan, kanske åtlöje. *Det* kunde hon dock icke uthärda.

Bättre då, att låta allt vara, som det var, fortsätta sitt arbete och viljelöst låta sig ledas hit eller

dit. Hon hade ju intet ansvar, hade han sagt. Och hvarför skulle inte hon kunna få njuta af lifvet lika väl som alla de andra? De hade haft roligt hela middagen, och nu väntade sig flickorna så många nöjen, när »morbror Torsten» kommit hem, och mamma blifvit så mycket bättre. Skulle Hedvig just nu lämna dem?

Det var hjärnspeken alltsammans. Hvarken hon eller han hade sagt ett enda komprometterande ord, och hvad hon tänkte och kände, det hade ingen med att göra. Hennes rika känslövärld, denna hennes helgedom hade ingen fått beträda — och så hängaf hon sig mera helt än någonsin åt de vakande drömmar, som blifvit henne ett behof under det intresselösa lif, hon hittills vant sig att lefva. Hon släppte sin fantasi lös, och i varma, rika färger målades den ena taflan efter den andra. Intet namn, ingen bestämd tid eller rum gafs, allt sväfvade formlost i ett rosenrödt skimmer af lycka och kärlek. Hon såg sig själf, hörde sin egen röst, talade och svarade dem, som voro omkring henne, och alltid var hon föremål för den ömmaste omsorg, hängaf också sig själf och gjorde andra lyckliga. Intet trivalt, intet grått fanns i denna drömvärld, och inga faror hotade den med ödeläggelse. Tvärtom, hvad som kunde finnas af lidande och sjukdom tjänade blott till att förhöja hennes egna och de andras goda egenskaper. Stordåd skulle hennes hjälte utföra, men själf skulle hon vara den lifvande, inspirerande genius, utan hvilken han intet kunde förmå. O, hvad hon ville ödmjuka sig inför honom, hvad hon skulle begära litet för egen räkning, blott hon finge vara allt för honom.

Icke var det nu någon bestämd person, hon sett eller hört talas om — långt därifrån. När hon kommit till denna punkt, var allt i det verkliga lifvet bortglömdt, och hennes fantasi skapade och

tillintetgjorde utan minsta ansträngning. All reflektion var för tillfället borta, alla stränga föresatser sedan förmiddagen, som om de aldrig blifvit gjorda, minnet af det förflutna, oron för den närmaste framtiden försvunna.

En sakta knackning på dörren kom henne att spritta till, och hon reste sig häftigt, lika yrvaken, som om hon blifvit väckt ur en verklig sömn, men ej det minsta uthvilad eller vederkvickt. Ännu en knackning, och Hedvig ropade »kom in», så högt hon förmådde.

Dörren öppnades till tamburen och släppte in en hel flod af ljus från gaslampan, som brann midt framför. Häradshöfding Hammar stod i dörren och bakom honom doktor Malm, som tände en cigarr vid lampan och redan hade ytterrocken på och hatten i hand.

— Förlåt, om jag störde, jag fruktade, att ni var sjuk. Här, — sade han och visade med handen mot doktorn, — är vår husläkare efter denna dag. Fröken kan med fullt förtroende vända sig till honom. Er far anförtrorde mig att vaka öfver, att ni icke öfveranstränger er under vistelsen hos oss.

Allt detta var sagdt med en sådan naturlig vänlighet och omsorg om henne, att Hedvig blef fullkomligt öfverraskad och störtad ur en stämning in i en annan. Det var ej underligt, om de båda männen trodde, att hon var sjuk, der hon stod, be-lyst af det starka ljusskenet, men själf bländad däraf, skygg och förskrämd, som om hon sett vålnader uppstiga ur jorden.

— Tack. Men jag tänkte — tänkte resa hem, — framstammade hon.

— Resa hem nu? Nej fröken, det kan jag icke tillåta.

— Om jag *vill*? — sade hon skarpt.

— Så har ni naturligtvis er fulla frihet. Men

det skulle göra mig mycket ledsen, om anledningen är att söka i något, som -- som ni önskar annorlunda?

Hedvig böjde sitt hufvud och kände sig fullkomligt aväpnad.

Hvarför skulle också den främmande doktorn stå där och höra hvart ord?

-- Jag tror, -- började hon i en helt annan ton, -- att ni har rätt. Kanske jag icke är frisk.

-- Ser ni det, -- sade han nästan glädtigt och tog hennes hand. -- Kom nu ut till doktorn här och bestäm er för att låta honom bli er lifmedikus; jag ansvarar för, att han skall göra sin sak bra.

-- Jag får tacka för rekommendationen, -- sade doktor Malm, räckte henne sin stora, mjuka hand och skrattade godt och välljudande.

Hedvig log också. Hon var på ett för henne själf ofattligt sätt löst ur en hemsk förtrollning. Hon såg från den ena till den andra och fann blott ett vänligt, deltagande uttryck hos båda.

-- Om jag blir så tagen om hand, -- sade hon med något af sin vanliga, behagfulla säkerhet, -- kanske jag blir mig själf igen och ej sitter en annan gång lik en idiot vid häradshöfdingens midagsbord. När får jag komma upp till doktors mottagning?

-- Jag skall komma hit i morgon vid niotiden. Passar det fröken?

-- Tack. -- De skakade hand på nytt.

-- God natt min bror! -- sade häradshöfdingen och slog honom på axeln i det han gick.

Hedvig stod ännu kvar i den öppna dörren till sitt rum.

-- Häradshöfding Hammar, -- sade hon ödmjukt, -- får jag aldrig mer göra er någon tjänst -- skriva åt er?

— Jo, fröken, — sade han på ett sätt, som visade, att han genast förstod henne. — Men jag har att göra er en afbön först. Vill ni höra mig?

— Hvad då? — hon vågade icke se upp.

— Sätt er på den där stolen. Jag nämnde visst en gång, att ni påminde mig mycket om — någon annan?

— Ja.

— Nå, det är ju ingenting ovanligt, att en ung flicka liknar sin mor.

— Äh, mamma! — — — det var er, hon talade om — — —

— Talade hon om mig? — Han stod med korslagda armar framför henne, och det var djup sorg målad i hans ansikte, helt olik den bittra ironi, hon sett på förmiddagen.

— Ja, en enda gång.

— Och hvad sade hon om mig?

— Ingenting — det vill säga — — jag vet inte om — —

— Ni vill inte säga mig det?

— Jo. Hon sade, att hon genom olydnad mot sina föräldrar gjort en annan människa olycklig, och att det var hennes största sorg.

— Såå.

— Men ej ett bittert ord om, att *hon* lidit någon orätt.

— Jaså.

— Men nu, — sade Hedvig och tryckte händerna hårdt emot pannan, som för att reda sina tankar, när jag vet, att ni försökte rubba hennes tro, för att vara henne i Guds ställe, såsom enda föremålet för hennes kärlek, då kan jag inte förstå annat, än att *ni* gjorde henne orätt.

— Ni är sträng, fröken Hedvig.

— Kanske. Men ni vet inte, hvad hon led.

Ni vet inte, hur ni frestade henne. Om hon gick segrande ur striden, hade hon fått sår, som ännu icke äro läkta.

— Jag trodde, att tiden läkt dem ganska snart.

— Nu förstår jag det hårda, resignerade draget, som skrämt mig så ofta och alltid påminte mig om en sträng nunna.

— Ni sade, att hon var lycklig?

— Ja, i medvetandet, att hon handlat rätt.

— Vore icke ni hennes dotter, skulle jag fråga, om det var rätt att — —

— Hvad?

— Att tvärt emot hjärtats böjelse stöta bort en människa endast därför, att hon hade olika religiösa åsikter.

— Men det var ju ni, som icke gillade hennes åsikter.

— Jag lade ej så stor vikt vid dem som hon.

— Nej, ty för er var det blott en förståndssak. Hon hade lagt sitt hela hjärta i sin tro.

— Menar ni, att för en kvinna är religionen blott en känslosak?

— Icke endast hjärtats — men framför allt icke blott förståndets sak.

— Kanske ni har rätt. Hon afgick emellertid med segern och har väl nu fått lön genom att vara »lycklig», som ni kallar det.

— Ni kallar det att vara »läserska».

— Jag förstår inte allt det där, — sade han med en anstrykning af otålighet. — Ämnar ni också blifva läserska?

— Jag har ännu ej fått svar, hvad ni menar därmed.

— Det vet ni mycket väl. Lycka till! — Han var åter ironisk, och Hedvig satt tyst några sekunder.

— Häradshöfding Hammar, får jag göra er en annan fråga?

— Gärna.

— Om hon gifvit efter och försakat sin innerliga öfvertygelse för att därmed vinna er — hade hon därmed på längden vunnit er aktning?

Han teg.

— Ni vill inte svara. Hade ni båda blifvit lyckliga?

— *Lycka*, hvad är det? Tror ni jag är lycklig nu? — Hans röst darrade.

— Nej, — sade Hedvig och hennes ögon voro fulla af tårar, — men jag tror icke, att det ligger någon verklig tröst i att lägga skulden på andra.

— Förebrår ni mig, att jag icke kan tro som många andra? Ni tror icke själf på kyrkans dogmer. Om jag hycklat en tro, som jag aldrig ägt och kanske aldrig kommer att äga, hade jag då varit en bättre människa?

— Nej, jag har ingenting att förebrå er, ingenting att berömma mig själf utaf.

— Nu, fröken Hedvig, — sade häradsböfdingen i hastigt förändrad ton och med faderlig vänlighet, — nu skola vi komma öfverens om att inte trötta ut er med gagnlösa diskussioner. Jag står inte till svars för edra föräldrar, om ni blir sjuk och ledsen. Och så får ni ovillkorligen rätta er efter er doktor.

— Tack!

— Så, så, så! Ni är en god flicka, fröken Hedvig — jag är glad, att ni ännu en tid stannar hos mina döttrar.

Nu kunde ej Hedvig längre återhålla ett par stora tårar, som droppade ned och lyste likt diamanter mot hennes mörka klädning.

— God natt, fröken Hedvig! Det är jag, som har att bedja er om förlåtelse. Jag skall skicka in er jungfru, och så slipper ni vidare sällskapslif i qväll.

Han nickade och gick.

Ännu kunde hon ej förstå, hur allt hade gått till. Var måhända detta — en bönhörelse? Medan hon satt i kyrkan, hade hon uppgifvit ett ångestskri till sin ungdoms mästare, hvilken hon så länge för- glömt. Hade Han hört henne? Ack, hon, som lyss- nat till allt annat utom Hans röst!

Ej ett jublande, men ett tveksamt, blygt tack uppsteg ur djupet af hennes hjärta, medan hon långsamt klädde af sig och jungfrun ordnade i hen- nes rum och därefter bar in en nätt tébricka.

Hon tackade äfven henne vänligare än vanligt, åt och drack och somnade lugnt inom en halftimme.

V.

Då Hedvig vaknade följande morgon — hon bibehöll ännu tämligen tidiga vanor — kom hon med ens ihåg, att hon skulle taga emot doktor Malm. Hon skyndade sig upp, klädde sig ännu litet omsorgsfullare än vanligt och städade själf sitt rum på det prydligaste sätt, före kl. 9.

Hon hade aldrig förr rådfrågat en läkare, och det var ej utan en smula oro, hon lyddes efter ringningen på tamburklockan.

Allt aflopp lättare, än hon tänkt. Hon skulle taga järn, promenera regelbundet och föra hög diet; men framför allt ej anstränga sig med för mycket arbete, utan snarare förströ sig, dock utan nattvak. Han gjorde ej mycket affär af hennes hjärtlidande; det var till större delen nervöst och skulle nog bli bättre.

— Jag kommer hit allt emellanåt, — sade han, innan han gick, — och kontrollerar, att mina föreskrifter bli åttlydda. Jag litar aldrig på unga flickor i dylika fall.

— Då kanske jag blir olik andra unga flickor, ty jag tänkte bokstafligen göra allt, hvad doktorn ordinerat.

— Verkligen? — Han skrattade.

— Ja, naturligtvis.

— Om jag råkar fröken på en bal och bjuder upp till sista dansen vid tvåtiden, reser fröken då hem kl. tio?

— Nej, -- sade Hedvig, och en lätt purpursky färgade hennes kinder. -- Men jag har inte varit på någon bal ännu.

— Då hoppas jag snart få tillfälle att fresta fröken till olydnad. God morgon.

Det var med lätta steg Hedvig gick till handelskolan den dagen. Hon tyckte, att någon tagit hand om henne, och det behöfde hon så väl, fastän de trodde henne vara idel själfständighet. Därtill var hon beroende af stundens intryck i hög grad, och därför gick allt lättare än vanligt. Det var nästan ett nöje att dricka järnvatten och proppa i sig beefstek och porter, ty hon skulle visa den vänlige doktorn, att hon gärna gjorde, som han ville.

Till och med då hon efter ett par dagar blef ombedd att skriva åt härads höfdingen, aflopp det utan dispyter eller svårigheter af något slag. Han var tystare än vanligt, men hade antagit ett faderligt sätt emot Hedvig, som klädde honom förträffligt och framkallade känslor af verklig tillgifvenhet hos henne.

* * *

— Kan ni tänka er, att nu ska vi ha vår största bjudning med supé och dans om fredag, och mamma säger, att vi få köpa kottiljongsdekorationer för 15 kr. och ha champagne till supén, därför att morbror Torsten är hemkommen, och pappa ska' föreslå hans skål, och alla herrar, vi möjligtvis kunna bjuda, ska' vara med -- flickor få vi alltid många nog, förstås -- är det inte förtjusande?

Lilla Anna Hammar kom inhoppande i Hedvigs rum med denna glada nyhet. Hennes ansikte strålade af ifver och hon hade så när stupat omkull

öfver sin yngre syster Ida, som hade en mycket besynnerlig ställning midt för dörren, försjunken i en roman. Hedvig satt vid skrifbordet och studerade vexellagen med djupt allvar.

— Nej, är det verkligen sannt, — utropade båda med en mun, och vexellagen lika väl som Ohnets sista roman kastades åt sidan.

— Ja visst är det sannt. Jag kommer just nu från mammas rum, och pappa och hon ha redan kommit öfverens om maten och hvilka, som ska' bjudas och alltihop. Tänk du, Ida, pappa vill inte på några villkor, att löjtnant — hm — du vet, blir bjuden den här gången, bara därför, att han inte var riktigt stadig på benen sist. Det är ändå skada, för de första danserna dansar han bättre än någon annan, och så är han så kvick. Men vi få två unga löjtnanter i stället och en häradshöfding, som heller inte har varit här förr.

— Nå men nu få vi väl lof att bjuda alla de tråkiga flickorna, vi varit bjudna hos förra året; det skall jag tala med mamma om.

— Ja, det blir tids nog med det. Nu ska' vi tänka efter, hvad vi ha att sätta på oss. Mamma tar sin nya sidenklädning, det har hon redan bestämt. Om du, Ida, tar din ljusröda och jag min blå — eller kanske den gröna. Nya blommor måste vi ha i alla fall. Men min gröna kan jag omöjligt ha, utan att den ändras, för Lily har en precis likadan, och det är så förargligt. Om de flickorna ville låta bli att apa efter allt, hvad man sätter på sig ändå!

— Men kära du, — invände Ida, — mins du inte, att Lily sydde sin klädning först, och du kom hem alldeles förtjust från deras bal och sade, att du fick lof att —

— Det gjorde jag visst inte, fröken Näspärla!

— Jo, det gjorde du!

— Kära ni, gräla nu inte om det, -- inföll Hedvig, som ej var alldeles ovan vid dessa tvister. — Kan ni hinna få en sömmerska, som ändrar en klädning på så kort tid?

— Ja, hon är tvungen, -- sade Anna, -- annars får hon vänta att få sin årsräkning betald till sommaren. Det är alltid en hållhake, man har på dem -- för hon är fattig.

Hedvig teg.

-- Hvad skall du ha, -- frågade Ida.

— Jag har en svart sidenklädning, -- svarade hon likgiltigt och började läsa i vexellagen.

— Usch, inte ska' du ta den -- det vore ju precis som en gammal -- prestgårdsmamsell, -- höll Anna på att säga, men häjdade sig vid första stafvelsen.

Hedvigs ögon flammade till.

— Jag dansar inte i alla fall.

— Jo, visst skall du dansa! -- ropade nu båda de andra på en gång, och öfverflyttade med ens hela sitt intresse till hennes toilettaffärer.

-- Snälla, lilla Hedvig, jag såg härom dagen i din garderob, att du har en ljus ylleklädning, som är riktigt vacker, och som du aldrig begagnat. Se här är den, -- och Anna hade redan ryckt upp garderobsdörren och bredd ut klädningen på soffan.

Som vanligt kunde ej Hedvig motstå vänliga ord och blickar; den svarta sidenklädningen var på allvar förkastad, och hon provade villigt den ljusa, för att vara säker på, att flickorna gillade den.

— Den är ju alldeles utmärkt. Å, hvad den klär dig bra! Och se här! -- Anna sprang ut och kom strax tillbaka med en ask full af blommor. Hon ref och kastade dem om hvarandra, tills hon fick fatt i en, som passade, och satte den utan vidare i Hedvigs mörka hår.

— Utmärkt! -- förklarade båda flickorna och

slogo ihop händerna af beundran. Hon såg bra ut, Hedvig, när hon var väl klädd, det kunde ej förnekas, fast hon var mycket olik dem med deras ljusa hy och krusade luggar.

— Nå, det var skönt; då slippa vi tänka mera på det, — sade Anna och plockade ihop sina saker. — Men kan du dansa?

— Nej.

— Det få vi lof att lära dig. Tänk så dumt, att vi inte gjort det för länge se'n. Jag går och tänder lamporna i salen — det är i alla fall för sent att gå till sömmerskan i kväll — och så kom du, Ida, och spela en vals, så börja vi med det samma.

— Men mina läxor? — invände Hedvig skratande.

— Å ja, dina läxor hinner du alltid med. Du kan väl »smi» för en gång i värsta fall.

— Skall jag ha på mig allt det här, när jag dansar?

— Ja, det kan du gärna ha; man blir alltid mera ogenerad i en klädning sedan man haft den på en gång. Så kom nu!

Ida spelade, Anna tog Hedvig om lifvet och räknade.

— Ett, två, tre — ett, två, tre — dansa i takt efter musiken, förstår du! Ett, två, tre — ett, två, tre — spela inte så fort, Ida! Hon är inte van ännu. Så där ja, nu hvila vi oss lite!

— Så skall du få låna en af mina solfjädrar och göra så här mellan danserna; — hon tog ett nothäfte och fläktade sig energiskt därmed.

— Hvad skall det egentligen tjäna till?

— Tjäna till? Så gör alla andra, och det ser ut, som om man inte hade råd att ha en solfjäder, om man inte begagnar den.

— Men om man verkligen inte äger någon?

— Ja, så kan man låna. Nu dansa vi igen.

Jag är kavaljer, förstår du — var inte så rädd att ta i mig — herrarne tycka inte alls illa om, att man håller lite stadigt i dem — så här, ser du, så går det mycket bättre. Inte så fort, Ida! — Nu går det ju riktigt bra; — du lär dig snart.

Hedvig skrattade och var mycket glad öfver det beröm, hon fick. Andfådd blef hon, men det gjorde ingenting, bara hon hann att lära tillräckligt före fredagen.

När de hållit på en bra stund, förklarade Anna, att det kunde vara tillräckligt med vals; nu skulle de försöka polka. Hon gick själf till pianot och dunkade på i en ursinnig takt.

-- Det är omöjligt, om du spelar så fort, — skrek Ida, som nu skulle föra Hedvig.

— Prat, jag spelar inte hälften så fort, som du!

— Säg, Hedvig, spelar hon inte mycket fortare?

-- Jag vet inte, — flämtade Hedvig; -- kan du inte lära mig stegen först som Anna gjorde?

— Hoppa bara som jag, så här!

Och hon hoppade, och Hedvig hoppade, och när den ena hoppade upp, hoppade den andra ned, allt under det Anna spelade i en svindlande fart.

-- Nej, det här går inte, — suckade Ida.

— Det är mycket svårare än vals, — förklarade Hedvig.

— Nå, hvarför dansar ni inte? — frågade Anna och snurrade rundt om på pianostolen midt i en takt.

— Det går inte!

-- Nej, se morbror Torsten! -- skrek Anna och flög ut i tamburen, där han stod bakom dörren och gjorde gubbar åt henne. -- Det var riktigt bra! Kom in och hjälp oss att lära Hedvig att dansa! Vals kan hon, men inte polka och inte française. Nu bli vi fyra till française; men hvem skall då spela? Kanske pappa är hemma. Pappa, — ropade hon och var redan genom ett par

rum in i hans. — Kom och hjälp oss att lära Hedvig dansa française — morbror Torsten är här — jag skall spela.

— Låt gå då, — svarade han muntert, lade bort sin bok och kom ut till dem i salen. — Så där ja, har doktorn redan ojudit upp fröken Hedvig? Om ingen an' tar min dotter, så tar jag henne själf. Kom hit, lilla Ida! Nu äro vi färdiga, Anna.

— Men jag kan inte alls, — hviskade Hedvig till doktorn.

— Nej, det är ju jag som skall lära fröken. Följ med bara!

Så dansades hvarje tur två gånger om, och Hedvig tyckte det var bra mycket lättare att lära af herrarne än af flickorna. När de sedan hvilade, berättade de, hur illa det gått med polkan, och derpå fick Ida sätta sig och spela.

— Anna spelar så rasande fort och utan takt, sade hennes far till Hedvig. — Får jag nu lof?

Å, hvad det gick bra, så säkert och lätt på samma gång!

— Hur kunna de påstå, att inte fröken kan dansa? Det gick med glans, för att vara första gången.

— Låt henne nu bara hvila ut en smula, — sade doktorn, som såg hennes flämtande andhämtning och högröda kinder.

— Det behöfs inte, — sade hon ifrigt.

— Hvem var det, som skulle vara bokstafligen lydig?

Hedvig satte sig genast ner och häradshöfdingen bredvid.

— Kan inte morbror vilja dansa med mig? — sade Anna med ett litet kokett försök att se stött ut.

— Jo för all del! Ögonblickligen; — och de svängde salen rundt, hvarf på hvarf.

— Hvad tycker fröken om doktor Malm? —
frågade härads höfdingen sakta, då han såg henne
uppmärksamt följa honom med ögonen.

— Hvad skulle jag tycka om honom?

— Ja, det är just det jag frågar.

— Hur då?

— Det var då märkvärdigt — något slags om-
döme måtte man väl ha om hvar människa?

— Men jag är rädd att döma orätt.

— Såå — hvad menar fröken med det nu igen?

— Jag tror, att jag dömer allt efter den sin-
nesstämmning, jag själf är uti för tillfället.

— Det kan väl hända det. Och därför, när ni
är glad och barnslig som nyss, tror ni, att andra
också äro oskyldiga och goda?

— Ja, just så.

— Men doktor Malm *är* en så riktigt pålitlig
och bra karaktär — ja, det är säkert det, — tillade
han och såg henne rakt in i ögonen.

Hedvig undrade, hvarför han sade just detta åt
henne, men tordes inte fråga.

— Ska' vi nu vara unga och glada ett slag
till, fröken? — och de dansade, och Hedvig log och
tackade honom och kände sig så trygg, där hon
stod bredvid honom, som om alla de förvillande
tankar och känslor, som plågat henne ännu för
några dagar sedan, aldrig funnits till.

Doktor Malm stannade till kvällen, och Hedvig
återvände ej till sina läxor, förrän sedan han gått.
Det var då sent, och så samvetsgrannt tog hon det
med hans föreskrifter, att hon ej vågade sitta uppe
en timme, utan lade sig med föresats att stiga upp
så mycket tidigare.

Bjudningen på fredagen aflopp till allmän be-
låtenhet. Anna hade fått sin klädning ändrad i sista
stunden af den fattiga sömmerskan; fru Hammar
var élégante och bar dyrbara smycken. Hon täf-

lade med sina döttrar i fågring och ungdomlig gläd-tighet; ingen som sett henne en vecka förut, skulle trott henne i stånd till en dylik förvandling.

Hedvig hade dansat med härads höfdingen och ett par andra, men undrade, om hon ej skulle bli uppjuden af doktor Malm under hela aftonen. En viss misstämning manade henne att söka ensamheten i sitt mörka, tysta rum, der hon som vanligt sittande i gungstolen ville samla sina tankar.

Hon hade hört och sett åtskilligt under afto-nens lopp, som hon icke gillade, och hennes kritiska stämning var genast till hands, mest därför, att hon själf icke varit nog road eller uppmärksamrad att glömma reflektioner, föga smickrande för sällskapet. Fru Hammar hade väckt hennes förvåning och leda genom sitt sätt emot ett par unga herrar; Anna frågade ej det minsta efter någon af sina kvinliga gäster, och till och med Ida började blifva högröstad och näbbig. Hade Hedvig dansat hela tiden, skulle hon ej märkt detta, men nu hade hon, som sagdt, haft tid därtill, och den gamla känslan af ensamhet och medveten öfverlägsenhet öfver omgifningen smög sig åter på henne.

Hon gick genom korridoren för att komma in till sig, då doktor Malms röst ljud bakom henne.

— Fröken Norén, jag har sökt er öfver allt — får jag inte dansa den här valsen med er?

— Tack — jag vet inte —

— Hur är det fatt?

— Klockan är visst mycket.

— En kvart öfver elfva, — han skrattade med hela ansiktet. — Tänker fröken gå och lägga sig?

— Ja, kanske det.

— Därför att jag har sagt det?

— Ja.

Han blef allvarsam.

— Tar ni alla plikter så noga, att ni inte kan njuta af något, som andra tycka är roligt, då —

— Nej, — sade Hedvig med en hastig impuls, — det är inte sannt — det var inte därför jag ville gå in till mig.

— Hvarför var det då? Nu skall ni snällt säga mig det, här på stående fot.

Slipper jag inte? — Hon ville ingenting hellre än säga det, och han märkte det.

— Nej, jag vill se er riktigt glad i afton, och det blir ni bestämdt inte där inne i ensamheten.

— Jag är sällan riktigt glad.

— Ja, hur kan det komma sig? Ni tänker för mycket öfver allting.

— Hvem har sagt det?

— Det har min svåger sagt, om ni nödvändigt vill veta det. *Jag* håller inte så förskräckligt på mina hemligheter.

Hedvig bleknade. En häftig ångest grep henne, och hon visste knappt hvad hon sade.

— Han har ingen rättighet, han känner mig inte — jag vill inte —

— Hvad var nu det att oroa sig öfver? Det var väl inget ondt sagdt.

— Har han ej sagt något annat ondt om mig?

— Nej, på heder och tro. — Nu skrattade han på nytt, och det var något så smittsamt deri, att Hedvig blef glad äfven hon.

— Här ha vi stått och pratat så länge, att hela dansen blir slut innan vi börjat, och ändå har jag inte fått veta, hvad som dref fröken in i mörk arrest.

— Jag var elak.

— Ah, pauvre petite. Blif snäll då igen, och kom med mig, skall fröken få lite lemonad, och eftersom den här valsen är slut, så dansa vi den nästa, om den också inte blir förrän klockan två. Jag skall laga så, att fröken får dansa med andra under tiden.

Så skedde äfven, och när allt var slut, hade Hedvig haft lika roligt som trots någon.

Nu kom en tid af bjudningar och nöjen, ty sedan fru Hammar väl sett sig i stånd att vara med en afton, längtade hon snart efter mera och sade ej nej till något. Hedvig fick ofta följa med, och den hälsosamma förordningen mot nattvak var på det liberalaste sätt upphäfd af doktorn själf.

Hedvig var nu fullt medveten om, att hon alltid gick bort i förhoppning att träffa doktor Malm. Han hade enväldigt intagit tronen i hennes tankars och känslors rike. Ofta uppreste hon sig mot denna härskaemakt; men det behöfdes blott, att hon hörde honom komma eller hade en ledig stund att försjunka i drömmar, så gaf hon på nytt vika. Däremot föll det henne ej in, att han tänkte på henne. Hon hade en gång blifvit så grundligt tuktrad och förödmjukad — hon skulle ej på nytt göra sig skyldig till dylik dårskap. Hon skulle aldrig för någon omtala hur glad hon blef, hvar gång hon såg honom; och det var nu ofta. Hon anade ej hur hela hennes eget väsen förändrade sig, hur hon blomstrade upp och utvecklades till sitt yttre och inre.

Hon hade midt ibland en hop menniskor, som föga eller alls intet väckt hennes sympati, funnit en, som hon fick idealisera, beundra och älska. Här var ej frågan om en förbjuden frukt, utan med jublande fröjd hängaf hon sig åt, hvad hon ansåg som sin bästa och renaste känsla: hon ville älska, utan att begära något igen, offra sin själs alla krafter, sitt varma hjärtas hela rikedom åt en enda. Och hon besinnade icke, att ingen så älskar, utan fara att älska för mycket.

Hon frågade sig icke nu, hvad det skulle bli af henne i framtiden; hon vågade icke räkna veckorna, tills hon nödvändigt måste vända hem. Att nu

njuta af stundens fröjd var för henne allt. Och så plötsligt hade denna förändring försiggått, att hennes omgifning måste söka orsaken i något yttre; det blef då hennes förändrade lefnadsätt och det ofta ytliga sällskapslifvet, hvilket prisades såsom den aldra bästa kur för Hedvigs bleksot och allvarsamma lynne.

Alla utom häradshöfding Hammar läto narra sig häraf. Han iakttog henne omärkligt, drog sig allt mera tillbaka, men lagade ofta så, att hans svåger fick ostörd sysselsätta sig med Hedvig.

Han var alltför ädelmodig att begagna sig af en varmhjärtad, ung flickas oerfarenhet och svaghet, för att skaffa sig en liten tids förströelse. Så snart han hade märkt, att Hedvig led af det osanna i sin ställning, besinnade han sitt ansvar gent emot henne, och med fin takt och faderlig välvilja återförde han deras umgänge i det rätta spåret. Hedvig kände sig trygg efter den minnesvärda söndagens kris, och det var allt, hvad hon behöfde i sitt förhållande till sin värd. Han plågade henne aldrig mer med moralfilosofiska eller teologiska spörsmål, och hon var honom hjärtligt tacksam därför. Det var nu helt andra ting, som upptogo henne.

Men häradshöfding Hammar hade långt ifrån upphört att intressera sig för Hedvig. Hon hade allt för lifligt påmint honom om hans egen ungdoms historia och det nederlag han då lidit, för att han icke skulle vara färdig att upptaga kampen på nytt emot den ensidigt kristliga lifsåskådning, han alltjämt ansåg henne representera. Han ville vinna sitt mål på en omväg. Han förstod att hon aldrig skulle blifva nöjd med en lägre grad af lefnadslycka än den högsta tänkbara, och för honom var denna: ett verkligen lyckligt äktenskap. Han beräknade riktigt, att doktor Malms soliga väsen och

lefnadsfriska glädtighet skulle slå an på Hedvig, att hon hos honom skulle finna just det, som han själf saknade.

Mindre säker var han, att Hedvig skulle vinna hans tycke. Men utgående därifrån att hvarje människa omedvetet söker någon, som kompletterar henne själf, räknade han äfven här på sin svågers förmåga att uppskatta mera solida egenskaper såsom sanningskärlek, plikttrohet och framför allt kvinnlig renhet och flärdfrihet. Med mycken finhet begagnade han hvarje tillfälle att sammanföra de båda unga.

Hvad doktorn beträffar trodde han sig härmed göra honom en verklig tjänst, ty han ansåg henne fullt värdig en sådan make. Och *henne* ville han utan ord öfverbevisa om, att man kan vinna en sann lefnadslycka utan religiöst grubbel, utan kyrkliga dogmer, ja, utan positiv kristendom. Själf hade han en gång lidit skeppsbrott i sin barndomstro, en gång i sin ungdomskärlek; men han *ville* icke medge, att här kunde ligga något fel hos honom, utan blott att han varit en kastboll för en grym ödets lek. Och han hade aldrig kunnat förlåta den kvinna, som försmått honom för en högre kärlek. Han rufvade innerst i sitt hjärta på hämd. Men det var en ädel hämd, han ville taga. Hon, dottern, var allt för lik sin moder, för att icke de gamla såren skulle rifvas upp och svida, första tiden hon var i hans hus. Då hade han pröfvat på och funnit sig äga makt öfver hennes hjärta och förstånd; men han var ädelmodig; han ville henne intet ondt, och han drog sig tillbaka i tid.

Nu ville han göra henne lycklig, såsom man älskar att se ett eget barn lyckligt, och en gång i framtiden skulle den ena så väl som den andra säga åt honom: »Du hade rätt. Den stränge Guden,

kyrkans Gud, har ingen makt öfver dem, som veta att frigöra sig från fördomar; här finnes en oblandad lefnadslycka utan ortodox kristendom».

Sådan var hans plan, och med hemlig tillfredsställelse såg han alla tecken till, att han skulle lyckas. Han var säker på Hedvig. Hon gick aldrig i kyrkan, hade aldrig tid att läsa några böcker annat än de nödvändiga för skolan, och det ville hela hennes energi till, för att icke försumma denna. Hon var däremot angelägen om hvarje tillfälle att vara i doktors sällskap, talade ej mycket, då andra voro närvarande, men var idel öra, då han talade och framför allt: hon var mot honom själf helt olika efter doktors inträde i familjekretsen.

Detta sista hade återigen fru Hammar iakttagit, hvarför hon var vänlig mot Hedvig och förresten lät henne sköta sig själf. Flickorna voro för mycket upptagna af sina nöjen och toilettbestyr för att vara några skarpa iakttagare.

Hvad doktor Malm beträffar, fick härads höfdingen småningom hela hans förtroende.

Han funderade starkt på att nu bilda eget hem och var i grunden innerligt trött på allt fjäsk omkring sin person.

— Jag trodde, det skulle bli bättre, när jag varit borta så länge, — sade han; — men det är lika galet med det här pratet, som aldrig låter en vara i fred.

— Jag tycker du skulle vara så van vid det, att du kunde slå döföra till, — svarade hans sväger lugnt,

— Ja, det tycks väl det, men — vet du, jag har aldrig förr funnit Göteborg så småstadsaktigt som nu, sedan jag kom hem. Och det nonsens, som flickorna prata! Det är nästan idiotiskt; och idiot blir man själf.

— Nå, så låt bli att gå bort då!

— Tror du, jag kan sitta hemma och vara sur som en gammal ungar! Men det är en riktig hvila att se ett ansikte, som uttrycker någonting och ett par ögon, som inte kokettera, och en mun, som kan tiga. — Hör du, hvarför var inte Hedvig Norén med i går afton?

— Jag vet inte riktigt, — sade härads höfdingen och smålog. — Det var kanske bara en liten nyck; hon var bjuden.

— Nycker har den flickan aldrig. Var hon inte frisk?

— Jo, inte annat jag vet. Hon har blifvit som förvårdlad, se'n du tog hand om henne.

— Har hon?

— Det tycker jag, du skulle se själf. Minns du inte, hur hon såg ut, första gången du såg henne?

— Jo, för all del; men jag visste inte, att det var min förtjänst.

— Fråga henne själf, så får du väl höra.

— Menar du allvarsamt?

— Ja, hvarför inte?

Doktorn funderade; han gick upp och ställde sig med ryggen mot elden, som brann i kakelugnen och värmdde sina händer. De hade suttit tillsammans en god stund i hans eleganta rökrum, där allt vittnade om god smak och rikliga tillgångar. Intet fattades i hela våningen utom ett kvinligt väsen att dela lifvets goda med.

— Hör du bror, du som har erfarenhet, säg mig en gång uppriktigt: är det inte bra stor risk att gifta sig?

— Å jo.

— Har du inte många gånger tänkt: den som kunde göra om igen det, som är gjordt?

— Hm -- det hör väl egentligen inte hit?

— Jo, jag tycker det är bra svårt att taga ett beslut i den saken. Hur kan jag veta, om jag kommer att göra henne lycklig?

— Tror du, att *hon* kan göra dig lycklig? Se'n faller det andra af sig själft.

— Jag tror det; när jag ser hennes allvarsamma, lilla ansikte lysa upp vid något, jag sagt, så blir jag själf glad, och när hon finner nöje i något, som roar mig, så blir det dubbelt roligt. Det är besynnerligt med mig, att fastän ingen tror mig om att kunna annat än skratta och prata, hade jag redan som pojke håg för att vara med sjuka stackare — och nu, midt ibland skoj och tokerier, är det ingenting, som ger mig en sådan tillfredsställelse som att se på henne. Kan du förklara det, du, som är filosof? — Han gick fram och slog sin sväger på axeln.

— Nej, min käre Torsten, jag kan inte förklara det bättre än du och vill förresten inte dissimulera dina känslor. Men om du begär mitt råd, vill jag ärligt gifva det.

— Nå, det vore roligt att höra. Skall jag lyda det också?

— Efter behag. Kåd lydast sällan.

— Hvad säger du nu då?

— Jag säger bara, att jag tror, du får leta efter en hustru, som passar dig bättre.

— Verkligen? — utbrast doktorn med oförställd glädje. — Då må hon väl vara den rätta, jag så länge har sökt. Vet du, jag har redan vant mig vid att tänka mig henne här hemma hos mig. Det skall bli något helt annat att komma hem om kvällarna efter arbetet, när hon sitter här och tar emot mig, än detta evinnerliga fjäskandet med bjudningar, som jag egentligen frågar katten efter.

— Ja, lycka till då, — sade härads höfdingen och tryckte varmt hans hand, — du förtjenar att få en bra hustru.

— Jag vet inte det just. Nog är det väl mycket, som får vara annorlunda, när man en gång blir gift.

— Godnatt, min käre bror. Kan jag vara dig till någon vidare tjänst?

— Ja, men jag skall följa dig hem.

— Ser du, — fortsatte han, då de kommit ut på gatan, — jag vill, att det här skall bli en öfverraskning, och därför har jag låtit syster Henriette och flickorna tro, att jag har helt andra planer. Det roar mig att spela dem ett litet spratt.

— Jaså, din spektakelmakare! Akta dig bara.

— Var inte rädd du. Det skadar inte att tukta somligt folk lite.

— Bara inte —

— Hedvig får reda på det?

— Ja.

— Skadar inte det heller. Hon kunde gärna se lite mer intresserad ut.

— Nå, hvad vill du nu, att jag skall göra?

— Jo, laga att hon kommer med på balen i morgon.

— Men jag misstänker, att hon inte har en klädning, som duger.

— Hvad gör det! Säg åt flickorna, att de ha henne att sätta på sig den där ljusa klädningen, hon hade, då vi lärde henne dansa. Jag har knappast sett henne se så bra ut som den kvällen. Det kan också vara en läxa för den tokiga fröken Rosali Anderson, som skryter med sina toiletter direkt från Paris.

— Nå vidare.

— Jo, pappa Anderson har låtit mig förstå, att den här balen är enkom för min räkning, och mamma Anderson var ännu tydligare i sina uttryck. Låt nu hela världen tro, att jag friar till deras millioner i morgon, och så dagen därpå -- det är ju

söndag — då ligger Henriette och flickorna längre än vanligt, men *hon* är nog uppe, om jag kommer vid tiotiden. Du kunde ju ge henne en liten vink, och laga att jag blir ostörd i salongen. Tänk, hvad de ska bli flata! — och han gnuggade händerna i pojaktig förnöjelse.

— Det där var en ovanligt invecklad och hemsk intrig för att vara af din fabrikation. Hvad på mig ankommer, lofvar jag att spela min roll väl. Kom inte af dig du bara.

— Har ingen fara. Nu skall jag hem och drömma om fröken Rosali Anderson.

Det kräfdes ej mycken öfvertalning för att förmå Hedvig att följa med dagen derpå, isynnerhet som Ida af någon anledning skulle vara hemma, och det blef plats i vagnen utan att härads höfdingen behöfde sitta utanpå. Han och Hedvig sutto midt emot hvarandra.

— Nu skall det väl bli någonting riktigt märkvärdigt fint i afton, — sade fru Hammar lite ironiskt, då vagnen kommit i gång. — Fru Anderson lät mig förstå det, då hon var uppe. Det såg nästan lite misstänkt ut, som om hon var särdeles angelägen om oss, efter hon kom och bjöd själf.

— Ja, det var ju mycket artigt, — sade härads höfdingen.

— Vet mamma, jag är ändå inte riktigt säker på morbror Torsten, — sade Anna. — Jag tycker han kunde gärna ta Rosali. En sådan förmögenhet är minsann inte att förakta, och hon är förresten en mycket stilig flicka.

— Hvad har du för anledningar till dina misstankar den här gången? Jag tycker morbror Torsten har lurat dig förr.

— Det talar jag inte om. Jag förråder inte morbror Torstens hemligheter. Men nog vet jag,

att om jag vore karl, skulle jag bra mycket hellre ta Rosali än många andra.

— Det vet jag visst, — inföll fru Hammar, — att Torsten har tillräckligt att välja på, utan att behöfva ta den, som är mest efterhängsen.

— Vi få väl se, — sade Anna i profetisk ton.

Hennes far ämnade just säga något för Hedvigs räkning, då vagnen stannade, och han steg ur först för att hjälpa de andra.

Vid det starka skenet från en elektrisk lampa såg han Hedvigs ansikte dödsblekt, då hon steg ur vagnen. Han greps af sådant medlidande med henne, att han så när sagt henne sanningen, medan de gingo uppför trapporna, men han kom ihåg sitt löfte att spela sin roll väl och fann det i alla afseenden rådligast att tiga.

Gärna hade han strax sökt upp sin svåger och anbefallt Hedvig åt honom, men doktorn syntes icke till och det återstod honom blott att på afstånd observera henne och efter en stund dansa med henne. Han kände, att hon knappt orkade dansa hvarivet ut och lät henne hvila, medan han på ett ledigt sätt, som han alltid kunde antaga, talade om likgiltiga saker.

Medan de så sutto, fingo de syn på doktor Malm och den strålande fröken Rosali i en utsökt dräkt vid hans arm. De slogo sig ner midt framför dem. Om med afsikt eller ej, blef Hedvig däri genom vittne till en mycket liflig »flirtation».

Häradshöfdingen harmades öfver sin svågers upptåg och ej mindre på sig själf, som nu spelade en ömklig roll.

Han dansade åter ett hvarf blott för att skona Hedvig, men han blef förskräckt, då han stannade och såg att hon var så nära att signa ner i golfvet, att han måste kraftigt, ehuru omärkligt för andra, stödja henne.

— Jag tror, vi gå hit in, — sade han och förde henne genom ett par rum afsides i en hörnsoffa. Därefter gick han ut, för att gifva henne något från buffén att dricka.

— Tag det här, — sade han vänligt.

Hennes ögon voro fulla af tårar, men hon drack utan ett ord.

— Kan jag nu lämna fröken här?

-- Ja, det var bara lite trötthet.

Han kastade ännu en deltagande blick på henne och gick, i afsikt att söka upp sin svåger.

Hedvig tog hela hans beteende som ett säkert bevis på, att Anna hade haft rätt, och nu ville hon blott anstränga sig till det yttersta, för att ingen skulle gissa ut henne själf och sedan med likgiltig min höra förlofningen tillkännagifvas.

Hon låtsades betrakta en mängd fotografier och planchverk, som voro till hands och skattade sig lycklig, att hennes få bekanta ej hittade henne i denna undangömda vrå.

Hon vände mekaniskt plancherna, utan att se en enda af dem; hon såg blott som genom en dimma tvänne ansikten, det ena djärft koketterande, det andra uppmuntrande, leende.

Hon hade suttit så en half timme och undrade, hur länge hon skulle hålla ut med sin våldsamma hjärtklappniug och kväljande maktlöshet, utan att ens våga stödjå hufvudet mot soffan. Musiken ljöd i enerverande danstakt, och människorna, som nu voro samlade i mängd, sorldade, så att det lät för hennes öron, som om de storskriket. Men hon kunde nog hålla ut; ingen skulle se att något fattades henne.

Bäst hon så satt, stod doktor Malm midt framför henne.

— Hur är det? Fröken mår inte väl, — sade han bekymrad.

Lefnadslycka.

— Hvad anledning har doktorn att tro det? — svarade hon i den sträfvä ton, som hon aldrig förr brukat mot honom.

— Jag ser det, — sade han enkelt; — kan jag inte vara fröken till någon tjänst?

— Nej tack, — sade hon och reste sig, i det hon vände honom ryggen.

— Får jag tala med er ett ögonblick, fröken Norén? Vill ni inte vara god och sitta ner, medan jag säger ett par ord?

— Hvad har doktor Malm att säga mig? — frågade Hedvig stolt.

Han ville svara, men blef hindrad af en hel mängd unga flickor med Rosali i spetsen, hvilka nu omgäfvö honom likt en svärm skrikande småfåglar kring en sparfhök.

— Snälle doktor Malm, kom för all del och hjälp oss! Vi kunna omöjligt slita den här tvisten, om inte doktorn skipar rättvisa. Det var nedrigt att smyga sig bort på det sättet — vi höllo på att aldrig få rätt på er. — De märkte ej ens Hedvig, men drogo honom med sig i triumf, och han hann blott hviska: — I morgon klockan tio. — Hennes bittert satiriska min smärtade och glädde honom på samma gång, ty nu var han säker på att vinna henne. Van vid lätta segrar, hade han nog gjort sig säker redan förut, men det var med tillfredsställelse han såg, hur högt han var skattad.

Hedvig var glad, då skaran drog bort i ett annat rum, och hon letade sig obemärkt väg till ett aflägsset rum, der alla ytterplagg förvarades. Här gömde hon sig under en mängd kappor, som lågo i en gammal soffa. Rummet var halfmörkt, och här fick hon temligen ostörd hvila och gråta ut sitt hjärtas bitterhet till framåt morgonen, då hon åter smög sig in bland mängden i rättan tid, för att taga afsked på samma gång, som fru Hammar.

Äfven nu såg hon doktorn och fröken Rosali tillsammans; hon tog ej afsked af någondera, utan vände sig bort med afsikt.

— Nå, hvad tror mamma nu då? — frågade Anna, så snart alla blifvit instufvade i vagnen i samma ordning som förut. — Jag tycker det skall blifva vådligt livadt, att kalla Rosali för moster, och jag har redan sagt det, så att morbror Torsten hört det.

— Prat, — sade hennes far strängt, — du vet inte mer om den saken, än mina galoscher. *Jag* råkar veta, att du alldeles misstagit dig i dina gissningar. — Han kände hur Hedvig darrade, som om hon haft fråssa.

— Jaså. Då får jag verkligen säga, att morbror Torsten burit sig bra besynnerligt åt i afton mot Rosali. Hvarenda människa talade om det.

— Hvad har du med det att göra, om folk prata eller inte —

— Kan du inte låta bli att disputeras med Anna om den där saken, — inföll fru Hammar i förargad ton. — Jag orkar verkligen inte höra på det längre. Skall han ha' den där koketta ungen, så lär det inte hjälpa, att du protesterar. — Drag upp fönstret, Anna, det blir väl en skön förkylning, jag skaffat mig tills i morgon — ett sådant drag, som de ställde till! Men somliga människor tänka aldrig på någon annan än sig själfva.

VI.

Ännu hade Hedvig några timmar kvar af natten att genomkämpa, sjuk som hon var, utmattad till kropp och själ.

Hon beslöt att undvika doktor Malm på den utsatta tiden och ej mer låta honom vara hennes läkare. Men på samma gång greps hon af ångest öfver sin sjukdom, som aldrig förr syntts henne så svår. Hon hade nog haft ondt i hjärtat många gånger förr, men ej på detta sätt.

Ändtligen blef det dager. Genom att ännu en gång göra våld på sig, lyckades hon kläda sig, gå ut och finna en droska. Hon åkte till en läkare, som hon aldrig förr sett, men hvars namn och mottagningstid hon dagligen läst, då hon gått förbi till handelsskolan. Utan att säga sitt namn bad hon honom göra en noggrann undersökning och uppriktigt säga henne sina tankar om hennes tillstånd. Han tvekade först, men hon bad så enträget och sade det vara af vikt för henne, att just nu få veta det; han gaf slutligen vika och sade henne, att hon måste iakttaga den största försiktighet och att hennes hjärtåkomma i alla händelser ej kunde botas. Han sade detta så försiktigt som möjligt och var nöjd, då han såg den ringa öfverraskning, det tycktes bereda henne. Han frågade slutligen, om hon i sitt hem kunde få den läkarevård, hon behöfde.

— Ja tack, jag har allt hvad jag behöfver, — sade hon, lade en sedel på bordet och reste sig för att gå. — Jag är så tacksam för doktors uppriktighet.

Under tiden hade doktor Malm infunnit sig hos sin svåger och blef mycket förvånad, då jungfrun talade om, att fröken Norén redan för en timme sedan hade gått ut. Han beslöt att invänta hennes återkomst, men han fick vänta länge.

Hedvig hade åkt ut åt landet för att vinna tid i ensamhet och framför allt undvika frågor och forskande blickar. Den friska luften borde också stärkt henne, om icke en mängd nya tankar stormat in på henne.

Det var ej nog, att hon i alla afseenden blifvit besviken — nu skulle hon därtill *dö!*

Dö i så unga år, just när hon som först börjat rätt lefva. Hon skulle läggas in i den trånga kistan och grafvas ned i den svarta mulden.

Hon såg en kyrka på afstånd och nu, där var kyrkogården, den lilla fridfulla Örgryte kyrkogård, hvars mörka cypresser och vackra grafvårdar stodo halftäckta af snö.

Det föll henne in att stanna. Hon steg ur vagnen och gick in genom den öppna porten. Klockorna ringde, och en del folk stod utanför kyrkan i väntan på, att gudstjänsten skulle börja. Men kommen på andra sidan om kyrkan, såg hon en anspråkslös likprocession stanna framför en nyss uppkastad graf. Det var några högtidsklädda arbetare, som buro kistan, och några gråtande kvinnor stodo ett litet stycke ifrån; dessutom ett dussin likgiltiga åskådare. Presten stod barhufvad med handboken uppslagen, för att börja. Klockaren var redo att taga upp psalmen, och dödgrävaren hade som vanligt några skoflar mull till hands, för att kasta på den dödes kista.

Hundrade gånger hade Hedvig bevittnat en dylik scen, utan att den gjort något vidare intryck på henne. Sina egna syskons begrafning hade hon ej fått bevista, ty då var hon sjuk.

Aldrig hade döden och förgängelsen för henne framstått i sin ohöljda skräckgestalt som i dag. Med hjälp af sin öfverretade fantasi arbetade hon sig in i den föreställningen, att det var hon själf, som låg i denna smala, svarta kista, att hon ohjälpligen och för evigt var utestängd från ljus, lif och värme. Men icke nog därmed: ännu väntade henne större fador i den svarta grafven, där masken redan krälade, färdig att förstöra henne intill benen, sedan hon blifvit grymt öfvergifven af Gud och människor — bortglömd — försvunnen från de lefvandes tal — tillintetgjord.

Liket var nedsänkt, tre skoflar mull hade med doft ljud fallit ned på kistan, och presten hade ännu en gång uttalat den alltsedan människosläktets begynnelse fällda domen: »Af jord är du kommen, jord skall du åter vardas». De förhoppningsfulla orden om uppståndelsen från de döda ljödo också, men här fanns intet synligt vittnesbörd om deras sanning och kraft — förgängelsen talade ensamt sitt tydliga språk för hörsamma öron. Och den väl kända psalmen, som Hedvig kunnat utantill redan som litet barn, sjöngs entonigt och dock så genomträngande i den klara vinterluften:

Jag går mot döden, hvar jag går,
Min väg bland dolda skiften
Må löpa jämnad eller svår,
Så bär den dock till griften,
Jag har ej annat val.
Igenom fröjd och kval
Min gång sig närmar till min bår.
Jag går mot döden, hvar jag går.

Hon hade ej tålmod att höra den sista versen, som förklingade bakom henne: »Jag går mot himlen, hvar jag går» -- hon vände sig bort med fasa. Så skulle måhända inom kort hennes egen far stå vid hennes graf, ty redan nu bar hon döden i hjärtat, domen var ju fälld: »Jag går mot döden, hvar jag går».

Var Han vred den Gud, som hon återigen glömt och ej tagit med i räkningen, då hon byggt hela sin lycka på en jordisk kärlek? Det var måhända bäst att foga sig i det nödvändiga och dö ju förr desto hellre, när ej jorden längre bjöd henne någon fröjd. Där fanns ju så många som *sökte* döden. -- --

Nej -- hon var ej färdig att dö. Hon vågade ej dö. Hon kunde ej dö. Hon måste lefva.

— Vänd om nu, — sade hon åt kusken och satte sig i vagnen. Lika ifrig hon nyss varit att lämna staden, lika gärna ville hon nu vända tillbaka. *Kanske* kunde doktor Malm rädda henne! *Kanske* hade den andre misstagit sig om hennes onda! *Kanske* kunde hon ännu få lefva!

Hon skulle vända hem, hon skulle älska sina föräldrar, tjäna de sjuka och fattiga, uppgifva alla tankar på själfvisk njutning, ja, foga sig i allt, blott hon slapp att *dö*.

Ju mer hon närmade sig staden, dess mera längtade hon efter ett vänligt ord, en deltagande blick af honom, som hon för alltid förlorat. Hon grep, som en förtviflad om ett halmstrå; där fanns ju ännu en möjlighet för henne till räddning.

Doktor Malm hade otåligt väntat i sin svågers rum. Han hade många gånger sett på klockan och omigen frågat om allt, som passerat under gårdagen. Dessemellan uttömde han sig i gissningar angående Hedvigs tidiga morgonpromenad. Han började tänka på att gå ut i sin praktik och återkomma till mid-

dagen; han hade verkligen redan tagit afsked, då han hörde en vagn stanna, och som han lutade sig ut, fick han se Hedvig.

Han sprang genast utför alla trapporna, utan att ens stänga dörren efter sig.

På de nedersta trappstegen mötte han henne, som stapplande sträfvade uppför.

— Hedvig -- hvar har ni varit? Jag har väntat så länge — låt mig hjälpa dig!

Hon sträckte ut armarna emot honom med ett obeskrifligt uttryck af ångest och hjälplöshet, och han tog henne som ett litet barn på armarna och bar henne direkt in i hennes rum. Där lade han henne på sängen så sakta, som om han varit rädd att väcka henne, tog själf af henne ytterkängor, hatt och kapp och bredde en filt öfver henne. Sedan satt han alldeles stilla och höll hennes hand i sin och såg på henne.

Hon låg med slutna ögon, halft medvetlös och hade ett uttryck af fullkomlig ro öfver sitt bleka ansikte.

Var detta att dö? Hade hon nu kommit in i de saligas boningar, där allt var idel kärlek och frid? Dödsfasan var redan öfvervunnen.

Så låg hon länge, och han rörde sig icke af fruktan att störa henne.

— Slutligen hördes en knappast märkbar knackning på dörren, och Hedvig flög upp som en skrämde fågel.

— Hvar är jag? O, jag drömde att jag var död, och döden var ljufvare än lifvet. — Hon kastade sig åter ned och dolde ansiktet i händerna mot väggen.

— Död? Nej älskade! Nu skall du lefva, och du skall vara min egen, — sade han och tog med mildt våld bort hennes händer, som han ömt kysste. — Vi ska' lefva och vara så lyckliga, och aldrig mer skall min Hedvig tvifla på mig.

-- Nej, aldrig!

-- Ligg nu så stilla, lofva mig det!

-- Ja, jag skall göra allt, hvad du vill.

-- Nu måste jag bara gå ut en stund till en sjuk; som väntar på mig, men jag kommer igen i eftermiddag. Jag tror det är bäst, att du lägger dig till sängs som ett snällt barn, och jag skall sitta hos dig.

-- Säg mig bara en gång till, att jag får lefva — att jag inte redan är död, — hon slog armarna om hans hals och höll honom kvar.

-- Hvarför skulle du inte lefva?

-- *Kan* man vara så lycklig här på jorden?

-- Ja visst, min älskling, — sade han nästan skyggt. — Du är uttröttad och behöfver sömn och mat och det skall du strax få. Har du ingenting ätit sedan — sedan när?

-- I går middag.

-- Ja, se där, kunde jag inte tro det! Jag skall skicka in mat och vin, och du skall äta duktigt.

Han kysste henne ömt och smekte henne, tills hon sade: — Nu får du gå, jag skall sofva, medan du är borta.

-- Hur är det med henne? — hviskade härads-höfdingen oroligt ute i tamburen. Han hade flera gånger varit därute och undrat, att det ej hördes ett ljud inifrån, ända tills ett angeläget bud efter doktorn tvingade honom att knacka på dörren.

-- Åh, jag hoppas, att det snart går öfver. Hon tål inte vid sådana där själsskakningar.

-- Hvar hade hon varit?

-- Ja, det kan jag inte begripa. Hon måtte ha' blifvit ännu mer uppskakad af någonting i dag, så som hon såg ut! Men nu måste jag skynda mig ut ett slag.

-- Mätte hon inte bli sjuk!

-- Åh nej! Du ansvarar mig för att *ingen* går

in till henne utom jungfrun, tills jag kommer igen, och håll så tyst som möjligt. Att tänka sig hur jag måtte ha' pinat henne i går.

— Jag hade varnat dig —

— Som en profet. — Sofver trion där inne ännu? Skönt.

Hedvig låg till sängs öfver en vecka, men denna tid var den lyckligaste, hon upplefvat. Hon hade så fullkomligt återvunnit förtroendet för doktor Malm både som läkare och människa, att hon blef lugn, då han upprepade att ingen verklig fara var för handen, om hon blott aktade sig väl, och det skulle nog *han* draga försorg om.

När hon blef starkare ville hon tala och resonera efter sin vana; hon ville gärna, att de skulle tänka lika i allt, och därför framlade hon sin uppfattning af många frågor, som hon ytterligare ville afhandla med honom. Men detta var nu icke alls hans sak; och vanligtvis, när han hört på henne en stund med ett godmodigt leende, och hon slutligen vädjat till honom med ett: — Tycker inte du det också? — böjde han sig ned öfver henne och sade skälmaktigt: — Jag tycker, att Tuttan är söt!

Då kunde hon ej motstå honom, och så kuttrade de en stund med hvarandra som ett par turturdufvor.

Hon hade ännu ej ömtalat sitt besök hos den främmande doktorn, ehuru han flera gånger med skämt sökt få henne att bekänna, hvar hon varit den där morgonen.

— Jag skall säga det en annan gång — inte nu, — sade hon.

Men denna hemlighet tryckte henne, ty det var den enda hon hade för honom. Till och med sin dårskap angående härads höfding Hammar hade hon bekänt.

Hon hade nämligen en obestämd fruktan för, att de båda läkarne skulle sammanträffa, ty den ene

kunde bibringa den andre sin uppfattning, att hennes sjukdom verkligen var farlig, och om Torsten *trodde*, att hon skulle dö, då var hon ohjälpligt förlorad. Hon, som ville förstå allting, och så godt hon kunde veta i stället för att tro, hon byggde nu *allt* på sin älskades öfvertygelse i ett särskildt fall, hvilket hon dock i hemlighet trott, att den andre bättre förstod.

Hon låg på soffan, och han tillbringade alla lediga stunder hos henne. Hon hade ännu icke börjat deltaga i måltiderna, och det var hennes lycka, ty blott så småningom lade sig fru Hammars rättmätiga harm, att hennes frade och framstående bror skulle göra ett så tarfligt parti. Men det var alltsammans hennes mans fel, som envisats med den här inackorderingen, som de aldrig haft annat än besvär och bråk utaf.

Medan Hedvig var som sjukast, hade så väl doktorn som häradshöfdingen skrivit till hennes föräldrar, och svar hade kommit, fyllda af oro öfver henne och varningar angående hennes hälsa. Hedvig läste dessa bref, och på samma gång deras värme gladdde henne och gjorde hennes hjärta godt, var det med en smula bitterhet, hon hörde sina egna föräldrar varna hennes utkorade för henne, på grund af hennes svaga hälsa, som kanske skulle göra honom lifvet tungt. Att *hennes* lif utan honom blefve tungt, det — — — Men nu var det för resten för sent, ty de voro oupplösligt fästade vid hvarandta, och nu gällde det blott att klänga sig fast vid lifvet: *tro* på lifvet, så skulle allt bli godt.

Så snart Hedvig kunde resa, skulle de följas åt till hennes hem. Se'n skulle de inom kort hafva ett enkelt bröllop och använda en god del af sommarens till lustresor.

En natt hade Hedvig mer än vanligt funderat och beslöt, att hon skulle tala om allt, som rörde det där doktorsbesöket.

— Vet du Torsten, — började hon, sedan han slagit sig ned hos henne med en bok i handen, som han ämnade läsa högt.

— Hvad är det nu för högviktiga saker, min lilla prinsessa har att meddela sin lydige slaf?

Hon log och räckte honom handen.

— Ser du, det är icke allt, som vi kunna slå bort med skämt, och jag känner det så tryggt att få säga dig allting. Vi äro ju öfverens om att vara uppriktiga och sanna i allt?

— Ja, det ta' vi hvarann i hand på, och framför allt att inte hyckla några känslor i religion och sådant där, som man inte kan tvinga fram.

— Ja, jag har aldrig kunnat det.

— Inte heller jag.

— Men en gång i min barndom narrades jag, och det bar jag på i många år som en förskräcklig synd och tordes ändå inte tala om det.

— Hvad var det då?

— Det var ett ord jag stafvade galet — men jag såg efter i boken och skrapade ut det och lät mamma tro, att jag stafvat rätt ifrån början.

Han såg på henne med förvåning. En sålan samvetsgrannhet väckte hans vördnad, och i hast påminte han sig hur han och hans kamrater bemödat sig om att »kugga» lärarne i skolan.

— Men hvarför gick du så länge och bar på detta? Det hade väl varit bra mycket enklare att tala om det.

— Ja visst, men jag var rädd för min mor och för stolt att tillstå mitt fel, ty då hade hon misstänkt mig flera gånger. Jag har aldrig talat om det för henne, och hon har alltid litat på min sanningsskärlek, fast hon sett många andra fel hos mig.

— Och nu talar du om det för mig.

— Ja, det är så många år sedan; och för dig kan jag tala om allting.

— Det vill med andra ord säga, att liten Hedvig inte är rädd för sin blifvande herre och man?

— Nej, inte alls.

— Det var då väl det då. Men *om* jag någon gång skulle skrämma dig?

— Då skall jag göra så; — hon lade hans hand mot sin vänstra sida.

Han blef allvarsam.

— Min lilla tös skall inte fundera så mycket på den där hjärtåkomman. Jag har ju sagt dig, att när du blir starkare i öfrigt, så kommer du inte mycket att känna utaf den.

Hon såg på honom med stora, bedjande ögon, men hon kunde ej längre hålla ut. Hon slöt ögonen och talade i korta, ansträngda meningar.

— Du ville veta, hvad jag gjorde den morgonen, du väntade på mig här. Nu skall jag tala om det. Jag var så sjuk på natten. Jag hade aldrig varit så sjuk förr. Och jag tänkte, efter du — jag menar, efter som jag aldrig fick hålla af dig mer, sedan du fått en annan till hustru, så skulle det bli en slags tröst för mig, att jag ändå inte kunnat göra dig lycklig. En sjuk hustru passar inte för en läkare. Och därför ville jag veta, hur sjuk jag var. Och jag for till en läkare, som jag aldrig förr sett —

— Hvem var det? — afbröt doktorn ifrigt.

— Vänta lite, — sade hon och smekte hans hufvud. — Jag bad honom så vackert säga mig sanningen, sedan han undersökt bröstet, och till slut sade han, att jag kunde dö när som helst, om —

— *Hvem* var det? — frågade han på nytt, häftigare än förut.

— Vill du inte höra mig till slut? Det gör ju detsamma, hvem han var. Nu tror jag bara på dig, men ville tala om detta för att inte ha något hemligt för dig.

— Tack, min älskade! Nu har du sagt halftva sanningen — nu skall du äfven säga den hela: *hvem* var det?

-- Snälla Torsten, -- bad hon ängsligt, — låt mig slippa säga. hvem det var.

— Ja, du kan slippa det, fast jag inte förstår ditt skäl. Jag känner hvarenda läkare i staden, och jag kan gå från den ene till den andre, fast här finnes bortåt femtio stycken, tills jag finner honom.

-- Torsten!

— Ja. Ska' du nu höra lite ur den här boken?

— Nej, jag vill göra dig till viljes först. — Hon nämnde läkarens namn.

-- Och hvarför valde du just honom?

— Bara för att jag visste, hvar han bodde, bredvid handelsskolan.

— Jo, små flickor di' är roliga.

Han skrattade högt och hjärtligt, så att ögonen lyste och hans breda bröst häfde sig. Ingenting verkade så lugnande på henne, som denna munterhet, och hon måste skratta med.

— A pros pos, ämnar du väl inte fortsätta i skolan, när du kommer ut och kanske bli kontorist, sedan du blifvit fru?

— Nej, jag har redan skickat bud, att jag är sjuk och inte kommer tillbaka.

-- Det var förnuftigt.

— Jag har åtminstone lärt mig att föra räkenskaper så pass, att jag kan sköta hushållsskassan ordentligt.

— Det tviflar jag inte alls på. Och du skall få oinskränkt fullmakt, både hvad inkomster och utgifter beträffar.

-- Nej, det vill jag inte ha.

— Ser man på! För en gång finnes det en fru, som inte tackar och tar emot, då mannen är liberal.

På detta sätt skämtade han med henne, och hon kände sig befriad från en plågsam oro.

Så snart han lämnat henne, gick han direkt till sin kollega och hade med honom en lång och allvarlig konsultation.

Hedvig fick rätt till dels, ty han trodde ej längre så fast på sin unga lycka. En opartisk, utanför stående hade påpekat en lurande fiende, hvilken när som helst kunde kasta sig öfver sitt offer.

Det var ej den glade doktor Malm, som denna afton gick hem till sitt eget. Han gick länge orolig fram och åter i sina rum, men innan han somnade, hade han fattat ett oryggligt beslut, att icke låta Hedvig grubbla öfver den fara, han själf nu trodde på. Hon skulle vara lycklig — de skulle båda vara lyckliga, så länge de kunde, utan grämlse för framtiden. Och så slutade deras öfverenskommelse om ömsesidig uppriktighet.

Det var hårdt att detta skulle komma emellan, när allting annat, som kunde betinga deras lycka, fanns. Han var dock så verkligt fästad vid henne, att han ej ett ögonblick ångrade sitt val.

Han var den starkare, och han ville manligt bära bördan ensam för henne.

VII.

Det var en vacker vårafton i början af april. Solen sjönk som ett eldklot mot den vestra horisonten, där en aflägsen skog begränsade en öppen slätt. Rödmålade bondgårdar med små skogsdungar af björk och tall lågo strödda öfver slätten, och en kyrka med klumpigt, hvitt torn och stora fönster stod nära vägen, där prosten Noréns droska höll, medan hästarne betade. De hade gått tre mil från närmaste jernvägsstation, men hade lika mycket igen, innan de skulle hinna fram till prostgården. Här var äfven gästgifvaregård och rastställe. En mil längre fram skulle landskapet så småningom förändra sig till det långsträckta högland, som Hedvig så väl kände till.

Lärkan hade sjungit hela dagen och på dallrande vingar sväfvat öfver den grå marken, där ännu hvita strimmor af snö lågo kvar i diken och vattenfåror. Luften var mättad af vårdoft, och hela naturen väntade den pånyttfödelsens stund, då hvarje grässtrå och hvarje osynligt kryp skulle vakna till lif efter sin långa vinterdvala. Men ännu mången gång skulle dock nattfrosten lägga hinder i vägen för den annalkande våren; åter och åter måste allt lefvande pröfvas i tålmod, tills vinterns herravälde helt kunde upphöra.

Det var en stämmingsfull afton, som väl harmonierade med de resandes förhoppningsfulla framtidsdrömmar. Ända sedan den dag, Hedvig vände sig från fasansfulla dödstankar till det fulla njutandet af stundens sällhet, hade hon varit så ostördt lycklig med sin trolofvade, att ej det minsta moln uppstått emellan dem. Hvad där fanns af oro för framtiden, hade han tagit bort och vakade med kärleksfull omsorg öfver, att hon icke åter skulle försjunga i fruktlösa och nedslående grubblerier.

Blott i en punkt kände hon sig ännu något osäker. Ju mera hon nalkades hemmet, dess mer funderade hon öfver, hvilket mottagande han skulle få af föräldrarne, och hon föreställde sig till och med, att hans vistelse i hennes hem borde blifva så kort som möjligt, på det inga, för alla parter störande konflikter skulle uppstå.

Hade doktor Malm anat, att dylika tankar syselsatte henne, skulle han hjärtligt ha skämtat med henne däröfver; nu tillskref han hennes tystnad den trötthet, som resan helt naturligt orsakade och fördubblade blott sin omsorger om hennes bekvämlighet.

De hade i gästgifvaregården ätit prostinnans sköna matsäck, som kusken haft med sig, och nu sutto de åter i vagnen och sågo solen sjunka, tills den sista glimten försvann, och aftonhimlen fick en alltmer violett färgton. Det var med saknad, de sågo denna oförgätliga dag gå till ända, under hvilken de ännu bättre än förr funnit hvarandra, emedan de varit uttagna, undan hvardagslifvets vanliga kraf.

— Nu är det snart slut på denna dagen, och Svante börjar göra sig i ordning att fortsätta resan. Kom, så gå vi ett stycke förut och låta honom komma efter med vagnen.

— Ja, det skall bli skönt att sträcka litet på benen.

Lefnadslycka.

De stego ur och gingo långsamt landsvägen framåt. Hvarje ljud hördes tydligt i den klara vårluften: vattnets forsande i det djupa diket vid vägkanten, ett aflägsset hundskall, en späd, kvinlig röst, som lockade på några kor, hvilka varit ute att vattnas: — Ko lilla, ko lilla! — Sedan ett ihärdigt skri af en flock gäss, som vandrade hemåt, gåsen först, så hela raden af gäss sakta vaggande med halsarne. Äfven de hade varit ute och förfriskat sig med vårvindar under den solvarma dagen.

Nu hade de hunnit fram till ladugården, och i väntan på att slippa in, stodo de och vände på sina hufvuden och stirrade med sina intetsägande ögon, tills de funno väntan för lång och lade sig ned på den uppblötta, halmbeströdda marken — alla utom gåsen, som stod på ett ben med ena ögat slutet och hufvudet blott till hälften stucket under vingen. Nu öppnades dörren inifrån med stort brak, och alla gässen reste sig, sträckte halsarne framåt och tågade in, ihärdigt kacklande, till sist eskorterade af gåsen.

— De äro kostliga att se på, — sade doktorn, som stannat med Hedvig under armen. — Inte visste jag, att så dumma djur hade så ridderliga later emot damerna.

— Inte heller jag, vi ha' inga gäss hemma, det är bara här ute på slätten.

— Men alla djur ha sina egendomligheter, om man bara kan få tillfälle att ge akt på dem. Det hör till mina gladaste minnen, att jag som pojke fick komma ut i skärgården och jaga sjötågel, fiska hvitling och fånga krabor.

— Ack, när vi komma dit ut, skall du visa mig alla de ställen, där du varit, och vi ska' segla. Å, hvad jag längtat efter hafvet många gånger.

— Ja visst. Men, — fortsatte han, medan de gingo vägen framåt, förbi den närmaste bondgården,

— du har säkert mycket att visa mig i ditt eget hem. Jag föreställer mig det så idylliskt som möjligt i en fredlig liten vrå bland bergen.

— Jag hoppas, att du skall tycka om det.

— Hoppas? Jag är säker på det, om inte för annat så därför, att det är ditt hem.

— Torsten --

— Ja.

Hon tvekade.

— Nå? --- Han ruskade henne lätt i armen.

— Jag bara tänkte --

— Ja, det har jag nu lärt mig, att när det börjar så där högtidligt: »Torsten», så har du »tänkt» någonting.

— Jag undrar, hur du föreställt dig pappa och mamma?

— Det var nu också en sak! Som en prost och prostinna naturligtvis.

— Feta och tjocka och triviala?

— Hvarför just det? Våra största skalders ha varit prester; låt mig se: Tegnér, Wallin, Franzén.

— Ja, det vet jag väl; men pappa är hvarken biskop eller skald.

— Men han är din far, och det ger honom mer värde i mina ögon än något annat.

Hon såg upp mot honom, och han måste böja sig djupt ner, för att få den tacksamhetens kyss, han så väl förstod att göra sig förtjänt af.

Vagnen hade hunnit upp dem, och han satte på henne en mängd extra ytterplagg, som blifvit skickade hemifrån att användas mot nattkylan.

— Skall jag ha ännu mer på mig?

— Ja, — inföll Svante, som mycket intresserad åsett doktors omsorgsfulla beteende. — Prostinna sa', att fröken skulle äntligen ha sjalen öfver hufvudet, ifall som att de blefve kallt.

— Kära Svante, inte tycker han väl, att det är kallt nu?

— Hvad tycker herr doktorn? Han skall velle förstå'et bättre än nå'n annan, kan jag tänka.

— Ja, vet Svante, jag tror, att vi klär på fröken den här sjalen också.

— Då blir prostinnan nöjder. Jag säger bara, som sanningen ä', att hon ändtligen ackordera om den sjalen.

— Svante har rätt. Fröken ska' ha sjalen, om inte för annat, så för prostinnans skull. Se så, — sade han och slog sjalen i två knutar om nacken, — nu får jag stoppa om fötterna.

Svante behöfde ej göra mer än hålla i töm-marne och se på.

— De syns att doktorn ä' vander, — sade han i förtrolig ton.

— Ja, tycker inte Svante de? Ska' väl försöka pyssla om henne, så godt jag kan.

— Det kan nog behöfvas, för fröken har allti varit liksom veker af sej, etter hva jag kan förstå.

Därmed stängde Svante vagnsdörren och körde i temligen raskt traf, ty hästarne voro nu på kända vägar och längtade hem.

Men Hedvigs tankar släppte ej så lätt en tråd, som de börjat spinna.

— Jag ville så gärna, att du och pappa skulle förstå hvarandra riktigt, och det är jag inte så säker på.

— Jaså; hvarför det då?

— Jag vet inte rätt, hur jag skall uttrycka det, men pappa talar så sällan om roliga saker, som du gör.

— Kanske han ingen har att tala om roliga saker med här på landet? Hvarför inte med dig?

— Med mig? Jag kan väl inte.

Nu skrattade doktorn.

— Lika väl, som du talar med mig, kan du väl tala med honom.

— Det där förstår du inte. Jag kan höra på, när andra tala, men jag kan inte tala själf.

— Jag känner inte din far, men en man med hans bildning har säkert många intressen, som han också kunde tala om, bara någon kunde locka fram det. Talar han inte med sin hustru?

— Jo, naturligtvis; men mest då de äro ensamma med hvarandra.

— Och under tiden har du varit ensam med dig själf? — Hans hand sökte hennes genom alla filtarna och kapporna in i muffen.

— Jag tror ändå, att du haft någon skuld i den där känslan af ensamhet, som tycks ha varit så genomgående under hela ditt lif.

Hedvig bemannade sig med tålmod, ty nu visste hon, att han skulle gå henne in på lifvet. Någon gång förr hade han påpekat hennes fel och gjort det så, att hon måst medge, att han hade rätt, men af ingen annan skulle hon tålt det.

— Jag har ju varit mera ute bland människor än du, och min erfarenhet är, att om man sitter och väntar på, att folk ska komma till en och vara hyggliga mot en, så väntar man förgäfvets. Men gör man tvärtom och går till dem, så blir man mottagen med öppna armar.

— Ja, det säger du, som är afhållen af alla människor.

— Prat, afhållen af alla människor! Tror du, att det *alltid* är så roligt att gå från den ene till den andre och höra jeremiader och långa historier, om hur det känns här och känns där, och hur den ene har ondt här och den andre där — men allt sådant tycker folk om att prata om, och därför få di prata, och se'n säger di: 'Doktor Malm är för

hygglig och snäll! Det är humbug alltsamman, men människorna kunna nu en gång inte lefva utan humbug. Det är min lefnadsfilosofi.

— Och nu, — sade Hedvig, — vill du härmed säga, att om jag hade visat mig intresserad af det, som intresserar mina föräldrar, så skulle jag aldrig varit så ensam.

— Precis, ja.

De sutto tysta en god stund.

— Har du inte någon hund?

— Om jag har en hund? Nej.

— Inte en katt en gång?

— Nej — usch, kattor äro så falska.

— Det är förtal. Och inte en fågel?

— Nej, inte det heller.

— Och inte blommor?

— Dem har mamma skött.

— Kära barn, *hvad* har du då egentligen gjort på lediga stunder?

— Jag har drömt om mitt hjärtas kung.

— Hm! Drömmar fara som strömmar. Om du nu inte fått en kung — om du lyckats krångla dig ifrån honom, så att både han och du stått där med lång näsa?

— Då hade jag —

— Hvad för slag?

— Då hade jag väl dött.

— Ånej, — sade han och skrattade godt. —

Det är bara i sagor och riddareromaner, man dör af olycklig kärlek. Jag tänker, du hade fått ta' skeden i vackra hand och vända tillbaka till din pappa och mamma och blifva deras ålderdoms tröst och glädje.

— Du känner mig inte, Torsten. Du har alltid för vackra tankar om mig.

— Jag vet inte det just. Men jag vill ha en frisk — en glad liten hustru, som inte inbillar

sig, att allting är tungt och svårt här i lifvet, och att människorna äro elaka mot henne.

Hedvigs ansikte var väl doldt af mörkret i för-
ening med den yllna sjalen; och det var hon glad
öfver.

— Tycker svärfar om att spela bräde? Det
bruka alla prester göra.

— Ja, han spelar alltid med komministern och
grannpresterna.

— Men inte med dig?

-- Jag kan inte.

— Då ska han och jag spela, så vida han inte
är allt för skicklig.

Den ena stjärnan efter den andra tändes på en
molnfri himmel, luften var klar och kall, och Hedvig
erkände, att ytterkläderna voro goda att ha i all sin
mångfald. Hittills hade de åkt sakta uppför en
ansenlig höjd, hvars öfversta krön de nu nått, så
att de sågo dalen inunder. Hedvig såg äfven den
hvita dimman där nere, hennes gamle fiende, men
hon sade ingenting därom. Hon skulle ej vidare
förtala sitt vackra hem. Skiljsmässan därifrån och
det tillfälle, hon haft att jämföra det med andra,
manade henne att se dess stora fördelar. Nu stod
hon ock i begrepp att lämna det för alltid; det var
med veka känslor, hon blickade ner och spanade
efter kyrktornet, som bort synas från denna höjd,
om icke allt där nere varit insvept i dimma.

Den tanken slog henne, att hon varit självvisk,
som så utan vidare gifvit bort sig och lämnat sina
föräldrar, uteslutande hänvisade åt främlingar, om de
på ålderdomen behöfde hjälp och stöd. Hvad hade
hon egentligen gjort för deras trefnad? Men nu
stodo de färdiga att uppoffra alla anspråk på henne,
ehuru hon dem oåtsporda gjort sitt val för lifvet.

— Fröken har väl hört, — sade Svante helt

plötsligt och vände sig till hälften om på kuskbocken, — att Alma i Qvarsebo här uppe ska te' å dö?

— Å nej, — utbrast Hedvig och reste sig upp i vagnen, för att kunna se det glindrande ljuset i stugans fönster. — Inte har jag hört det. När blef hon så sjuk?

— Di säger hon hade lungshot, långt inna som fröken reste bort, men det tog till och blef värre nu i vårskarfven. Det lyste ut för Johan och Rika i Storgården i Söndasse.

— Inte skall hon dö! Kan vi inte stanna? Torsten, ack om du ville följa med mig dit in. Det är min läskamrat; en sådan snäll flicka. Och jag som aldrig gick till henne i vintras, fast hon skickade bud!

Svante hade redan låtit hästarne trafva på i utförsbacken och väntade på doktors svar, innan han drog in tömmarna.

— Gärna skall jag följa med dig i morgon, min älskling, om vi då få åka dit. Men i afton ska' vi ej låta dina föräldrar vänta på oss längre, än nödvändigt är.

Hedvig satte sig ned. Hon led den dubbla förödmjukelsen att erkänna sig ha försummat den sjuka och visat mindre omtanka om sina föräldrars bekvämlighet än hennes fästman. Hon var tyst, men allt som de kommo längre ned i dalen ökades hennes oro. Hvad tänkte han egentligen om henne? Skulle han alltid bibehålla samma lugna öfverseende med hennes fel, eller skulle han kanske finna henne outhärdligt själfvisk och tråkig?

Vägen var ojämn, emedan vårfloden sköljt bort sanden och lämnat stenarna kvar. Den gamla droskan knuffades från det ena hjulspåret till det andra, ty ännu var marken om nätterna hårdt tillfrusen och krakig.

Nu hade de blott en half fjärdigsväg kvar, ty kyrkan och skolhuset skulle de snart resa förbi. Prostgården låg ännu längre ned i dalen.

— Vi äro snart framme, — sade Hedvig nästan ängsligt.

— Det var skönt, — sade doktorn och slog muntert armen om henne. — Jag höll mest på att somna i mitt hörn. Jag tänker svärmor har något varmt och godt att traktera oss med.

— Det har hon nog, men —

— Är det något du har *tänkt* på?

— Ja, att jag aldrig varit mot mina föräldrar, så som jag borde vara — så, som du säkert varit mot dina.

— Mina äro döda, — sade han med en suck, — men jag har gladt mig åt, att få räkna dina som mina egna.

Hon ville ha sagt, att hon var säker på, att de skulle räkna honom som sin egen son; men hon var icke säker därpå, och hon kunde icke narras.

Hästarne sprungo allt raskare till det välkända hemmet, och inom några minuter svängde vagnen genom grinden, rundt om gräsvallen och stannade framför trappan.

Där inne skyndade man förbi fönstren med lampor och ljus, dörren slogs upp, och i skenet af lyktan, som en piga höll i handen, syntes varm luft ånga ut de resande till mötes. Prosten stod på trappan i bara prestrocken — hans bästa söndagsrock, det såg Hedvig genast — prostinnan kom afven ut och, buren af doktorn som ett orörligt bylte, befann hon sig, utan att veta huru, i sina föräldrars armar.

— Gud välsigne dig, barn, — ljöd det öfver henne, men bland alla andra ljud hörde hon tydligt, hur hennes far och doktorn dunkade hvarandra i

ryggen, som om det gällt att pröfva, hvilkendera kunde gifva mest tydliga bevis på trohjärtad vänskap.

— Det var snällt, att du hade sjalen öfver hufvudet, — sade prostinnan.

— Ja, det var Torstens förtjänst.

— Får jag se på dig, min lilla flicka, sedan du blifvit af med allt det här. Har du blifvit mager? Nej, inte alls! — och hon kysste henne ömt med en moders stolthet öfver den blifvande bruden.

Hedvig drog af sin handske och lade handen med den tjocka guldringen i sin moders.

— Mamma! Han är så snäll, — hviskade hon och dolde sitt hufvud vid hennes bröst.

— Ja, jag ser det, — hviskade hon tillbaka; och från den stunden hade doktor Torsten Malm lika säkert en plats i prostinnans hjärta som trots någon nybakad måg hos sin blifvande svärmor.

Prosten hade fått doktorn med sig uppför trappan, ty han skulle bo innanför expeditionsrummet. Och Hedvig skulle in i sängkammaren att släta sitt hår, för att ej trötta sig med att gå uppför trappan till sitt eget rum. Hon var som en ärad gäst.

Bästa porslinet var framme, tébordet dukadt med nyskuradt silfver, pigorna i söndagskläder, och en skön doft af mat kom från köket, hvarje gång de gingo i dörren till salen. Ack, hvad hon väl kände igen allting, och ändå var allting sig olikt med en festlig prägel.

Hennes mor gick med henne, hvart hon gick och såg på henne med en ömhet, som smälte den sista isen i hennes hjärta; det blef vår äfven därinne.

— Mamma, det finnes intet hem så vackert och trefligt som detta!

— Åjo, mitt lilla barn, — sade prostinnan och klappade henne på kinden. — Du får nog ett hem,

som blir lika vackert och kanske präktigare än vårt. Måtte det bli lika lyckligt och fridfullt! Måtte du framför allt taga Gud med dig dit in!

Nu kommo herrarne ner, doktorn strålände glad, prosten hack i häl efter med något upprörd men särdeles vänlig min. Han klappade Hedvig sakta på hufvudet, medan doktorn kysste sin svärmors hand. Det var som om alla fyra känt hvarandra i årtal, som om äldste sonen kommit hem under ferierna för att leka skolpojke med far och mor. Alla farhågor om brist på sympati voro borta, och under gladaste prat drack man té och åt prostinnans färska smör och hvetebullar, så mycket man kunde orka med på sena kvällen.

Sedan samlades åter alla i förmaket, husets tjenare kommo in, och prosten bad en kort aftonbön, hvori han tackade Gud för en åter hemkommen dotter och en son, som skulle blifva honom en ersättning för den sedan flere år saknade och begråtna.

Samtalsämnena tröto aldrig mellan doktorn och hans svärföräldrar. Hedvig satt ofta med ett lyckligt småleende och hörde på. Hennes Torsten förstod allt och kunde taga reda på allt. Han följde prosten i skolan, för att höra på undervisningen, i ladugården, för att beundra korna, i stallet, för att ordinera för en sjuk fölunge, och slutligen på logen, där man rensade utsädeshafren. I prostens expeditjonsrum rökade han pipa och politiserade; i förmaket spelades bräde. Och dessutom hade han god tid att tala med prostinnan om Hedvig både om sådant hon fick höra och icke skulle höra. Till och med när en ledbruten gumma och en gubbe, som haft »maghosta i femton år» inställde sig i köket och påkallade doktors uppmärksamhet, var han lika villig och mycket road, då han märkte, att krämporna egentligen voro blott en förevändning, för att få nyfikenheten tillfredsställd angående prostens måg.

Det var för Hedvig en glädje att återse Emeli och iakttaga med hvilken beundran hon såg hennes ståtliga fästman. Emeli själf hade blifvit stilla och tillbakadragen, med en prägel af inre frid. Flickorna hade ej nu lust eller tillfälle att återupptaga ämnet om frälsningsarmén och dermed sammanhängande ting. Det var i stället Hedvigs utstyrsel och framtida besök i de nygiftas hem, som utgjorde samtalsämnet under besök i skolhuset, där doktorn med god aptit drack kaffe och gjorde småbrödsborgen all heder.

Nästa gång de skulle ut, och hästarne hunnit hvila efter den långa resan, foro de till den sjuka flickan i Qvarsebo. Det var den stugan, hvars fönster glimmade i solnedgången hvarje höst och vår, då solen gick ned rakt i vester. Den låg så högt, att däruppe var dager, långt efter sedan skymning rådde nere i dalen.

Hedvig berättade Almas historia, medan doktorn satt tillbakalutad i vagnen och hörde på, och de körde långsamt uppför de branta backarne. Hon hade hört en del af Alma själf, en del af prostinnan och tjänstfolket, och hvad som fattades i sammanhanget, fyllde hon i medelst sin egen aningsfulla fantasi. Hon skulle ej berättat så, som hon nu gjorde för hvem som helst; vissheten om, att han förstod, lade orden i hennes mun.

Alma var ej egen dotter, utan en systerdotter, som mor Lena adopterat, emedan hon var föräldralös. Själf hade hon blott två söner, som skötte hennes gård, och tack vare deras ordentliga lefnadssätt och flit stod nu gården som ett mönstergildt föredöme för hela orten. Den äldste sonen hade hon mycket kär och hade tidigt gjort upp ärelystna planer för hans räkning. Med en gammaldags bondkvinns aristokratiska despotism ville hon tvinga honom att äkta en rik grannes enda dotter;

denna hade hon utkorat såsom fullt jämbördig med hennes förstfödde, som en gång skulle bli vid gården.

Men han spjånade emot, ty han hade tidigt fäst sig vid den lilla blåögda, ljuslockiga Alma, som varit solskenet i hemmet, alltifrån sitt femte år. Så snart modern förstod, att de gärna talades vid under arbetet, ute och på vägen till kyrkan, då hon icke var närvarande, hade hon med många små knappålsstyng låtit dem förstå, att de båda voro beroende af henne och särskildt att flickan icke var omistlig i huset. Detta hade fortfarit i fem år eller allt sedan Almas konfirmation.

För att icke gifva de unga tillfälle att språkas vid, hade hon flickan under sina egna argusögon med stillasittande göromål inom hus, och skaffade sig en äldre, oskön piga, som gjorde sysslorna ute. Blott under skörden, då det var brådtom, fick Alma gå med, men då var hon så ovan vid sådant arbete, att hon ej mycket orkade. Hennes mor hade dött i lungsot, och hon hostade ofta.

Så gick hon en dag för omkring ett år sedan ned till prostinnan och frågade henne till råds om sin hosta. Hon fick bröstdroppar, men tillika bestämd tillsägelse att söka läkare vid första tillfälle. Och när hon af honom fick höra, att hon hade början till lungsot, smög hon sig en dag ut i skogen, där Johan arbetade på en nyodling. Mor Lena hade ej märkt det denna gång.

Här bad hon honom att ej längre tänka på henne, ty nu visste hon, att henne väntade snart något bättre än en så oviss framtid; ty aldrig, det visste de begge, skulle mor Lena gifva med sig, då hon satt sig något i sinnet.

Johan var mörk i hågen och sade några ord om att fara till Amerika, för att komma ifrån det evinnerliga käxet om Storgårdsbondens Rika.

— Nej, Johan, du skall göra mor till viljes och taga henne, så vet jag, att sedan jag är död, bli ni alla eniga.

— Ska' då mor få, som hon vill te' sist?

Han reste sig upp från trädstammen, där de båda suttit, fattade sin yxa, spottade i händerna och högg med några väldiga tag i en ung fura, som med brak störtade till marken. Hon satt och såg på.

— Det var ett ungt träd det där. Ska' I hugga så unga träd, när det finns så många gamla?

Han kastade yxan till marken och såg på henne.

— Det har du rätt i, Alma. Men inte alla unga trän i skogen få växa och bli gamla. Jag grunnar på, — sade han och satte sig åter bredvid henne, medan han tog af mössan och strök sig om pannan, — jag grunnar på, att Andreas och jag ha alltid varit vänner, och han har inte velat gå i vägen för mig och inte jag för honom heller. Men det kan hvar och en begripa, att han blefve glad, om jag toge Rika. Se'n får Andreas göra, som han vill för mor. Och jag skall kosta på dig att resa och bada i sommar och allt, som doktorn sa' du skulle behöfva, för att bli frisk. Rår du se'n me te å bli hans — rösten svek honom, och han började hugga på nytt i ett bredvid stående träd, som om hvarje slag vore måttadt åt hans dödsfiende. Denna gång var det en ung gran med frisk grönska, som föll; den föll tyst på mjuka, safuppfyllda grenar, som vuxit ända ned ifrån roten.

Hon satt stilla som förut, ända tills granen föll.

— Jag skall göra, som du vill, Johan. Jag tror inte, att jag lefver länge, men du kan säga åt Andreas, att jag inte längre tänker på dig.

Och därmed gick hon stilla hem till sin spinnrock.

Sedan Johans motstånd var brutet, blef modren mildare mot dem alla. Alma reste bort på som-

maren, och Johan höll sitt löfte att göra allt för hennes hälsa. Hon kom åter, och Andreas såg, hvad han gärna trodde, att hon blomstrade upp på nytt, för att bli hans hustru. Vacker hade hon alltid varit med genomskinlig hy och milda dufvoögon. Men de förrädiska rosorna blefvo allt tydligare under hösten; vintern kom, och hon stängdes in för att sparas, som det hette. Då grep henne längtan efter och en aning om döden, och hon skickade bud efter Hedvig, som hon gärna ville tala med. Men Hedvig glömde henne och kom icke.

Hon kunde ej se den älskade förenas med en annan utan svår strid. Johans bröllop skulle stå tidigt på våren, sades det; men han fann på flera förevändningar att skjuta upp med lysningen. Nu hade det dock lyst för tredje gången, sistå söndagen, och samma afton var prosten hos Alma, för att gifva henne nattvarden. Hon tog afsked af Andreas och tackade honom och tröstade honom, så godt hon kunde på det mest rörande sätt. Sedan hade hon knappast orkat tala.

* * *

Äfven i dag var en solskensdag. Lärkan slog jublande sina drillar i skyn, och snön smälte inne i skogarne till små bäckar, som forsade mellan stearne än öfver, än under, än längs med vägen. Här och där voro uthuggningar i skogen, som läto de åkande se bort öfver höjderna eller djupt ned i dalen, där en brusande ström samlade hela vårfloedens vattenrikedom och förde den vidare till en sjö, som lyste klart blå mellan de längst bort belägna höjderna.

— Här är härligt, — sade doktor Malm och drog djupt efter andan. — Hvarför har du aldrig sagt, hur vackert här är?

— Jag har aldrig sett det själf såsom nu. Men när jag ser med dina ögon, förstår jag, att här måtte vara vackert.

— Och kommer du icke att sakna landet, då du nu skall bo i staden största delen af året?

— O nej! Du vet inte, hurdant det är att bo här hela den långa vintern. Man ser sällan solen i vår dal. Här uppe på höjden ha de mera sol; Alma var en sådan glad liten flicka och så kär i sitt hem. Tror du inte, du kan göra något för henne?

— Det är väl föga troligt, om det är lungсот.

— Men folk kallar ibland det för lungсот, som inte är det. Lika väl, som den där doktorn i Göteborg kunde misstaga sig om min sjukdom, kan väl Alma bli bra igen. Tror du inte det?

— Jag vet inte, innan jag sett henne. — Hedvig du, hvad svärmor ser bra ut ännu. Hon måtte varit en riktig skönhet?

— Säger du det, — sade Hedvig och log, fullkomligt lydigt kastande sig in i ett nytt samtalsämne. — Det var lustigt. Men sedan du kom hit, tycker jag allt och alla ser ut på ett alldeles nytt sätt. Själfva Kajsa, som jag alltid ansett för ful att vara huspiga, har sina små behag, när hon går och dukar bordet. Men nu äro vi framme.

Ingen beundrare af skön natur kunde valt sig en täckare plats, för att anlägga en villa, än den, som erbjöds af denna lilla bondgård. Gröna rågåkrar, hvilka närmast omgäfvo byggnaderna, voro lika vackra som putsade gräsvallar, smärta hängbjörkar med fina grenar hade redan mörkröda, svälände knoppar, som i den starka solbelysningen verkade varmt mot de mörka granarne. Bikupor stodo ordnade utmed den södra husväggen; små nyplanterade fruktträd med halm virad om stammarna stodo omsorgsfullt kupade på den inhägnade

gården. Vedförrådet var ännu rikligt och alla redskapen i god ordning i det öppna lidret. Gödselstacken var så jämt lagd med raka kanter, som om den varit skuren med knif. Allt vittnade om ordning och välmåga, från den renskurade förstugubron till de hvitmålade fönsterfodren och katten, som sköt rygg i solskenet och gned sig mot dörren, just då de främmande skulle stiga in.

Kära mor hade sett dem genom fönstret och öppnade själf dörren.

Det var en vacker gumma i snygga hvardagskläder med glasögonen uppskjutna i pannan och ett strängt uttryck i de stålgrå ögonen och den fast slutna munnen.

— God dag, kära mor Lena, — sade Hedvig, men sänkte ofrivilligt rösten vid en rörelse, gumman gjorde med handen mot rummet innanför. — Hur är det med Alma?

— Jag vet inte, hvad jag skall säga, fröken. Hon blef just som ett grann bättre, se'n prosten var här i söndags afse och gaf henne nattvarden; men nu är hon allt klener igen.

— Det är så länge sedan, jag såg henne.

— Ja, det var ju snällt, att fröken titta te henne.

— Nu först syntes hon märka, att icke Hedvig var ensam.

— Det är min fästman, mor Lena, — sade Hedvig med en anstrykning af stolthet; — han är doktor, som mor Lena kanske hört, och kom med mig, för att se till Alma.

— Må tro de, — sade gumman och såg allvarsamt på honom. — Det kan väl inte vara mycke hopp för henne stackare, nu inte, förr'n vår Herre tar henne och ger henne ett saligt slut.

Hennes resignerade ton gaf nästan intryck af, att hon ej hade riktigt hjärta för den sjuka, tyckte Hedvig.

— Vi få väl gå in till henne?

— Var så god. Ursäkta, att det inte är så hyfsadt, som de borde, — sade gumman och öppnade dörren till ett stort, ljusst rum med tre fönster. En piga satt och kardade ull närmast den bländhvita, nyrappade spiseln; matmodrens spinnrock, som hon nyss lämnat, stod strax bredvid. På en träsoffa under ena fönstret satt en mörklagd, ung man; han reste sig och gick ut köksvägen, då de främmande stego in.

I en stor säng med rena lakan och en fin lamskinsnfäll låg den sjuka. Doktorn gick genast till henne, och med ett enda ögonkast såg han, att döden här redan hade börjat sitt förhärjande arbete. Men van som han var vid en dylik syn, tänkte han ej strax på, hvilken verkan den skulle ha på Hedvig, som närmade sig bakom honom. Döda barn hade hon sett, men aldrig en döende.

De vackra, ljusblå ögonen voro brustna med en stel blick, kinderna fullkomligt insjunkna och de såriga läpparna skylde ej den hvita tandraden. Det lockiga, guldgula håret låg ännu lika rikt på kudden, men blott som en påminnelse om, att hon en gång varit en blomstrande ung kvinna. Och dock hade den sjuka fullt medvetande. Hon hörde Hedvigs nästan ljudlösa hviskning: -- Kan du ingenting göra? -- och förstod doktors skakning på hufvudet, medan han sakta tog hennes afmagrade hand och räknade pulsens slag. Alma såg från honom till henne och åter till honom. Ögonen förändrade uttryck, och då Hedvig hviskade: -- Det är doktor Malm, lilla Alma, rörde hon läpparna som till ett leende.

Doktorn såg på flaskorna bredvid sängen och vände sig till gumman, som stod långt bort i rummet med hopknäppta händer.

Under tiden såg Hedvig ett nytt testamente,

likadant, som hon själf och alla läsbarne fått, ligga på bordet. Hon tog det, ty hon kände sig aldeles ur stånd att säga ett enda ord vare sig till tröst eller af deltagande. Här syntes henne några vanliga fraser som ett hån.

Mekaniskt slog hon upp boken, där ett märke låg, och dessa understrukna ord föllo henne genast i ögonen.

»Edert hjärta vare icke bedröfvadt: tron I på Gud, så tron ock på mig. I min Faders hus äro många boningar; om så icke vore, säger jag dock eder, att jag går bort till att bereda eder rum. Och om jag än går bort till att bereda eder rum, skall jag likväl komma igen och taga eder till mig; att hvar jag är, där skolen I ock vara. Och hvart jag går, veten I, och vägen veten I».

Hon läste långsamt och tydligt, ehuru med låg röst, och då hon såg upp i den sjukas ansikte, strålade det som af återskenet från ett himmelskt ljus. Hon kunde ej röra sina händer, men några minuter sednare förstod Hedvig, att hennes ögon sökte något, som låg på täcket, och när hon följde deras riktning, fann hon ett blomsterkort, som legat till märke och fallit ur boken. Det var några konstlösa vårblommor och fjärilar, som nyss lemnat sina puppor. Hon såg frågande på Alma och läste följande högt:

»Jag vet att min förlossare lefver, och Han skall på sistone uppväcka mig af jorden och jag skall sedan med denna min hud omklädd varda och skall i mitt kött få se Gud. Honom skall jag se, och mina ögon skola skåda Honom».

Åter hade den unga flickans ansikte samma uttryck af himmelsk frid och tacksamhet.

De båda trolotvade stodo ännu några minuter och sågo på henne; men då doktorn märkte, att blicken slocknade alltmer, hviskade han till Hedvig:

— Nu ska' vi gå; vi kanske trötta henne, — och hon lydde, ty hon förstod icke, att det var för hennes skull han ville gå. Hon vände sig om i dörren och uppfångade ännu en blick af igenkännande och farväl.

Gumman följde efter dem och stängde sakta dörren.

— Hvad tror herr doktorn?

— Det kan inte vara långt igen. Gif henne ofta dricka vatten i en sked och låt det vara tyst omkring henne. Farväl!

Han drog en lång suck, då han kom ut på gården och tog Hedvig under armen. Här ute sken middagssolen lika varm och strålande som förut öfver det präktiga landskapet. Lärkan slog sina jublande drillar och staren lockade på sin maka i klara toner. Hela naturen andades vår och framtidshopp och lefnadslycka. Men de båda unga voro ej sinnade att höra och se som förut. Förgängelsens makt hade talat med ännu högre röst, och ingen deras hjärta var ännu nog djupplöjdt, för att kunna mottaga och bringa till lif det utsådda ordet om dödens öfvervinnare och evighetens hopp.

De båda bröderna stodo vid lidret och synade en harf, de nyss dragit fram.

— Det blir tidig vår i år kanske, — sade doktorn och gick fram till dem med Hedvig. — Tänker ni redan på att harfva och så?

De lyfte båda på mössan och sågo uppmärksamt på honom.

— Åja, — sade den äldste, — en får se till, att en har sina don i ordning, innan som tid blir.

— Får tacka så mycke, för herr doktorn var därinne, — sade nu Andreas.

— Det står ej i människomakt att göra något vidare för henne.

— Tror herr doktorn hon har stora plågor? — han strök bort en tår med afvigsidan af handen. Johan hade vändt sig ifrån dem.

— Nej, det tror jag inte, min käre vän, — sade doktorn och klappade honom vänligt på axeln. — Jag tror dessutom att hon snart får sluta.

— Hon har alltid varit en obegripeligt snäll flicka. Ja, det vet fröken bäst, som känner'na. Hon har talat många gånger om fröken och grunnat, om hon skulle få se'na, innan som hon gick bort.

— Ja, fröken har varit länge borta, — sade doktorn liksom urskuldande. — Färväl min vän!

Hedvig sade ej ett ord, tryckte blott Andreas hand och såg efter brodern; han hade gått till vagnen och stod där och väntade.

— Ursäkta herr doktor, att jag frågar, — sade han och fäste sina mörka ögon på honom; — tror herr doktorn, att tösen kunde ha blifvit frisk, om en vårdat na bättre?

Doktorn förstod genast hans tankegång och skyndade att svara.

— Den sjukdomen är inte god att rå på, min käre Johan; hon hade ju lungshot hennes mor också, har jag hört?

— Hon hade så, ja; — han drog en suck som af lättnad. Han såg på, medan Svante stoppade om med filten och stängde vagnsdörren. Sedan räckte han handen först åt den ene och så den andra och sade: — Tack för besväret.

— Ingen orsak.

Vagnen kördes försiktigt genom den lilla gårdsgrunden och sedan med raskare fart utför backarna.

Inne i vagnen sutto de tysta, begge försjunkna i tankar. Det var första gången, Hedvig sett sin blifvande make under utöfning af sitt kall. Hon tänkte på, hur lugn och vänlig han varit mot alla,

hur han synbarligen tröstat hvar och en genom sin blotta närvaro; och hon älskade honom ännu mer än förut.

Men anblicken af den döende flickan hade uppskakat henne, och ju mer hon tänkte på henne, dess mer fick den gamla dödsfruktan makt med henne, tills hon ej längre kunde bära det ensam. Hon hade ju vid sin sida honom, som hon alltmer vant sig att vänta all glädje och hjälp utaf.

— Torsten, -- sade hon plötsligt, -- skall jag se ut så, då jag dör?

— Hvad menar du? -- frågade han helt förskräckt. I stället för att svara kastade hon sig till hans bröst och grät våldsamt.

— Min älskade, här finnes väl ingen anledning att tänka — men det var ju alldeles naturligt, att du blef upprörd af att se den unga flickan så förändrad, — och han smekte henne och beslöt inom sig att aldrig mer låta henne gå med till någon sjuk eller döende.

— Å, tro inte, — bad hon och gjorde våld på sig, — att jag är så klemig, att jag inte kan se för en gång, hvad *du* kanske hvarje dag får vara med om! Det är inte det. Jag bara kände det så förfärligt, att du och jag också måste dö.

— Det måste vi ju alla, förr eller sednare.

— Ja, men du vet inte, hvad det vill säga att vara dödsdömd — att ha en obotlig sjukdom — att när som helst kunna falla ned och dö! Den lifdömde brottslingen vet åtminstone hvilken dag han skall afifvas —

— Stilla Hedvig, -- sade doktorn strängt, medan han höll hennes skälvande lilla kropp i sina armar. Hon blef stilla. Han ville säga henne något rätt tröstande. Han ville ha gifvit hälften af sitt eget lif, för att kunna försäkra henne om många år af ostörd sällhet. Men han kunde icke. Hvarje

gång han såg henne upprörd på detta våldsamma sätt, genombäfvades han själf numera af en skräck, som han hade all möda att dölja. Därtill kände han sig osann emot henne; han ursäktade sig dock därmed, att det var nödvändigt för hennes egen skull. Af dessa två led han i denna stund ej minst. Han tänkte dock blott på henne.

— Så min lilla tös, nu skall du sitta upp och vara alldeles lugn. Det var ju en vacker dödsbädd på det hela, och jag tänker du ångrar inte, att du återsåg din lilla vän, eftersom hon önskade träffa dig?

— O nej! — sade Hedvig och blygdes, som hon alltid gjorde, när han på detta älskvärda sätt påpekade hennes själfviskhet.

— Nu äro vi snart hemma igen, och i eftermiddag — hvad skola vi då taga oss för? Vet du, jag har tänkt på att kunna stanna en half dag längre, om svärfar vill låta mig få hästarne under natten, så att jag kan taga morgontåget till Göteborg. Hvad säger du om det?

Detta var den största glädje, han kunde bereda henne för tillfället, och det visste han. Den friska vårvinden svalkade hennes förgråtna ögon, och när de kommo hem till middagen, var hon sig alldeles lik igen.

Då doktorn ett par dagar sednare hade rest, gick hon in i det rum, han bebott och öfverlämnade sig åt den första skilsmessans smärta. Under ett par månader hade de nästan dagligen träffats, och hon visste nu knappast, hur hon skulle kunna undvara honom ända till den första lysningsdagen i juni. Brefskrifning var en dålig ersättning, och ändå hade hon i tankarne redan ett långt bref skrifvet, en half timme efter sedan han rest.

Prostinnan hade sökt henne i hela huset och fann henne slutligen härinne.

— Mitt kära barn, — sade hon och kysste

henne på ett sätt, som hon förr ej brukat, — kom in till oss och sitt inte här ensam! Du kan ju tänka på Torsten lika bra därnere, — tillade hon leende.

— Ja, jag skall komma.

— Vi ha ej råd, säger din pappa, att undvara dig nu, då du så snart skall lämna oss.

— Mamma, tack för allt, ni har gjort för mig och för Torsten!

— Min kära, lilla flicka! Gud styr så underligt för oss ibland, men till slut blir allting till det bästa; jag är så säker därpå, och därför kan jag vara lugn och lycklig. — I morgon ska' vi börja arbeta ordentligt på din utstyrelse; Emeli får sy en del. Eller tycker du, det vore roligare, om hon finge komma hit och sitta i ditt rum, medan hon syr?

— Ack ja, mamma, tack! Då kunde vi arbeta tillsammans.

— Hon finge då lite god mat och kan också behöfva något ombyte. Jag tror inte, hennes far är riktigt snäll mot henne.

Hon var vorden svag för sin dotter, denna karaktärsfasta, starka kvinna, som aldrig varit svag för sig själf. Hon glädde sig åt, att Hedvig fick hängifva sig åt sin första kärlek och så helt hade han vunnit hennes moderliga hjärta, att hon för tillfället sköt undan alla betänkligheter angående hans religiösa ståndpunkt, hvilken hon eljest ansåg som det viktigaste af allt. Hon hoppades på framtiden äfven hon och var för det närvarande lugn och nöjd. Så ock hennes man.

VIII.

Sommaren var förbi med bröllop, afsked från föräldrahemmet och den med så mycken glädje planerade och ännu större förtjusning utförda bröllopsresan. De voro som ett par barn den första tiden, de voro på egen hand, och allt till och med sjösjukan hade nyhetens behag för Hedvig. De ströfvade omkring i de Bohuslänska bergen, i synnerhet den mest pittoreska delen däraf omkring Fiskebäckskil, hvilket var ett favoritställe. Liksom den glade doktorn hade utvalt åt sig en allvarsam hustru, hade han smak för allvarsam musik och en allvarlig natur.

En afton bestego de Rödberget, som brant stupar ned i hafvet midt emot Fiskebäckskil, och derifrån sågo de solen sjunka i hafvet, som dånande och skummande vräkte sina vågor mot stranden. De sågo med samma förtjusning inåt land, där de stelnade klipporna likna ett upprördt haf med jättevågor.

Detta var att lefva, att vara lycklig vid den älskades sida, som delade hvarje fröjd och hvarje liten möda, förstod en halfdragen suck och en outtalad tanke eller önskan!

Andra dagar kröpo de in ibland bergen, där de i underbara grottor, som ingen någonsin upptäckt, sökte skydd mot regn och oväder. Eller togo de matsäck med sig till någon grön, idyllisk

vrå, där Hedvig kokte potatis och kaffe, medan doktorn i oändligt tålmod såg på och väntade, tills anrättningen blef färdig. Eller seglade de i hvad väder som helst utom stiltje långt ut till hafs och gungade på vågen utan mål, utan längtan, utan saknad, blott för att njuta af lifvet, dess skönhet och glädje.

Men nu voro de, som sagdt, sedan ett halft år i eget hem. Doktorn skötte sin praktik, som allt mer ökades, och Hedvig sina husliga plikter. Det var henne icke svårt, ty hon fick all den hjälp, hon behöfde och mer därtill. I sällskapslifvet deltog hon mycket litet, men under julhelgen hade de tillbragt några dagar i hennes hem. Hon var klen, men det hade rimliga orsaker och framkallade ej någon synnerlig oro.

Längre fram på nyåret föreslog prostinnan, att Emeli, som ingenting hade emot att lämna sitt hem, skulle till en början vara hos Hedvig under den tid, hon behöfde mer än vanligt spara sig. Emeli skulle ock blifva den pålitligaste barnsköterska, hon kunde tänka sig. Förslaget godkändes genast af både Hedvig och hennes man, och det dröjde ej länge innan hon var hos dem i Göteborg.

Hon hade lärt i förödmjukelsens skola en läxa för lifvet, som nu satte henne i stånd att lefva endast för andra. Många hemliga tårar, mycken kamp med sig själf och ihärdig bön hade den kostat henne. Hon hade ock lärt af erfarenhet, hvad mången aldrig inser, att ett uppriktigt begär att tjäna Gud leder till inre upplysning och frid, då däremot den yttre formen för Guds dyrkan ofta utgör ett hinder därför, den må vara af ena eller andra slaget.

Från första stunden intog hon en ställning af underordnad i Hedvigs hem, hvilken ingenting förmodade henne att lämna. Med ett något fordringsfullt lynne förenade Hedvig så varmt deltagande

för barndomsvännen, att deras inbördes förhållande, om det berott på henne ensamt, skulle vacklat emellan det af intima vänner samt matmoder och tjänarinna. Emeli ville icke ens äta vid samma bord som de nygifta, emedan hon förstod, att de behöfde vara ostörda de korta stunder, mannen var hemma och ledig.

Han var verkligen mycket borta, och det var dagar, då Hedvig fann sig försatt i samma ställning som före sin förlofning, den af ensamhet. Visst var det ljuftva drömmar, hon nu drömde om den lille, och en enda afton af ostörd hemtrefnad med Torsten ersatte henne flera dagars väntan därpå. Men liksom de flesta nygifta fruar var hon ömtålig för hvarje den minsta aning om, att hon icke var allt för honom i den mening, som hon tagit det under förlofstiden. Det hände att efter den första vänliga hälsningen, då han kom in från sitt arbete, tog han en bok och satte sig att läsa. Och när hon då länge suttit tyst med sitt handarbete, ty hon aktade sig väl att störa honom, gjorde hon upp en lång historta om, att han var trött på henne, att hon icke var det mest passande sällskap för honom, att han fann henne pjunkig som inte orkade följa honom ut med mera dylikt. Under tiden satt han fördjupad i sin bok, trött af att tala, men glad att ha en så förståndig hustru, som kunde tiga, då hon såg honom läsa. Så kunde han kasta bort boken, slå armarna om henne och kalla henne de ömmaste, tokigaste namn. Inom några sekunder voro då farhågorna och misstämningen borta; hon såg in i hans trofasta ögon och erkände sig vara den lyckligaste hustru i hela världen.

Han ville, att hon skulle läsa mer, ty han förstod, att hon hade öfverflödigt tid. Intet arbete hon skaffade sig var nödvändigt, utan blott ett tidsfördrif, som försåg hemmet med vackra, bekväma sa-

ker, lyxartiklar, som först gjorde dem begge nöje, men vid hvilka ögat snart vande sig. Hon hade full frihet att depensera, hvad hon ville, och med sin vanliga fallenhet att reflektera öfver sina handlingar, kom hon snart på den tanken, att det var både enklare och rättare att af fattiga fruntimmer beställa dylika handarbeten och därmed göra dem en tjänst, än att anstränga sig själf med dem. Sedan Emeli kom, gafs det ännu mindre anledning till sysselsättning, vare sig med handarbeten eller hushållsgöromål.

Utän att finna något klandervärdt i denna skenbara brist på arbetsifver -- hon var ju dessutom förbjuden all öfveransträngning -- sökte hennes man godtgöra henne med böcker. I sin vänliga omtanke om hennes väl valde han åt henne dels god skönlitteratur, dels några moderna författare, med formfulländad stil, hvilka omärkligt undergräfdde den sista återstoden af hennes vacklande barndomstro. Hon läste med begärlighet och trodde sig häri finna bot för den tomhet, som stundom gjorde henne rädd att vara ensam.

Hon sköt nu undan, så godt hon kunde, en djupare själfpröfning och tanken på död och dom. Hon hade icke lof, hade Torsten sagt, att fördjupa sig häri.

Det fanns ett sätt att se allting så ljust. Gud kunde ej fordra mer, än han gifvit. Han kunde ej obarmhärtigt utesluta somliga från sin himmel, då Han låtit alla födas med synd. Det var en öfvervunnen ståndpunkt att frukta helvetesstraffen, såsom presterna predikade dem. En sann människokärlek förbjöde att tro på dem. Hvarför fruktlöst grubbla? Allt manade till att lefva detta närvarande fulla lifvet. Tids nog komme omsorgen om det tillkommande. »Hvar dag hafver nog af sin egen plåga».

Läran om Guds Sons människoblifvande, sedd

i vetenskapens ljus, var en ren omöjlighet; blott den fromma vantron kunde fasthålla något dylikt. Läran om Kristi ställföreträdande försoningsdöd var en sista återstod af ett hedniskt och judiskt offerväsen, hvars fortsatta predikande i nittonde århundradet knappast kunde försvaras. Och bönhörelse i den meningen, att Gud skulle rubba någon af naturlagarne för den enskildes skull -- tron härpå var uppenbar dårskap.

Medan Hedvig läste dylika satser, önskade hon mången gång, att få utbyta tankar härom med sin man. Men tillfälle erbjöd sig icke. Hans lynne var motsatsen till hennes, och han tog det som sin uppgift att roa och förströ henne på samma gång som sig själf. När han lyckades häri, var han nöjd; hvad han behöfde, då han kom hem, var hvila, icke tankeansträngning; men så finkänsligt och vänligt blandade han bort hennes allvarliga spörsmål, att hon snart fann sig däri och behöll sina tankar för sig själf.

Med Emeli skulle hon kunnat tala, om icke känslan af hennes bestämdt intagna ståndpunkt afhållit henne. Med hela sin själ sträckte hon sig efter det tillkommande och betraktade det närvarande blott som en uppfostran. Häruti ville icke Hedvig gifva henne rätt; hon ville lefva fullt i det närvarande sinnelifvet; alltför snart komme döden, för att göra slut på hennes lefnadslycka, och hvad hon därefter skulle få i ersättning, därom sväfvade hon i fullkomlig ovisshet.

Ej under, att lifvet var henne kärt, ty hon hade fått allt, som hon drömt om och ännu mer därtill. Äfven modersfröjden skulle bli hennes, och med bäfvande glädje tänkte hon sig hur hon skulle öfverlämna barnet i dess faders armar, och hur han med rättmätig stolthet skulle prisa maka och barn.

Stundom ville hon ge något uttryck åt dylika framtidbilder, och så skref hon i största hemlighet — ingen skulle få läsa det:

Vid Lillens vagga.

Unga modern smyger sakta
Bort till gossen i hans bädd.
Hon på honom nu vill vakta,
Ty hon är så ängsligt rädd,
Lillen plötsligt vakna må
Kanske mamma sakna då.

Där vid vaggan nu hon dröjer,
Ser på pilten gladt och ömt;
Öfver honom hon sig böjer,
Undrar, hvad han kan ha drömt,
Ty i drömmen ljuft han ler,
Kanske han små änglar ser?

Mjuka kinder lätt hon smeker,
Kysser liten barnahand,
Med hans lockar stolt hon leker
Lägger täcket rätt ibland.
Aldrig såg väl mamma än
Större skatt än liten vän.

»Skall du lille manne blifva
Stor en gång och hög och rik?
Må då Gud mig glädjen gifva,
Att din fader du blir lik
I hans redbarhet och mod,
Såsom han bli ädel, god.

Aktas du i världen ringa,
Öppnas dock din moders famn.
Får du rikedomar inga,
Kom till hemmets trygga hamn!
Kom, ack kom då, barnet mitt!
Modrens hem är alltid ditt.

Mången möda, mången fara
Skall måhända träffa dig,
Frestar'n lägger dolsk sin snara,
För att draga dig till sig.
Kanske då du icke mer
Ren och skuldlös mot mig ler?

Tänk, o tänk, om döden toge
Liten älskling bort från mig!
Då af sorg helt visst jag döge --
Fast det vore nog för dig
Bäst gå hem till evigt lif,
Slippa världens bråk och kif».

Då en tår just i det samma
Föll på barnets panna ner,
Gossen vaknar, ser på mamma;
Strax, som nyss hon åter ler,
Sluter liten i sin famn,
Kallar honom ömma namn.

* * *

Tiden skred framåt, och en solig vårdag såg
den lille ljustet, en gosse, som de mest önskat, efter-
längtdad, älskad på förhand, med glädje helsad af
fader och moder.

Men härmed voro äfven Hedvigs krafter i det närmaste uttömda. Hon hade hållit sig så bra uppe för barnets skull, men nu, när hon skulle njuta af glädjen att äga det, kunde hon icke längre. I stället för att repa sig, låg hon vecka efter vecka, hela våren och halfva sommaren, utan att kunna vårda den lille, som måste öfverlämnas åt Emelis och ammans omsorger; till det mesta utan syssel-sättning och utan hvila. Hennes sjuka sinne hade åter med ångest arbetat sig in i dödstankar, och det lyckades ej längre för hennes man att förtaga deras pinande udd. Hennes sjukdom var i själfva verket ej mera dödlig än förut, men bristen på krafter lät henne känna sig dödstrött af hvarje den minsta ansträngning, och utan att beklaga sig led hon verkliga kval under sina sömnlösa nätter.

Emeli satt då ofta hos henne, höll hennes hand i sin och lindrade genom sin närvaro hennes oro.

— Om så skulle vara, — sade hon en gång med bestämd föresats att tala ut, — att du verkligen snart måste dö, är det icke bättre att göra dig beredd därtill, än att förgäfves söka skjuta undan dödstankarne? De komma dock alltid åter och måste göra så för oss alla, förr eller sednare.

— Ack, du vet inte, hvad du säger! Du är frisk och stark, och därför kan du tala därom så lugnt. Det är något helt annat att verkligen se döden framför sig.

— Men jag tänker mig nu, att du skulle dö *snart*.

— Jag kan inte dö — jag vill inte dö, — ropade Hedvig och vred sig i sin bädd. — Just nu, när jag fått allt hvad jag önskade! Ack, vi skulle vara så lyckliga, Torsten och jag och lille Carl — hon slog armarna om Emelis hals och grät.

Det var ej första gången, Emeli såg ett dylikt utbrott af smärta, och hon visste knappt, hvad hon skulle säga.

— Jag tror, att Gud beredt åt dem, som älska Honom, en ännu större lycka i det tillkommande lifvet.

— Jag förstår det inte. Hvad skall man göra i himmelen? Inte kan det vara något roligt att hålla på i en hel evighet och lofsjunga.

— Skulle inte Han, som skapat oss, äfven där kunna gifva oss tillfälle till sysselsättning och utveckling?

— Men det står bara, att de spela och sjunga.

— För dem som verkligen älska Gud, är det den största sällhet att tillbedja och prisa Honom.

— Men jag älskar Honom inte! Jag håller af Torsten tusen gånger mer — och lille Carl! Och nu vill Han döda mig och skilja mig från dem — hur skall jag kunna älska honom?

— Du måste lära dig.

— Men jag kan inte bli lyckligare hos Honom än hos Torsten. Jag känner Honom inte. Jag har aldrig sett Honom. Hur skall jag bära mig åt, för att älska Honom?

— Hedvig, -- sade hennes vän, djupt upprörd, fast hon väl aktade sig att visa det; — jag är alldeles viss om, att du just under sjukdomens pröfning skall lära dig att söka och finna Gud och älska Honom mer än din man eller någon människa.

— Hur skall jag då göra?

— Låt Honom själf lära dig det.

— Skall jag älska Honom, därför att han vill döda mig? Jag ligger om nätterna och känner efter, hur det skall bli att ligga i kistan. Jag lägger mig så rak jag kan, det känns så hårdt och så trångt — och så komma de med locket för att spika det på, och jag hör hur de tala om, att liket redan luktar illa — och så den ensamma kyrkogården. Ack, där ingen lefvande människa bryr sig om mig, inte en gång Torsten eller lille Carl. O, Emeli, hvad skall jag göra?

Lefnadslycka.

— Har du alldeles glömt, — sade hon och darrade själf för de bilder, Hedvig framkallat, — hvem som led dödens fador för oss? En död, som var tusende gånger svårare än den, du troligen får lida.

— Hvad hjälper det mig?

— Jo, det hjälper dig, om du har Honom hos dig nu och i dödens stund.

— Jag ser Honom inte.

— Men Han ser dig.

— Hur vet du det?

— Jo, jag *vet* det. Han har förlåtit och bönhört och tröstat mig. Han skall äfven höra och förlåta dig, och sedan skall du ej frukta mer.

— Är du säker på det?

— Ja, jag är säker på det. Jag ansvarar med mitt lif för, att det är sannt.

Hon knäppte sina händer och slöt ögonen. Halfva natten var förliden, innan Emeli lämnade henne, men lugna, jämna andetag förrådde, att hon sof; och hon vaknade ej förrän långt fram på förmiddagen. Då satt Emeli hos henne som förut.

— Hvar står det: »Jag vet att min Förlossare lefver?» — frågade hon, i det samma hon slog upp ögonen.

— I Jobs bok, tror jag; jag skall se efter.

— Ja, tag hit min gamla bibel, om du kan hitta den i boksåpet.

Den var ej svår att finna, men det var länge sedan den varit läst. Med en känsla liknande blygsel låg Hedvig och bläddrade i den. Hon hade det sista året dag efter dag uppskjutit denna läsning, som under hennes flicktid var en samvetsgrannt bibehållen vana. Så länge hon hade en allt större jordisk lycka att vänta, hade hon ej heller något behof häraf, men sedan hon fått allt, hvad hon hoppats, och såg sig ur stånd att rätt njuta däraf, då

måste hon fråga sig själf, om grunden för hennes lefnadslycka dock var nog djupt lagd; om icke hennes ande behöfde mer, än hon redan egde.

Hon låg vanligen på soffan i ett stort vackert rum intill sängkammaren. Det var uppfyllt af en mängd småsaker, både dyrbara och värdelösa, som voro omsorgsfullt ordnade efter dagens smak. Draperier, mjuka, inbjudande soffor och emmor på sned, tjocka mattor och grönskande palmer, blomsterställ med nyutspruckna rosor och doftande violer — allt hvad kärleksfull frikostighet och god smak kunnat åstadkomma fanns här. Det hade beredt henne glädje så länge det var nytt, och något ännu stod att önska i den vägen. Nu såg hon det knappast. Det enda föremål, som tilldrog sig hennes varaktiga uppmärksamhet var en korgvagn med sidengardiner och spetslakan; det enda arbete hon orkade med var en liten mjuk filt, hon virkade af hvitt och rosenrödt garn. Den skulle lillen ha till minne af sin mamma.

Så länge gossen sof, stod vagnen bredvid soffan, så att hon kunde se hans ansigte och höra de lugna andetagen. Men då han vaknade, måste Emeli komma in och taga honom ut till amman, som väntade i barnkammaren; ty själf ville icke Hedvig se henne, det väckte en känsla liknande afund i hennes sjuka sinne, att en annan än hon skulle gifva barnet dess första näring och vård.

Någon gång lät hon dem lägga honom bredvid sig på soffan; men doktorn hade sagt, att det var aldrig nyttigast för honom att ligga ostörd i sin vagn, och därför försakade hon villigt denna sin största fröjd, utan att hon ens lät honom veta, att det var en uppoffring.

— Emeli, kom och sätt dig hos mig! Det är väl inte brådtom med den där klädningen; jag kommer kanske aldrig att begagna den.

Emeli motsade henne ej, utan lade bort sitt arbete och lämnade sin plats vid fönstret.

— Jag har blifvit så främmande för min gamla bibel; men nu har jag beslutat att börja läsa den igen. Om det också ej ger mig någon tröst, skall jag läsa hvar dag. — Och hon lade ihop den med en tung suck.

— Hedvig, — sade Emeli allvarligt men mildt på samma gång, — tror du, att det är någon slags tjänst, du gör Gud med att läsa om Hans kärlek och barmhärtighet?

— Hvad vill du då, jag skall göra? Du har ju flera gånger sagt, att jag ej söker sanning och frid, där de ensamt stå att finna. Jag väljer förresten ej ut det, som är tröstande; jag läser hellre om Guds stränga domar, det passar bäst för mig.

De voro tysta en stund.

— Har du någonsin läst hela Jobs bok?

— Nej, men det var just den, jag nu började.

— Minns du, att han, som för alla tider gällt som ett föredöme i tålmod, ej var tålig alls, då hans kroppsliga hälsa blef förstörd?

— Ja.

— När hans rikedomar och hans barn togos ifrån honom, sade han endast, Herren gaf och Herren tog, välsignadt vare Herrens namn, men när han blef slagen med svår sjukdom, då önskade han sig döden och förbannade till och med sin födelsedag.

— Det är ganska märkvärdigt.

— Säkert är det svårare att bära sjukdomens börda, än någon tror, som ej försökt det.

— Du har knappast försökt det.

— Jag förstår det, när jag ser dig.

— Det gör en godt, att någon erkänner det. Man förefaller ju alltid så självvisk och fordrande, då man ligger så här; och tror du inte, jag många gånger förstår af våra bekantas miner, att de anse

mig inbillssjuk: 'Stackars doktor Malm, som fått en sådan pjunkig och sjuklig hustru'. De tro inte, att jag hör, hvad de stå och tissla om där ute i salongen.

— Det vore kanske bättre, om du inte hörde det.

— Å, jag tål nog vid det. 'Stackars Torsten, det är förfärligt, hvad han åldrats, se'n han gifte sig', sade Henriette Hammar häromdagen.

Emeli smålog. — Du kunde lika gärna ha hört, hvad hennes man sade om honom.

— Hvad då?

— Jo han sade, att doktorn *vunnit* så mycket, sedan han gifte sig.

— Hvad menade han med det? Han har alltid kunnat uppskatta Torsten.

— Det var din förtjänst, påstod han.

— Min förtjänst? — nu reste hon sig till hälften upp, och hennes kinder fingo för ett ögonblick en friskare färg och ögonen en lifligare glans. Men blott för ett ögonblick; hon sjönk åter ned och lade de genomskinliga, hopknäppta händerna öfver ögonen. — Då är det väl därför, att han blifvit så hårdt pröfvad, min stackars Torsten! Ser du, jag inser nog, att Henriette har rätt, men det är så mycket svårare att ge andra rätt angående ens fel, än att tala om dem själf.

— Därför att man får åtminstone sken af att vara ödmjuk, då man själf påpekar dem.

— Just det, ja.

— Men, — återtog Emeli på sitt milda sätt, utan att släppa tråden i Hedvigs tankegång, — inte kan du ändå säga, att det är ditt fel att du är sjuk?

— Jo, därför att jag glömt Gud, hvarje gång jag fått någon längtan uppfylld eller någon oväntad stor glädje. I stället för att tacka Honom, har jag så hängifvit mig åt min lycka, att Han blifvit mig alltmer främmande.

— Och när så lyckan bleknat, emedan du ej kunnat njuta den?

— Då har jag känt en förfärlig tomhet innerst i mitt hjärta, och dödsfruktan griper mig på nytt. På så sätt menar jag, att det är mitt fel, att vi ej kunna få lefva glada och lyckliga. Det är, som om Gud ville på nytt gripa tag uti mig efter lille Carls födelse. Och jag spjärnar emot; jag håller mer af Torsten och Carl än af Gud. Kan du förstå mig?

— Ja, jag tror det.

— Jag är rädd för Gud.

— Kärleken utdrifver räddhågan.

— Om jag bara visste, hur jag skulle bära mig åt för att älska Gud.

-- Kanske Job kunde lära dig det?

— Job var väl ingen kristen?

— Nej, men människohjärtat är sig nog likt i alla tider, och Gud är ju densamme nu, som på de fromme urfädernas tid.

— Nå, hur bar Job sig åt?

— Jo, först försvarade han sig själf och stälde Gud till rätta för allt, hvad han led. Och Guds tålmod var större än Jobs. Han lät honom tala och nedtysta sina vänner, som voro usla tröstare, fast de trodde sig föra Guds talan. Men till sist talade Gud själf; och då erkände Job sin egen skuld och gjorde bot. Skola vi läsa om det en annan dag?

— Ja; du är ingen usel tröstare!

— Vill du också göra bot?

— Ja, jag vill. Jag ser, hur jag felade emot mina föräldrar, då jag trodde mig bättre än de. Och jag var nog förmäten att mästra först min fars lära, så kyrkans bekännelse och till sist själfva bibelordet. Och jag, som var så säker på min dygd, var en gång så nära som möjligt att falla, fast ingen människa såg det. Det var alls icke min för-

tjänst, att jag bevarades från en stor synd. Inte har jag heller alltid varit mot Torsten, så som jag bort, och lille Carl skulle fått en svag och bristfull uppfostrarinna i mig. Ser du, när jag tänker på allt detta, men först och sist att jag hvarken känt tacksamhet eller kärlek mot Gud, för allt hvad Han gifvit mig — då förstår jag, att Han borde vara mycket vred på mig.

Nu kom doktor Malm in. Det var sannt, att han fått ett bepröfvadt utseende, och det glada, otrivilliga skrattet ljöd ej ofta som förr. Hans manliga föresats att utan klagan bära oron och omsorgen om sin sjuka hustru hade hållit profvet, men han led därunder, och lidandet hade förädlat honom. På så sätt hade både hans syster och svåger rätt.

— Hur är det, liten? — Han satte sig på den plats, Emeli genast lämnat.

— Tack, det börjar klarna för mig.

— Våra sommarplaner?

— Nej, inte det. Något ännu viktigare.

— För mig finns intet viktigare, än att du blir bättre och kan vara lugn för lille Carl.

— Du får också ställa med det, alldeles som du själf tycker.

Doktors ansikte klarnade ej. Han var så van vid dessa halft apatiska medgifvanden, att han hellre funnit en öppen opposition.

— Jag har nu nästan beslutat, om du ingenting har däremot, att vi bedja dina föräldrar komma hit och hämta Carl med sig hem nästa månad, och jag hoppas då, att vi kunna följas åt och ta Emeli med oss till Norges höje Fjelde och se, hvad de kunna uträtta. Hvad säger du härom?

— Det blir nog bra.

— Det kostar på dig alltför mycket att lämna lille Carl?

— Nej, du får ju ej heller se honom då, och det är för min skull.

— Om vi bara kunde tänka på att taga honom med; men jag fruktar, att besväret med hans vård skulle nedsätta dig ännu mer.

— Nej, nej, älskade! Det begär jag inte. Allt blir nog bra — bara — hon slog armarna om hans hals och lutade hufvudet mot hans bröst.

— Bara? Säg ut — om det är en möjlighet, vet du väl, hur gärna —

— Ack ja, om det vore en möjlighet; men det kan du icke gifva mig. Om jag hade frid med Gud! Han höll hennes ansikte ett stycke ifrån sig och betraktade henne noga.

— Har du alltjämt dina tankar riktade åt det hållet?

— Alltjämt? Hur vet du det?

— Du talar nog inte med mig därom, men har det aldrig fallit dig in, att jag ändå skulle kunna gissa mig fram. Hvar tror du, jag själf söker tröst i mörka stunder?

— Torsten!

— Lägg dig ned snällt igen. Vill du, att vi inte mer tala i detta ämne?

— Ack jo! Jag kan blott icke begripa, att jag aldrig gjort det förr.

— Det kommer sig väl däraf, att jag ej uppmantrat dig. Jag trodde länge, att du skulle må bättre af att slå bort allvarsamma grubblerier, och alltid stötta jag på så många tvifvel hos dig, som jag inte tänkt på förut.

— Men det var just du, som gaf dem näring genom de böcker, du gaf mig.

— Och det gjorde jag på god tro; min svåger gaf mig anvisning på hvad som skulle passa dig; han visste det, sade han; jag hade ej tid att läsa dem.

— Du tror således helt enkelt på allt, som står i Bibeln, och som din mor lärde dig?

— Sanningen att säga, har jag ej gifvit mig tid att tänka så mycket; jag har haft annat att göra eller är för yttlig, eller hvad nu orsaken kan vara. Men efter vi kommit att tala om det — jag hoppades, att då du blef min hustru, skulle du lära mig att bli en bättre kristen.

— Äfven däri missräknade du dig, — mumlade Hedvig och bet hårdt i sitt finger, för att ej brista i gråt.

— Missräknade jag mig? Nej, men jag begärde för mycket. Jag börjar förstå, att den ene ej kan ansvara för den andre, och hvarför skulle jag begära mer religiositet af dig än af mig själf? Det är många nog, som tro att de bli saliga på sin hustrus gudsfuktan.

— Och så ha vi kämpat hvar för sig, utan att veta det och utan att hjälpa hvarandra.

— Minns du vår öfverenskommelse att ingenting dölja för hvarandra?

— Ja, den ha vi illa hållit.

— Om vi skulle försöka att hädanefter ej vara så blyga — så tafatta hade jag så när sagt — att tala om det, som dock — dock är det viktigaste af allt?

— Du kan ej tro, hvilken lättnad jag känner att höra dig — du förstår mig ju alldeles.

— Hvarför skulle jag inte det? Vi äro ju ändå till sist blott människor med samma andliga behof. Du skulle ha känt min mor, Hedvig, och hennes dödsbädd —

— Tala om henne!

— Ja, en annan gång.

— Men en sak måste du lofva mig.

— Om jag kan —

— Låt inte *min* död vara det förbjudna ämnet mellan oss! Jag har så ofta önskat att tala med dig därom. Men du har ej låtit mig röra vid det.

— Jag ville skona dig —

— Och jag dig —

— Så har *den* blifvit en anledning till tystnad —

— I stället för att den skulle förenat oss ännu innerligare. Var inte din mor rädd för att dö?

— Å nej, hon var ej rädd.

— Inte för Gud?

— Det aldrig minst. Jag minnes, då jag satt på hennes knä, och hon hade mig att knäppa ihop händerna och eftersäga en enkel bön, som jag mycket väl förstod, så lade hon ofta till för sig själf: 'Och bevara honom obesmittad af världen', och då förstod jag, att där fanns någonting, som också hon var rädd för.

— Hennes bön blef hörd. Tror du på bönhörelse, Torsten?

— Ja, men själf har jag inte mycket bedit i mina dar. Inte tror jag, vi kan tvinga vår Herre att ge oss det, som Han inte vill ge oss.

— Det är så oklart för mig.

— Jag har hört många sjuka tala om bönhörelse och dö i förtröstan på sin Frälsare; inte har det varit inbillning. Och förr än jag skulle tvifla på min mors ord —

— Antingen jag lefver eller dör, måste *du* lära vår lille gosse, såsom din moder lärde dig att i all enfald som ett barn tro på Kristus.

Han satt tyst. Detta ömtåliga ämne hade nu intet motbudande för någondra af dem.

— Kanske du har rätt, att det är bäst vi hjälpas åt att se döden i ansiktet. Har min Hedvig mod därtill?

— Jag tror, att jag snart skall få det, — sade hon ännu darrande. — Och då skall du vara den förste, som delar segrens glädje med mig.

— Det är ju dock helt naturligt att önska lefva -- kanske du får lefva ännu en tid —

-- Kanske —

Dagen därpå läste hon hela Jobs bok, och allt tydligare fann hon sin egen ångest och veklagan återljuda i ord som dessa: »Icke ropar vildåsnan, när hon hafver gräs, ej heller oxen, då han hafver foder. — Måste icke människan alltid vara i strid på jorden, och hennes dagar äro som en dagakarls? Mina dagar äro snarare bortflugne än en väfspoile och äro förledne utan förtöfvan. Jag tänkte, min säng skulle trösta mig, mitt läger skulle lisa mig; men när jag talar med mig själf, så förskräcker du mig med drömmar och gör mig förfärelse».

»Ho vill säga till Gud, hvad gör du? Han är Gud, Hans vrede kan ingen stilla; under Honom måste buga sig de stolte herrar. Huru skall jag då svara Honom och finna några ord emot Honom? Om jag än rätt hafver, så kan jag dock intet svara Honom, utan måste i rätten bedjas före! Och om jag än åkallade Honom och Han hörde mig, så tror jag dock icke, att Han hörer mina röst, ty Han far öfver mig med storm och gör mig full med bedröfvelse. Vill du icke låta mig något litet vederkvickas, förrän jag går bort och kommer intet igen ur mörkrets och töcknets land? Det ett land är, hvilkets ljus är tjocka mörkret och dess sken såsom ett töcken. Om en människa kunde gå till rätta med Gud såsom människors barn med sin nästa! Men de förelagda år äro komna, och jag går den vägen bort, den jag aldrig igenkommer. Min ande är svag och mina dagar äro afkortade och grafven är förhanden. Förgängelsen kallar jag min fader och maskarna min moder och min syster.

Efter hvad skall jag bida? Och ho aktar mitt hopp? Neder i dödsriket varder det farandes och varder med mig liggande i mullen».

Här var samma tröstlösa förtviflan öfver syndens och dödens nöd hos den gamle Job, årtusenden före Kristus, som hos vår tids filosofer. Men som en ljusstråle midt i nattsvart mörker lysa de ord, hvarmed Job uttalar ett vissare hopp om själens och kroppens uppståndelse än någon annan i gamla testamentets tid.

»Ack, att mitt tal måtte skrifvet varda; ack, att det måtte i en bok satt varda! Med en järnstil ingravet uti bly och till en evig åminnelse hugget uti sten: Jag vet att min Förlossare lefver och skall på sistone uppväcka mig af jordene, och jag skall sedan med denna min hud omklädd varda och skall i mitt kött få se Gud».

Förgäfves hade Jobs vänner sökt öfvertyga honom om hans skuld; alla deras visdomsord voro förspilda, ty Job ville komma till rätta med Gud själf. Blott inför den Allsmäktige ville han böja sig i ödmjuk underkastelse.

Slutligen talar Gud i obeskrifligt majestät till sin tjänare:

»Herren svarade Job uti ett väder och sade: Hvilken är den som i sina tankar så fela vill och tala så med oförnuft? Gjorda dina länder som en man; jag vill fråga dig: Säg är du så klok? Hvar var du, då jag grundade jordena? Säg mig: Vet du, ho hafver henne satt sitt mått; eller ho hafver dragit något snöre öfver henne? Eller hvaruppå står hennes fotafäste; eller ho hafver henne en hörnsten lagt; då morgonstjärnorna tillsammans lofvade mig, och alla Guds barn fröjdade sig».

Härpå följer i praktfullt, österländskt språk skildringen af några skapelsens under, den Allsmäktige till pris, och slutligen: »Den, som vill träta

med den Allsmäktige, skulle han draga sig undan? Och den, som vill straffa Gud, måste han icke svara?» Job svarade Herren och sade: »Si jag hafver bannats, hvad skall jag svara? Jag vill lägga min hand uppå min mun. Jag hafver en gång talat, därför vill jag icke mer, på en annan tid vill jag icke göra det mer».

Ännu en gång lyder maningen: »Gjorda dina länder som en man; jag vill fråga dig, säg du mig: skulle du göra min dom omintet, och fördöma mig, på det du skall vara rättfärdig?» — och Job sjunker till sist ned för Herrens fötter bestraffad, öfvertygad, tillintetgjord och dock med en barnslig tillförsikt, i det han uttalar de sköna orden: »Jag vet, att du allting förmår, och ingen tanke är dig fördold. Därför hafver jag ovisliga talat, det mig för högt är och det jag icke förstår. Så hör nu, låt mig tala; jag vill fråga dig, lär mig. Jag hafver hört dig med öronen och mina ögon se dig ock nu. Därför gifver jag mig skuld och gör bot i stoft och aska».

* * *

Högsommaren led till slut, och en brännande sol upphettade runnen, trots markiser och alla försiktighetsmått.

Doktor Malm hade följt sina svärföräldrar och sin lille gosse till jernvägsstationen. De hade kommit för att taga afsked af Hedvig och föra gossen med sig hem till prostgården, bekymrade öfver sin dotter men glada öfver barnet, som med sin amma anförtröddes i deras vård. Han skulle andas ren landtluft och bli ännu fetare och duktigare om möjligt, än han redan var. Nu skulle Hedvig med sin man och Emeli anträda resan till Norge, där bergsluften skulle pröfvas som det bästa medlet att stärka henne. Hon var villig till allt, hvad Torsten ville;

hon hade till och med låtit amman vara inne, hvarje gång gossen skulle få sin föda och tackat henne för hennes omsorg om barnet. Och när prosten utan många ord men med en tår i ögat sade henne farväl, slog hon armarna om hans hals och hviskade: — Tack för allt, hvad pappa gjort för mig. Jag har ej förr förstått det såsom nu. — Och han kysste henne och svarade med af rörelse kväfd röst! -- Gud välsigne dig, barn! Återse vi icke hvarandra här, så göra vi det där -- där uppe.

Svårt var det att skiljas från den lille, men hon gjorde det utan klagan.

— Mamma, om jag ej kommer åter och ej själf får uppfostra honom, så tror jag, att det är bäst för honom. Gör, hvad mamma kan, så att han får en kristlig uppfostran -- men skräm honom aldrig för Gud. Och säg honom, att hans mamma väntar på honom med ett fast hopp.

Doktor Malm var återkommen, och Emeli, som suttit vid Hedvigs soffa, reste sig och gick ut, dock alltid nära till hands.

— Var han tyst och snäll hela vägen? -- frågade hon ifrigt.

— Ja, han sof så godt. Och nu min älskade, skall jag blott gå och göra några sjukbesök till i dag; från och med morgondagen skall jag vara helt och hållet till din disposition.

Hon log emot honom och strök hans vackra hår ur pannan.

— Stackars min Torsten! Du ser så trött ut, det var svårt för dig också att lämna lille Carl ifrån dig.

Han vände sig till hälften bort men svarade intet.

-- Det är ej min mening, -- sade hon och sökte smekande åter vända hans ansikte mot sig, -- att längre dröja vid alla skälen för och emot

denna resa. Se på mig! Jag är lugn och nöjd nu. Jag har på fullt allvar lämnat honom och dig och mig själf i min himmelske Faders händer, och jag tror — ja, nu kan jag säga dig det — jag tror, att Han ger mig mod att dö, och dig mod att lefva utan mig. Ser du, — hon förde hans hand till sina läppar, -- så länge du blott ville öfvertyga mig om, att jag skulle lefva, så länge du ej vågade öppet säga mig, att jag sväfvar mellan lif och död, hade jag ingen frid. Nu har jag ändtligen lärt mig, att detta lifvet med all dess lycka, ack Torsten, med alla dess utsägliga fröjder, dock icke är nog, hvarken för dig eller mig. Jag måste *älska* Gud högre än dig, för att få en varaktig lefnadslycka. Att *förstå* Honom begär jag icke nu.

Han såg på henne med obeskriflig ömhet och vemod.

— Ja, ske Guds vilja! Han har större rätt till dig, än jag.

— Ja, älskade, det har Han; och Han skall hädanefter hafva största delen af mitt hjärta.

— Men icke vill du härmed säga, att denna resan är förgäfves, att det är utan hopp att återkomma, du lämnar hemmet om några dagar? *Jag* hoppas, att den friska bergsluften skall göra dig godt.

— Ja, det tror jag nog. Jag menar bara, att jag i alla händelser är nöjd nu. Är inte du då också nöjd?

— Jo, — sade han dröjande och sorgset.

— Jag ville gärna ännu en gång taga afsked af svåger Hammar. Får jag skicka Emeli efter honom i morgon? Jag ville säga honom, att jag nu funnit svaret på många frågor, som en gång sysselsatte både honom och mig. Jag har funnit det i min gamla bibel. Sedan jag där lärde känna den personlige Frälsaren, Människosonen, är jag lugn och lycklig. Och när jag ligger vaken om

nätterna, är det en sådan tröst att veta Herren Jesus vara hos mig. Han uppfyller mig med tröst och glädje och skall säkert gifva mig kraft i smärtans och dödens stund.

— Och detta vill du säga honom, tviflaren?

— Ja, det är icke för tidigt att gifva ett fullt — ett *helt* vittnesbörd om den sanning man funnit, då man såsom jag ligger med döden för ögonen. Hvem vet, om jag icke eljest varit för feg; om jag fått lefva, menar jag.

— Jag önskar jag vore så långt kommen som du.

— Kanske du hinner göra vår Herre och Mästare mången tjänst ännu, innan du lämnar jorden. Det har jag aldrig gjort.

— Men om jag icke går vilse, så är det du och min moder, som visat mig vägen.

FRIHET

BERÄTTELSE

AF

EBBA VON KOCH.

F R I E N D

THE NEW YORK

NEW YORK

Så långt jag kan minnas tillbaka, brukade hon komma för att sy våra kläder; ja, hon hade redan flera år varit hos oss, då jag såg dagens ljus på hennes 21:sta födelsedag. Hon fattade en särdeles kärlek till mig af denna anledning och kallade mig »lilla Rosen», hvilket jag tyckte var ett vackert namn. Vi kallade henne »Häll», en barnslig förkortning af mamsell. Och vi älskade henne varmt, ty hon förstod barnanaturen, som visst ej alltid är englalik, men på det hela så pass god, som man tar den för att vara.

Med en krycka under armen och en käpp i den andra handen kom hon om morgnarna och satt alltid i hörnet af den långa soffan, som upptog ena väggen af matsalen hemma. Hon hade suttit där så många år, att resåren på det stället fått en knäck och gaf ifrån sig ett knarrande ljud, då vi hoppade upp och ned på den. Men bakom henne i soffan var god plats för oss att sitta, ett par tre stycken och kamma hennes hår i små flåtor, stoppa lappar och papper ner på hennes rygg och under tiden ha' henne att berätta om gummorna på »Inrättningen» och andra historier; sannsagorna voro dock alltid de roligaste. Allt fann hon sig uti, och aldrig fingo vi ett ondt ord af henne för vår odygd, som jungfrurna och guvernanterna funno outhärdlig. En af de sednare, som vi illa lönade för hennes möda, höll en dag ett tal till oss under lektionen.

— Kära barn, — sade hon, — hur kan ni vara så kärlekslösa och bära er så opassande åt? Hvad

tror ni den stackars ofärdiga människan skall tänka, då hon ser er hoppa omkring med hennes käpp under armen, för att härma henne? Sitter ni nu och gör miner åt hvarandra igen? Ni ä' så olydiga, så det lönar ej mödan ens att förmana er. — Och hon såg mäkta sträng ut och drog sin mantilj bättre omkring sig; den hade hon alltid, för att skyla sin snedhet med, som hon trodde, att vi aldrig hade sett.

Men så snart lektionen var slut, rusade vi ut till Häll, hoppade upp på hennes rygg och skreko om hvarandra:

— Kan Häll tänka sig så *dum* fröken är! Hon tror, att vi går med Hälls käpp, för att göra narr af Häll. Ä' hon inte rysligt dum?

— Lilla Rosen ska' inte säga så om fröken, — sade Häll och försökte se förebrående ut, men i det samma skrattade hon, så att hennes vackra, hvita tänder lyste, ett klingande, godt skratt. Och medan en af oss höll på att strypa henne med smekningar, var en annan redan ute på det stora salsgolvet i färd med att »gå på krycka som Häll».

När vår mor någon gång var borta, voro vi helt anförtrödda åt Häll, och då behöfde hon ej vara flitig, utan vi fingo rusta om mer än vanligt med henne. Det är väl möjligt, att hon också någon gång tyckte att vi bråkade mer än måttligt, men det visade hon inte; jag minnes bara, att jag kände mig vara ovanligt snäll, då jag satt vid hennes fötter på en pall och läste min älsklings saga, »De vilde Svaner», högt för henne.

Då vi verkligen variu elaka, och hela världen just dertför syntes oss mörk och orättvis, då kommo vi gärna till henne och utgjöto barndomens bittra sorger i hennes sköte; och kände man då hennes mjuka hand gång på gång stryka ens hufvud och några få, mildt förebrående eller tröstande ord uttalades direkt ur hennes varma hjärta — då var det

omöjligt att längre vara bitter eller stursk. Såsom en varm solstråle smälter isen, hade hennes blotta närvaro på oss ett mäktigt inflytande. Hon hade den instinktiva uppfattningen af lynnen och karaktärer, som satte henne i stånd att leda oss, utan att någonsin missbruka sitt inflytande för självviska syften. Hon tog emot våra små förtroenden utan pratsjuka; hon hörde och uppfattade mycket inom familjekretsen utan nyfikenhet, och aldrig upphörde hon att med lifligaste intresse omfatta allt och alla, som tillhörde oss. Hennes medfödda takt ersatte kunskaper; hennes varma hjärta ingaf henne, hvad andra lära genom uppfostran. Och likväl var hon ännu vid denna tid oberörd af ett mera djupgående religiöst inflytande.

Naturligtvis hade vi någon reda på hennes barndom. Hennes far var underofficer, och modren dog tidigt. Hon var ungefär årgammal, då sköterskan tappade henne i golvet och i förskräckelsen ryckte upp henne så häftigt, att det ena benet gick ur led i höften. Därmed var hon ofärdig för lifvet. Sedan hennes far tagit afsked, blef han trädgårdsmästare på Inrättningen, och som den lilla var moderlös och ofärdig, blef hon »inlöst» på Inrättningen vid 17 år. Då fick min mor en gång se henne i kyrkan; hon hade ett fint, intelligent ansikte — och så kom det sig, att hon blef sömmerska hos oss.

Åja, det är godt att få tak öfver hufvudet, en sängplats bland hundra andra, en portion ärtor och fläsk eller välling och sill om dagen, då man är ofärdig och 17 år.

Vi hade ofta ärende till Häll. Inrättningens stora, gula port öppnades långsamt och låstes bakom oss. Sommartiden beundrade vi långa rabatter med georginer och gula ringblommor. Två soldater af trä stodo uppställda i hvardera ändan af trädgården, förmodligen för att skrämma de mindre vetande

från åverkan, men jag stälde dem i något mystiskt sammanhang med trädgårdsmästarens militära stånd.

Det fanns många afdelningar och byggnader inom detta väl inhägnade område. I en särskild byggnad bodde sysslomannen med sin familj. Men vi skulle uppför en sliten stentrappa och här mötte alltid en egendomlig lukt af granris, fukt, snus och gamla kjortlar. Salen, där Häll bodde, var låg i taket och hade fönster med små gröna rutor. Trettio stycken sängar med brokiga omhängen stodo i rad utmed väggarne, så att man kunde passera mellan dem hela salen utefter. De voro egendomligt hopvuxna i ryggen, så att säga, två och två, och jag funderade alltid på, hvilken gumma Häll hade mest att göra med, den som hon delade säng med, eller den, som låg midt emot henne i samma afdelning. Förmodligen hade hon minst ondt af henne, som låg bakom den höga afskrankningen i sängen. Vi beundrade de brokiga sängomhängena; Hälls eget föll oss minst i ögonen, ty det hade en gång varit vår mors klädning och hade en anspråkslös färg. Det var en fin gammal byrå, hon hade för fönstret, bukid med messingsbeslag; en liten spegel, några böcker och ljusstakar af glas. Se'n var där väl plats för två stolar, men icke mer; den andra gumman skulle ju också ha sitt, och rättvist måste det vara på en tum när.

Hvad de gummorna pratade och snusade! Kaffe-pannan stod alltid i den grönmålade kakelugnen, antingen där brann eller icke, och lukten -- den lukten glömmar jag aldrig.

Nog visste vi då, att i denna samling funnos många, som sett bättre dagar, döfva, blinda, ofärdiga och vanskapliga, hel- och halffjäskiga eller s. k. svaga, supiga; men långt efteråt fick jag veta, att där funnos lastbara kvinnor, både yngre och äldre, som plågade den unga flickan med vedervärdiga

historier om deras föregående lif. Naturliga upptåg med dans och insmuglade dryckesvaror hörde ej till det ovanliga. En s. k. fru brukade väcka sin granne midt i natten med en blottad knif — ett oskyldigt skämt förstås! En annan roade sig med att rycka pallen undan en ledbruten gumma, just då hon skulle hälla upp åt sig den dyrbara, brännheta kaffetåren framför kakelugnen.

En gång kom en halftokig mamsell rakt emot min syster och kysste henne till hennes lika stora harm som förskräckelse. I allmänhet hyste vi dock förtroende till dessa underliga figurer, ty vi visste intet ondt om dem, och de sågo högst aktningssärliga ut, då de om söndagsförmiddagarna gingo i solskenet förbi våra fönster inåt staden. De hade uråldriga, gröna parasoller med fransar och rundskurna kappor af storrutigt tyg med besparingskrage öfver axlarna och hål att sticka ut händerna igenom — med ett ord, så gammalmodigt klädda som möjligt.

Det fanns äfven karlar på Inrättningen, och en af dem gick nästan dagligen förbi med en butelj-korg på armen för att hämta medicin i staden. Han hade en buteljgrön rock, hvita ullstrumpor och skor, som glappade, byxor som räckte halfvägs på smalbenet och skorstenshatt. Det underligaste var dock att han sköt hufvudet framför kroppen, så långt halsen kunde tänjas ut; i nacken hade han en »hank» och det därför, att hans något klena förstånd skulle hållas vid makt — åtminstone hade man så berättat oss. Då vi mötte honom ute, stannade han och nickade med ett välvilligt grin, som förvred hela hans ansikte; vi voro ju gamla bekanta, fast vi aldrig växlat ett ord, och som vi ej sett honom utan hatt, fick han helt naturligt heta Hattgubben.

Då jag blifvit lite äldre, satt jag en gång och sydde dockkläder uppkrupen som vanligt i soffan

bredvid Häll. Jag fick syn på en smal svart snodd, hon hade om halsen, och af nyfikenhet drog jag upp den. En liten guldring satt därpå; men hastigt gömde hon den åter i barmen, och något i hennes ansikte sade mig, att hon ej tyckte om, att jag sett den. Jag vågade ej göra någon fråga och återsåg den aldrig. Jag hade oförmodadt blickat in i en hemlighet, som ej förråddes för någon, men en tid bortåt funderade jag öfver, hvem hon kunde ha fått den utaf. En ung man, son till sysslomannen därute, hade hon någon gång talat om; han gick äfven stundom förbi våra fönster, och jag iklädde honom småningom en romantisk skepnad. Han kunde ju komma som prinsen i sagan och befria Häll från alla ledsamheter vid Inrättningen; och lika väl som förtrollningen öfver »de vilde Svaner» blef löst, så att deras vingar förvandlades till vanliga, mänskliga lemmar, kunde Hälls kryckor blifva öfverflödiga, och hon kunde, blid och skön, få lefva lycklig som prinsens brud.

Häll fick aldrig gå utom porten utan sysslomannens tillstånd. Hon skulle i första rummet sy åt hans familj för sex skilling om dagen, och som min mor gaf henne tjugofyra, voro hennes besök hos oss en nagel i ögat på fru Jävert.

Min mor och jag gingo en dag dit.

— Kan jag få mamsell Stål till mig under några veckor, för att sy kläder åt barnen, — frågade min mor.

— Nej, det kan jag inte tillåta, — svarade fru Jävert, utan att ens be oss sitta ned.

— Hur så? Hon brukar ju få komma ibland.

— Vi ha nu så mycket arbete själfva åt henne, som hon måste göra först.

— Jaså; då kanske hon får komma längre fram; då flytta vi ut till landstället, och luften där skulle säkert göra henne godt.

— Nej, min man tillåter inte, att någon härifrån är borta om nätterna.

Ingen öfvertalning hjälpte, och vi måste gå med oförrättadt ärende.

Jag hade under tiden gjort mina iakttagelser. Jag såg Häll genom den öppna dörren i rummet bredvid, men vågade ej ens nicka åt henne. En ung herre låg på en soffa och läste, då vi kommo in. Han steg upp och gaf en vink åt en af sina systrar, som därefter stängde dörren. Han återvände till sin bok, men strax gick en annan af systrarna och öppnade dörren på nytt. Häll låtsade hela tiden som hon hvarken hörde eller såg. Öfver hela sällskapet hvilade en orolig och hetsig stämning, som jag naturligtvis ej då kunde göra mig reda för, men som gaf mig en obehaglig känsla af, att de ej voro snälla mot Häll, och det gjorde mig så ondt, att jag var dubbelt missräknad, att hon ej fick komma till oss.

Det dröjde flera månader, innan jag fick återse henne.

* * *

Huset, där hon bodde, låg i Stadsgården. Man skulle gå tre mörka trappor upp i höjden och sedan komma ut på en altan, som sträckte sig rundtom en inbyggd gård; där nere var upplag af bräder, som hade en frisk lukt af furu. Eljest var luften unken och rå, ty någon solstråle trängde aldrig hit. Muren mot norr var grönaktig af fukt.

Genom en liten trång förstuga ledde min väg in i ett lågt rum, som dock gaf ett hemtrefligt intryck. En bukig byrå med messingsbeslag och ljusstakar af glas stod vid ena fönstret, en gammalmodig symaskin vid det andra. Hvitmålade stolar med blårandigt öfverdrag, en liknande soffa; matta på

golfvet, hvita gardiner, slitna men renstrukna, och innanför sängomhänget bibelspråk och blomsterkort ordnade med kärleksfull omsorg.

Vid mitt inträde steg ett medelålders fruntimmer med hyggligt utseende upp från soffan och såg frågande på mig. Men hon, som satt vid symaskinen, vände äfven hufvudet mot dörren.

— Nej, se min kära, kära lilla fröken!

— Älskade gamla Häll! Får jag inte heta »lilla Rosen» nu mer? Du tycker väl jag blifvit för gammal och ful.

— Å, nej, aldrig i mina ögon — men så innerligt roligt — å, jag som just satt och tänkte på gamla tider och undrade, om jag någonsin mer skulle få se några af mina kära små fröknar! Sitt ner, snälla fröken. Får jag presentera mamsell Tollén, som delar rummet med mig och är så snäll och hjälper mig med allting, när jag inte kan reda mig själf. Ser Carolina, detta är den fröken, som föddes på min födelsedag — nej, det var för innerligt roligt!

Hon hade rest sig upp på sin krycka och det var med möda jag förmådde henne att återtaga sin plats i den stora korgstolen framför symaskinen.

— Nu blir du väl riktigt nöjd, när du fått så kärt främmande, — sade mamsell Tollén. — Jag skall ut ett litet ärende i staden — besvara sig inte fröken. — Och hon gick, sedan hon satt på sig hatt och kappa.

— Nä, hur har du det, kära lilla Häll? Det är många år se'n vi träffades nu.

— Ack, så många år se'n! Jo, Gud ske lof och pris, jag lider ingen nöd; fast det ser mörkt ut ibland, så förser Herren mig alltid med arbete och hvad jag behöfver. Värst var det, när jag för andra gången bröt mitt friska ben —

— För andra gången?

— Jo jo men, lilla Rosen. Jag föll i stentrappan, sist jag skulle försöka komma till bönsalen — det blir ett år se'n i julas — och jag bröt benet på två ställen och det blef inte rätt hopläkt, för doktorn hade inte tid att komma på en hel vecka.

— Och ändå kan du sy på den här tunga maskinen?

— Ja, — sade Häll och skrattade så godt, som om det gällt ett litet roligt konststycke, — jag trampar på mitt egna sätt, som nog ingen annan brukar. Och Gud ske lof, att jag ännu kan arbeta, fast det går så långsamt, så långsamt för giktens skull och mina ögon, som blifvit klena.

— Stackars lilla Häll!

— Å, Gud är så god mot mig. Tänk, det är nu ett helt år, sedan jag hade några konvulsioner.

— Hur har du fått bot för det?

— Herren är min läkare; ack, om lilla Rosen trodde det också, skulle fröken få se, hur Han är mäktigare än någon jordisk läkare. Allt sedan jag slutade upp att taga någon medicin eller vänta hjälp af någon doktor, har jag blifvit mycket, mycket friskare; och jag tror, att den dag skall komma, då jag får lägga bort mina kryckor och kanske komma och öfverraska lilla Rosen på landet, frisk och färdig som en annan människa.

— Gud gifve det — men om ditt hopp icke uppfylles — om det behagar Honom att ännu länge låta dig pröfvas under det kors, Han gifvit dig?

— Du klentrogne, hvi tviflade du, sade ju Jesus till Petrus; hade hans tro varit starkare, skulle han aldrig behöft sjunka; men Jesus såg till hans svaghet och räddade honom ändå.

— Ja, men —

— Ack, min älskade skulle tro Herren om godt; Han *kan* ju allt hvad Han vill. Och hvarför skulle Han ej vilja? Hans arm är icke förkortad.

— Men jag menar, att om du inte blir alldeles frisk och färdig igen i detta lifvet — du blir väl ej bitter då och tycker liksom att Herren svikit dig?

— Å nej, inte kan jag lägga skulden på Honom. Ske dig, som du tror, står det ju.

— Och du kan alltid vara glad och nöjd?

— Jag har nog mörka stunder ibland och är otålig och stygg; men alltsedan jag fann min Frälsare, har jag varit så lycklig mot förr. Jag minns så väl, när en af fröknarna kom till mig en gång och sade, att jag ej borde arbeta om söndagen; jag blef häftig med det samma och tyckte, det var hårdt att få höra af någon, som alltid hade tid att hvila, både söndag och hvardag. Men jag kunde inte glömma det ordet, och efter en tid försökte jag ställa mig så, att jag kunde vara ledig om söndagen. Och det var märkvärdigt, att det blef mera välsignelse med mitt arbete, och jag fick tid att läsa Guds ord, som jag försummat förut. Jag var den tiden ovan vid symaskinen och bröt af många nålar; men så gjorde jag ett löfte, att hvar vecka, som ingen nål gått utaf, gifva femton öre till missionen; och sedan höllo de mycket längre.

— Lilla Häll!

— Vet fröken, när jag var på Inrättningen var jag bitter och hätsk mot både Gud och människor; den enda tröst jag hade, var att gå till mina små fröknar. Men när jag så inte fick det heller —

— *Fick* du inte komma?

— Ack nej!

— Tala om lite mer, hur det var; voro de elaka mot dig?

— Jag förlåter dem gärna nu; en af fröknarna Jävert var alltid snäll mot mig; men nog var det eljest svårt. Jag var som en fånge, och sysslomannen tyckte inte om, att jag tjänade mer på andra ställen än hos honom, och därför fick jag ej komma ut ibland.

— Och se'n kom du inte alls en tid?

Hon satt tyst, och ett drag af smärta låg öfver hennes ansikte.

— Jag har många gånger undrat, hvarför frun och döttrarna sågo så onda ut, den gången mamma och jag voro där, och hvarför den unge studenten —

— Kommer fröken ihåg honom med?

— Ja visst.

— Det var mycket, som lilla Rosen inte förstod den tiden.

— Det var också något annat, Häll: hvem hade du fått den lilla guldringen af?

— Skall jag tala om det med?

— Ja, det är så länge sedan; nu äro vi båda gamla.

— Å ja, nog är jag gammal. Men den tiden var jag inte så tung och ovig som nu. Jag gick så lätt på kryckan och behöfde inte käppen inne i rummen.

— Nej, jag minns.

— Jag hade aldrig tänkt på, hur jag såg ut för resten; jag var skyddad för mycken fäfänghet däraf, att jag var ofärdig; men jag förstod inte, att det var något att tacka Gud för. En höst, då jag hade mycket brådtom med fröknarna Jäverts klädningar — det var ljusa nettelduksklädningar, det minns jag — kom deras bror hem; han hade läst på en examen i Upsala och skulle nu vara hemma en tid, för läkare hade sagt, att han öfveranstängt sig med den myckna läsningen. Jag satt den tiden i matsalen och sydde. Som han inte hade just något att göra, satt han där också ibland. Jag vet inte, hur det kom sig, men en dag frågade han mig, om jag inte tyckte det var svårt att sitta och sy så flitigt jämt. 'Å nej', sa' jag, 'jag är så van vid det'. 'Men mamsell Stål har aldrig själf haft en sådan där ljus, vacker klädning och har nu sytt så många

åt mina systrar'. Jag tänkte han var lik sina systrar som sällan sade ett vänligt ord åt mig. Jag trodde han ville påminna mig om, att jag aldrig skulle komma till att vara lik andra unga flickor. Ack, hvad jag var elak i mitt hjärta, den gången. 'Jag vet nog', sade jag, 'att det inte skulle passa mig'. Jag tordes inte se upp, och han sade ingenting på en lång stund, men stod kvar på samma ställe och bladdrade i en bok. 'Har mamsell Stål läst några sagor?' frågade han helt oväntadt. Jag svarade, att fröknarna läst flera af Andersens sagor. 'Såå, läser di högt? Då är det väl roligare att vara hos dem?' Jag sade, att det var det roligaste jag hade. 'Har mamsell Stål hört om »Den grimme Elling»? Nej, den hade ingen läst för mig. 'Då skall jag läsa den'.

Häll satt tyst och sydde, försjunken i tankar. Hon tycktes ha glömt att hon skulle fortsätta sin berättelse.

— Men hur mår min lilla Ros själf och alla de andra mina kära?

-- Tack, lilla Häll, vi må så bra allesamman.

— Läste han då hela sagan till slut?

— Ja. Aldrig har jag hört någon läsa så väl; jag förstod hvart ord, fastän det var på danska. Och sedan —

— Sedan?

— Nej, lilla Rosen, fråga mig inte mer! Det var inte många ord han sade, dem har jag aldrig talat om för någon. Men så kom fru Jävert in. Och med ens förstod jag, att efter den dagen skulle hon alltid bli missnöjd och ond, hur väl jag än försökte att göra henne till lags. Aldrig sutto klädningarna nog slätt, och aldrig hann jag med så mycket, som jag borde. Herr Jävert talade sällan till mig, men jag såg att han tänkte på mig, när han kom in i rummet, och vid bordet lagade han

så, att jag fick af alla rätterna, utan att de andra märkte det.

— Men hur kom det sig, att de ville ha dig där ändå och inte så gärna lät dig komma till oss?

— Jo, det var så, att frampå nyåret skulle jag sy hos herrskapet, ty små fröknarna hade allesamman fått klädningstyg till julklapp.

— Ja, jag minns.

— Och ofta om kvällarna — det var ju så mörkt på gatorna den tiden — kom han och hämtade mig utanför herrskapets port. Han tyckte, det var halt och farligt för mig att gå ensam. Och han lämnade mig ett litet stycke, innan vi kommo till Inrätningens port. Men en qväll hade jag varit sjuk och trött, så att jag knappt orkade gå hem. Då envisades han, att jag skulle hålla honom under armen, och han bar i stället käppen åt mig. Jag var så trött. Och hur mycket jag än bad honom låta bli, gick han med mig ända fram till huset, där jag bodde. Jag förstår inte nu, hur jag tänkte den tiden. Jag tänkte väl ingenting. Jag visste nog, att det kunde räcka bara en liten tid. Han skulle ju tillbaka till Upsala — och jag var ofärdig. Aldrig har jag tänkt, att jag skulle kunna gifta mig — och inte tänkte jag det då heller. Det var bara som att komma ut på en grön solig äng, då man länge varit instängd i fukt och mörker.

— Och hvad tror du, han tänkte?

— Det vet jag inte. Han talte aldrig om, hur det skulle bli längre fram. Han bara berättade så mycket vackert, han hade läst, och lånade mig böcker, som jag läste i smyg om morgnarna, medan de andra sofvo. Inte var det något i de böckerna, som kunde vara nyttigt för själen; men det förstod jag inte då.

— Hur gick det sedan?

— Jo, portvakten hade sett, att han ledde mig

hem, förstås, och dagen derpå blef jag efterskickad af sysslomannen. Han kom emot mig i tamburen med en stor nyckel i handen, en sådan där gammal tung magasinnyckel, som var en half aln lång, och han var så ond och talte så häftigt och hotade mig hela tiden med nyckeln, så att jag blef alldeles förlamad af skrämsei. Jag kunde inte gå hem själf, utan de voro tvungna att bära mig upp på salen, och jag låg hela natten i konvulsioner; jag var ju klen förut, ty jag hade arbetat om dagarna och legat vaken om nätterna. Efter den tiden var det, jag ofta fick konvulsioner, då jag blifvit skräm, eller någon talte häftigt till mig; och jag har haft dem ända tills för ett år sedan.

— Visste han om det?

— Att jag var sjuk?

— Nej, att hans far så bannat och hotat dig?

— Jag vet inte. Jag låg länge sjuk, och när jag kom upp igen, måste jag åter arbeta hos sysslomannens, men dörren skulle nu alltid stå öppen till matsalen, där jag satt, så att allting kunde höras i de andra rummen. Då var det som fröken kom upp med sin mamma. Se'n herrskapet hade gått, grälade fru Jävert en lång stund och sade, att det var oförskämdt att vilja komma och taga hennes sömmerska ifrån henne. Jag visste ej att herr Jävert var i rummet; med ens reste han sig upp, stälde sig så, att jag kunde se honom och förklarade med stor häftighet, att han ej kunde uthärda att vara hemma, då hans egna anhöriga voro så hårda mot en stackars värnlös varelse, som arbetat ut sig för husets bästa. Nu blef det fullt oväsen därute. Flera af döttrarna talade på en gång, frun grät och skrek. Herr Jävert gick fram och åter, han hostade så häftigt, men det tänkte väl ingen på utom jag. Till sist kom sysslomannen själf in och frågade, hvad som stod på. 'Å, det är just

ingenting', sade herr Jävert och försökte tala lugnt, 'jag ämnar bara resa tillbaka till Upsala i morgon, om pappa ingenting har emot det'.

— Så hastigt? Nej. Hvad skulle jag ha emot det? Men hvarför gråter mamma, och ni ser så onda och röda ut allihop?' — Nu slogs dörren igen, och jag hörde blott ett oredigt sorl af röster. Samma afton, då jag skulle gå hem i mörkret öfver gården, kom herr Jävert emot mig. Han gaf mig den lilla ringen och bad mig gömma den till ett minne af honom. 'Det är ej troligt att vi någonsin återse hvarann', sade han, 'jag har i dag fått veta, att mitt onda blir obotligt snart; gråt inte', sade han till mig, 'jag har ingenting emot att dö, jag tycker denna usla värld ej är mycket lönt att lefva för; kanske få vi återse hvarann i en bättre. Där skall ingen förakta »Den grimme Elling». Nu skall jag resa i morgon, och kommer ej tillbaka, förrän jag tagit min examen'.

Åter satt Häll tyst.

— Häll, du återsåg honom aldrig?

— Nej.

— Och du kunde lefva ändå bland alla de där människorna utan att ha en enda, som du kunde anförtro dig åt?

— Ja, och dessutom fick jag till straff att ej på mycket länge få gå utom porten. Men det värsta var, att jag ej hade Herren till min vän, utan trodde, att Han var lika hård mot mig som människorna. Det var den svåraste tid, jag haft; jag kände mig alldeles som en fånge och tyckte, jag hade intet ondt gjort, för att vara en listidsfånge. Ändtligen fick jag åter komma ut och sy hos herrskapet som förr; men för hvar gång porten slogs igen om mig, kände jag samma ångest. Ett år efter sedan herr Jävert lämnat hemmet, fick jag ett bref från honom. Han talade om för mig ensam, att han var mycket

sjuk och ej kunde lefva länge till, men läste ändå. Han bad mig som afskedshälsning, att jag skulle försöka bli utskrifven; han sade, att om jag bara finge min frihet, skulle jag bli mycket lyckligare, hur fattig jag än vore. Det låg 20 kr. ini brevet, och dem skulle jag ha till hjälp till en symaskin.

— Det är därför du aldrig vill byta ut denna mot en annan?

— Ja.

— Jag minns, hur ifrig du var att komma ifrån Inrättningen, och hur vi alla undrade därpå.

— Aldrig har jag ångrat mig.

— Inte ens då du varit utan mat för dagen?

— Jag har aldrig varit utan mat.

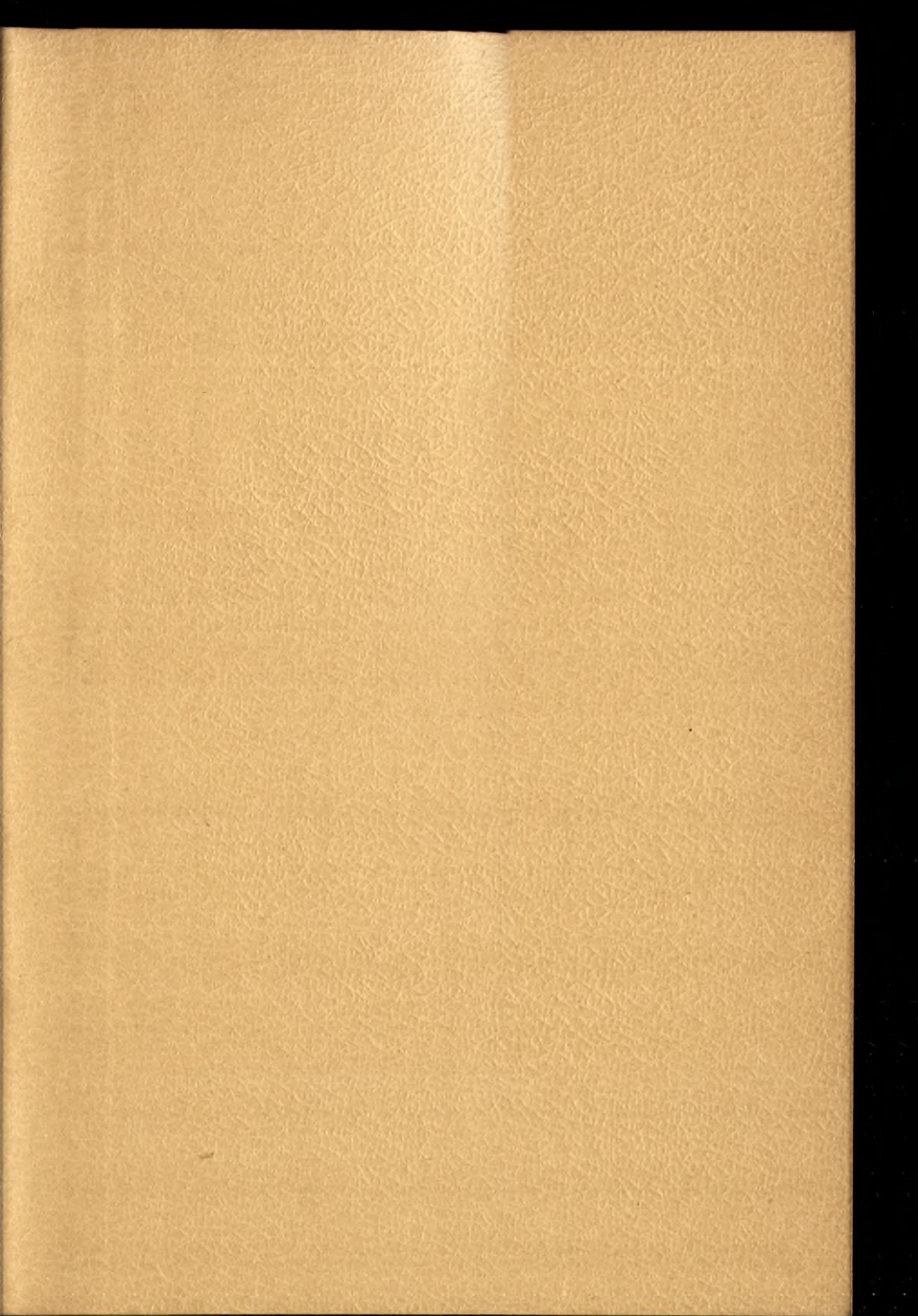
— Och aldrig har du heller behöft tigga?

— Jo, jag tigger af Herren hvar dag. Men nu har lilla Rosen narrat gamla Häll att sitta och tala så länge om sig själf. Ack, inte ska' fröken gå redan! Sitt ner lite till och tala om alla mina kära, små fröknar.

* * *

År efter år fann jag henne vid samma gamla symaskin, som med allt större möda trampas. Kroppen är sjuk och trött — ack, så trött ibland — men själen är spänstig och frisk. Det är ej längre med *fordran* på ett helbregdagörelsens under, men med allt större tålmod och stilla glädje hon väntar sin slutliga förlossning och fullkomliga frihet.

Pris 1 kr. 75 öre.